

SÄÄSTÄMINEN, LUOTONKÄYTTÖ JA MAKSUTAVAT

Tekstiraportti
2015

Sisällysluettelo

1 YHTEENVETO.....	2
2 JOHDANTO.....	6
2.1 Tutkimuksen tarkoitus.....	6
2.2 Tutkimuksen toteutus.....	6
3 RAHA-ASIOIDEN SUUNNITTELEMINEN JA NYKYINEN RAHATILANNE	7
4 SÄÄSTÄMINEN JA SJOITTAMINEN	10
4.1 Nykyiset säästämis- ja sijoituskohteet	10
4.2 Säästö- ja sijoitusaikeet	13
4.3 Säästö- ja sijoituskohteen valintakriteerit.....	15
5 LUOTONOTTO.....	17
5.1 Nykyiset luottomuodot.....	17
5.2 Luotonottomuunnitelmat.....	21
5.3 Miten kysyisi asuntolainatarjousta	22
5.4 Asuntolainan laina-ajat.....	23
5.5 Lainamäärät.....	25
5.6 Kahden viimeisen vuoden aikana otetut asuntolainamäärät.....	27
5.7 Lainan osuus asunnon rahoituksesta	28
5.8 Velanhoitomien osuus käteen jäävistä tuloista	29
5.9 Lainojen maksusuunnitelmien muutokset ja lyhennysvapaiden jaksojen käyttö.....	30
6 TALOUDEN JA ASUNTOLAINOJEN RISKIT JA NIIHIN VARAUTUMINEN	33
6.1 Talouteen liittyvät riskit ja varautuminen niihin.....	33
6.2 Toimintakyvyltään heikentyneet henkilöt - apu pankki- ja sijoitusasioissa.....	34
6.3 Asuntolainaan liittyvät riskit ja varautuminen niihin	35
6.4 Asuntolainan korkosidonnaisuus ja lyhennystapa	37
6.5 Varautuminen mahdolliseen koron nousuun.....	38
6.6 Lainaan liitetty korkokatto	40
6.7 Lainaturvavakuutukset ja henkivakuutukset	41
7 MAKSAMINEN	44
7.1 Laskunmaksutavat	44
7.2 Laskunmaksutapojen hankaluudet	45
7.3 E-laskupalvelut.....	47
7.4 Päivittäistavaraostosten maksaminen.....	48
8 KÄTEISEN RAHAN NOSTAMINEN.....	49
8.1 Automaattikäyttöön soveltuva pankin myöntämä maksukortti	49
8.2 Pankin myöntämään maksukorttiin liitetty lähimaksuominaisuus	49
8.3 Käteisen rahan nostotavat	50

1 YHTEENVETO

- Tämän tutkimuksen haastattelujen aikaan kuluttajien näkemykset sekä maan että omasta taloudesta ovat olleet varovaiset ja näkemykset työttömyydestä ovat heikentyneet. Pelkoon talouden tulojen laskemisesta koetaan aiempaa voimakkaammin vaikuttavan säästöjen ja sijoitusten tai asunnon arvon laskun uhka. Kuluttajien rahatilanne on kuitenkin hyvä ja mahdollisiin talouden riskeihin varaudutaan entistä enemmän säästämällä.
- Suunnitelmallisuus oman talouden hoidossa on kokonaisuutena pysynyt ennallaan. Edelleen yli puolet suomalaisista suunnittelee omaa talouttaan korkeintaan puoleksi vuodeksi kerrallaan, mutta vuoden tai sitä pidemmällä aikavälillä talouttaan suunnittelevien osuus on hieman kasvanut. Menoja seurataan hivenen aiempaa satunnaisemmin: kaksi kolmannesta säännöllisesti ja reilu neljännes satunnaisesti.
- Edelleen suurimmalla osalla suomalaisista tulot ovat suuremmat kuin menot, mutta niiden osuus, joilla tulot ovat menoja pienemmät, on hieman kasvanut. Valtaosa tästä joukosta selviää kuitenkin säästöillään.
- Kiinnostus säästämistä ja sijoittamista kohtaan on edelleen vahvaa. Kuitenkin säästöjen ja sijoitusten "hajauttaminen" on vähentynyt hieman, eli varoja ei sijoiteta enää yhtä usein moneen eri kohteeseen samanaikaisesti. Vähentynyt halu hajauttaa säästöjä ja sijoituksia näkyy myös tulevaisuuden säästökohteissa. Tämänhetkinen vahva säästäminen ja lisäksi korkea säästämisaikeita omaavien osuus kertoo osaltaan kotitalouksien hyvästä rahatilanteesta. Suomalaiset haluavat myös kasvattaa oman talouden puskuria pahan päivän varalle epävarmassa taloustilanteessa.
- Varautuminen pahanpäivän varalle ja halu kasvattaa omaa varallisuutta näkyvät myös säästö- ja sijoituskohteissa. Säästö- ja sijoitustilisäästäminen on edelleen suosituin säästö- ja sijoitusmuoto sekä nykyisenä että tulevana säästökohteena, vaikka korkotaso onkin ennätyksellisen alhainen. Sen sijaan käyttötilille säästävien ja sitä harkitsevien osuus on laskenut. Kasvava kiinnostus rahastosäästämiseen tulee esille etenkin tulevaisuuden kohteissa, joissa se on myös ainoana sijoitusmuotona kasvattanut osuuttaan 2014 kevääseen nähden. Osakesäästämisen suosio sen sijaan on kääntynyt laskuun. Turvallisuus, riskitömyys ja vaivattomuus ovat edelleen tärkeimmät säästämis- tai sijoituskohteen valintakriteerit. Vaivattomuuden merkitys on myös lisääntynyt. Lisäksi ekologisuuden ja ympäristöarvojen huomioimisen sekä etenkin eettisyyden ja vastuullisuuden merkitys on kasvanut.
- Lainanoton riskien hallinnan voidaan arvioida olevan edelleen vakaalla pohjalla. Lainanottajat ovat keskimääräistä hyvätuloisempia ja keskimääräistä useammilla on myös säästöjä tai sijoituksia. Säästöt toimivat puskurina tulevia rahantarpeita varten.
- Lainaa omaavien suomalaisten osuus on kasvanut hieman kevään 2014 tasosta ja on nyt 55 prosenttia. Asuntolainaa on 31 prosentilla, mutta osuus on ollut samalla tasolla jo useamman vuoden. Valtaosa on ottanut asuntolainansa vakituiseen asunnon ostoon, loput etenkin asunnon peruskorjaukseen. Sijoitus- tai vapaa-ajan asunnon ostoon tai pienempiin remontteihin asuntolainaa ottaneita on nyt hieman aiempaa vähemmän.
- Kulutusluottoa on 39 prosentilla suomalaisista ja edelleen suurimmalla osalla on vain yksi kulutusluotto kerrallaan. Tavallisimmat kulutusluottomuodot ovat luotollinen pankkitili ja pankista otettu kulutusluotto, joiden osuudet ovat myös kasvaneet keväästä 2014. Keskimääräinen kulutusluottomäärä on kuitenkin pysynyt lähes ennallaan.

- Vuoden 2013 kesäkuussa voimaantulleessa lainmuutoksessa tiukennettiin pienlainojen myöntämistä, jolloin muun muassa alle 2000 euron pikaluotoille määriteltiin korkokatto. Tämän tutkimuksen mukaan viimeisen vuoden aikana pikaluottoa ottaneiden osuus on pysynyt tasolla, johon se keväällä 2014 laski.
- Luotonottoaikeet ovat pysyneet kevään 2014 tasolla. Kahdeksan prosenttia suomalaisista aikoo ottaa uutta luottoa seuraavien 12 kuukauden aikana.
- Pankin konttorissa käyminen on kaikille suomalaisille edelleen mieluisin ensimmäisen yhteydenoton tapa asuntolainaa haettaessa, vaikka osuus onkin jatkanut laskuaan. Verkkopankin kautta lainahakemuksen jättäminen on noussut suosituimmaksi yhteydenottotavaksi etenkin asuntolainanottoaikeissa olevien keskuudessa.
- Asuntolainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika on noussut taas lähelle 17,5 vuotta. Kuten keväällä 2013 ja 2014, kahden viimeisimmän vuoden aikana otetun asuntolainan tyypillisin takaisinmaksuaika on 20 vuotta.
- Asuntolainamäärien kasvu näyttää kääntyneen laskuun. Aiemmin asuntolainamäärien kehitys on ollut erilaista pääkaupunkiseudulla ja muualla Suomessa, mutta nyt asuntolainamäärät ovat pienentyneet lähes kautta Suomen.
- Myös viimeisten kahden vuoden aikana otettujen asuntolainojen keskikoko on edelleen pienentynyt, mikä heijastelee yleistä varovaisuutta asuntolainamarkkinoilla.
- Asunnon oston lainaosuus on aiempaa hieman suurempi. Tällä hetkellä keskimäärin 73 prosenttia asunnon ostosta on rahoitettu lainalla. Lainan osuus on kasvanut yhtä lailla ensiasunnon hankinnan kuin asunnon vaihdonkin yhteydessä.
- Lainanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista on pysynyt ennallaan vuodesta 2006 lähtien, vaikka asuntolainojen keskikoko on tänä aikana kasvanut. Tähän on osaltaan vaikuttanut pitkään alhaalla pysynyt korkotaso, mikä on laskenut keskimääräisiä lainanhoitokuluja.
- Lainansa alkuperäisen maksusuunnitelman mukaisesti maksaneiden osuus on laskenut hivenen, 71 prosenttiin. Lainaansa hitaammin maksaneiden osuus sitä vastoin on noussut ja on nyt 12 prosenttia. Lainojen alkuperäistä hitaampaa maksamista esiintyy yhtä lailla kaikissa tuloluokissa. Maksusuunnitelman lykkääntymiseen ovat syynä useimmiten elämäntilanteen tai taloudellisen tilanteen muutokset.
- Isot pankit ovat alkaneet tarjota laina-asiansa hyvin hoitaneille asiakkailleen jopa vuoden lyhennysvapaita ilman kuluja ja marginaalimuutoksia. Lyhennysvapaita jaksoja lainan takaisin maksussa käyttäneiden osuus onkin tämän tutkimuksen mukaan kasvanut kevästä 2014 neljällä prosenttiyksiköllä 22 prosenttiin.
- Edelleen yli puolet suomalaisista kokee joidenkin riskien uhkaavan omaa taloudellista tilannettaan. Useiden erillisten uhkatekijöiden kokeminen samanaikaisesti on lisääntynyt. Pelko omien tai oman talouden tulojen laskemisesta liittyy aiempaa selvemmin työttömyyden uhkan kokemiseen. Lisäksi pelkoon talouden tulojen laskemisesta koetaan entistä voimakkaammin vaikuttavan säästöjen ja sijoitusten tai asunnon arvon laskun uhka. Oman talouden riskeihin varaudutaan useimmiten säästämällä.

- Viidenneksellä kaikista suomalaisista on lähipiirissään henkilöitä, joiden toimintakyky on heikentynyt niin, että he tarvitsevat apua pankki- tai sijoitusasioissa. Kaksi kolmasosaa niistä suomalaisista, joiden lähipiirissä on tällaisia henkilöitä, arvelee, että heille tulisi määrätä edunvalvoja pankkiasioiden hoitoa varten.
- Asuntolainaan liittyviä riskejä koetaan olevan aiempaa hiukan vähemmän, ja aiempaa harvemmin mainitaan useampia yksittäisiä riskejä samanaikaisesti. Vaikka työttömyys, lomautukset ja työasiat yleensä on edelleen useimmiten mainittu riski, on sen osuus pienentynyt kuten huoli korkojen nousustakin. Sen sijaan huoli asunnon arvon laskusta tai asuntojen hintojen muutoksista on lisääntynyt erittäin selvästi keväästä 2014. Riskeihin pyritään entistä useammin varautumaan jo lainaa haettaessa, vaikka säästäminen onkin edelleen tärkein varautumisen keino.
- Vaikka korkotaso on pysynyt jo historiallisen pitkään alhaalla, varautuminen korkojen nousun varalta nähdään edelleen tarpeellisena ja korkojen nousuun varautumisen taso on yhtä korkea kuin aiemminkin. Mahdolliseen korkojen nousuun varaudutaan edelleen etenkin säästämällä, mutta myös mitoittamalla laina jo sitä haettaessa niin, että lainanhoidosta selviää korkojen nousuakin. Korkokaton lainaansa ottaneiden osuus on kasvanut hieman keväästä 2014, ja korkokaton suosio on lisääntynyt myös lainaottoaikoissa olevien keskuudessa. Lainaturvavakuutuksissa etenkin turva työttömyyden ja työkyvyttömyyden varalta on kasvattanut suosiotaan selvästi, mutta myös turva vakavan sairauden varalta on aiempaa useammilla.
- Lähes kolmella neljästä asuntovelallisesta on koko lainassaan vaihtuva korko, kymmenellä prosentilla asuntolaina on kokonaan sidottu kiinteään korkoon ja kuudella prosentilla osa lainasta on vaihtuva- ja osa kiinteäkorkoista. Kahdella kolmasosalla asuntoluottoa ottaneista on tasaerälaina ja neljänneksellä on annuiteetilaina. Tasaerälainojen suosio on edelleen kasvanut ja annuiteetilainojen laskenut.
- Tällä hetkellä 87 prosenttia suomalaisista maksaa laskunsa pääasiallisesti verkkopankissa tai e-laskulla oli kuten myös keväällä 2014. E-laskupalvelujen käyttö on jatkanut kasvuaan. Suoramaksu oli juuri otettu käyttöön, kun tämän tutkimuksen vuoden 2014 haastattelut olivat tekeillä. Tuolloin kaksi prosenttia vastaajista kertoi käyttävänsä pääasiallisesti suoramaksua. Tällä hetkellä suoramaksun osuus pääasiallisena laskunmaksutapana on neljä prosenttia ja toissijaisesti sitä käyttää kahdeksan prosenttia suomalaisista. Muiden laskunmaksutapojen käyttö vähenee edelleen.
- Mobiilipalvelujen käytön jatkuva yleistyminen muuttaa koko ajan verkkopankin käyttötapoja. Verkkopankkia käytetään edelleen useimmiten tietokoneelta, mutta nyt jo 13 prosenttia suomalaisista käyttää verkkopankkia tavallisimmin matkapuhelimella tai tablet-tietokoneella. Verkkopankkia jollakin mobiililaitteella joko pääasiallisesti tai toissijaisesti käyttävien suomalaisten osuus on noussut jo 35 prosenttiin.
- Vaikka verkkopankissa tai e-laskulla maksaminen on ylivoimaisesti käytetyin maksutapa, sen käytössä koetaan olevan hyvin vähän hankaluuksia. Eniten verkkopankkimaksamisessa hankaluutta koetaan aiheuttavan tekniset ongelmat joko tietokoneessa tai itse palveluissa tai näppäiltävän ja muistettavan tiedon suuri määrä. Suoramaksun käytössä ei myöskään koeta olevan paljoakaan hankaluuksia, eikä koetuissa hankaluuksissa tule esiin yhtenäistä linjaa.

- Laskunmaksuautomaatilla maksamista ei itsessään koeta hankalaksi, mutta suurimmat hankaluudet koetaan liittyvän automaattien saavutettavuuteen, koska automaatille pitää erikseen lähteä ja automaatteja on myös lopetettu. Puhelimen käytössä pankkiasioinnissa puolestaan eniten ongelmia aiheuttaa puhelimen näytön tai näppäimistön pieni koko, mikä tuntuu olevan ongelmallista monenikäisille. Pankin tiskillä maksamiseen koetaan liittyvän suhteessa eniten jotain hankaluuksia, joista useimmin mainitaan jonottaminen ja pankkien rajalliset aukioloajat, kalliit palvelumaksut tai maksutavan hitaus ja aikaa vievyys.
- Korteilla ostoksensa maksavien osuus on nyt hivenen alempi kuin keväällä 2014 ja käteisellä tavallisimmin maksavien suomalaisten osuus on noussut 25 prosenttiin. Kaikkiaan 94 prosentilla suomalaisista on automaattikäyttöön soveltuva pankin myöntämä maksukortti. Maksukortissaan lähimaksuominaisuuden omaavien osuus on lähes kolminkertaistunut kevästä 2014, 23 prosenttiin. Lähimaksuominaisuutta käyttäneiden osuus on enemmän kuin kaksinkertaistunut reilussa vuodessa, kun nyt yli puolet lähimaksuominaisuuden omaavista on myös käyttänyt sitä.
- Runsaat yhdeksän kymmenestä suomalaisesta nostaa käteistä rahaa tavallisimmin pankkiautomaatista. Vaikka kaupan kassalta käteisen nostaminen on edelleen harvinaista, on vähintään joskus käteistä kaupan kassalta nostavien osuus hivenen kasvanut.

2 JOHDANTO

2.1 Tutkimuksen tarkoitus

Kotitalouksien rahankäyttöä on Finanssialan Keskusliitossa (aiemmin Suomen Pankkiyhdistyksessä) tutkittu jo vuodesta 1979 lähtien 1-2 vuoden välein. Vuosina 2003 - 2006 tutkimus toteutettiin kaksi kertaa vuodessa ja sen jälkeen vuosittain. Tutkimuksen haastattelut on vuoden 2003 syksystä lähtien tehty puhelimitse. Tutkimuksessa selvitetään suomalaisten säästämisessä ja luotonkäytössä sekä maksutavoissa tapahtuneita muutoksia. Tällä tutkimuskierroksella kysyttiin uusina aihepiireinä laskunmaksutapojen hankaluuksista sekä toimintakyvyltään heikentyneiden henkilöiden edunvalvojan tarpeesta pankki- ja sijoitusasioiden hoidossa. Nyt tehdyn tutkimuksen tuloksia verrataan soveltuvin osin aiemmin tehtyjen tutkimusten tuloksiin. Edellinen tutkimus on tehty keväällä 2014.

2.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen kohderyhmän muodostavat mannersuomalaiset 15-74 -vuotiaat henkilöt. Haastattelututkimuksen aineisto on kerätty touko-kesäkuussa 2015. Tällöin haastateltiin 2 500 kohderyhmään kuuluvaa henkilöä eri puolilla Suomea. Otokoko on tarpeeksi iso, jotta aineistosta voidaan tehdä myös taustaryhmittäisiä vertailuja. Ikäryhmään 15-74 kuuluvia henkilöitä on Suomessa Tilastokeskuksen mukaan noin 4 080 000.

Haastattelututkimuksen tulosten tulkinnassa on hyvä ottaa huomioon kyselyajankohdan taloudellisen tilanteen vaikutus.

Haastattelut suoritti Finanssialan Keskusliiton toimeksiannosta IROResearch Oy.

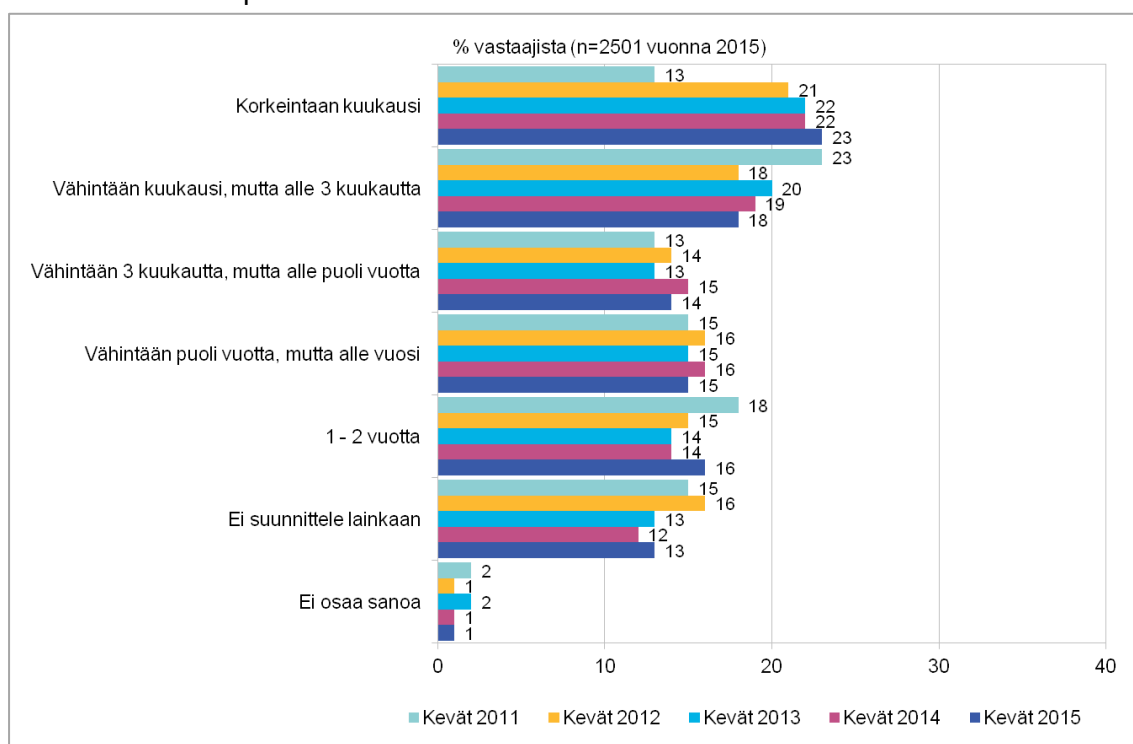
Raportin on laatinut tutkimuspäällikkö Riitta Kuhno IROResearch Oy:stä.

3 RAHA-ASIOIDEN SUUNNITTELEMINEN JA NYKYINEN RAHATILANNE

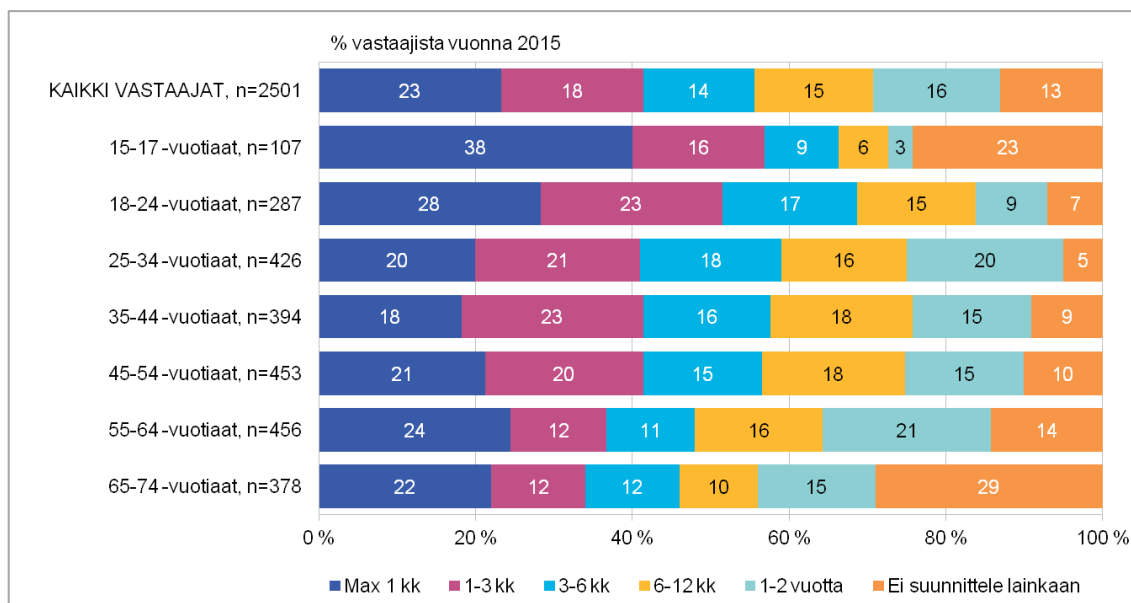
Suunnitelmallisuus oman talouden hoidossa on kokonaisuutena hyvin samalla tasolla kuin keväällä 2014, sillä raha-asioitaan jonkinlaisella tähtäimellä suunnittelevien osuus on nyt vain yhden prosenttiyksikön verran alempi kuin tuolloin. Edelleen kuitenkin yli puolet suomalaisista suunnittelee omaa talouttaan korkeintaan puoleksi vuodeksi kerrallaan, vaikka näiden lyhyellä tähtäimellä suunnittelevien osuus onkin hieman pienempi kuin keväällä 2014. Vuoden tai sitä pidemmällä aikavälillä talouttaan suunnittelevia pitkän tähtäimen suunnittelijoita on tällä hetkellä 16 prosenttia suomalaisista, ja osuus on kasvanut kahdella prosenttiyksiköllä.

Pitkällä tähtäimellä raha-asioitaan suunnittelevien osuus kasvaa iän myötä ja on keskimääräistä suurempaa kaikilla 25-64 -vuotiailla. Alle 25-vuotiaista nuorista merkittävästi keskimääräistä suurempi osuus suunnittelee talouttaan korkeintaan kuukaudeksi kerrallaan. Toisaalta kuitenkin hieman viimekeväästä suurempi osuus heistä suunnittelee talouttaan vähintään kolmen kuukauden tähtäimellä. Alle 18-vuotiaista reilu viidennes ei suunnittele raha-asioitaan vielä lainkaan ja osuus on myös jonkin verran kasvanut keväästä 2014. Yli 65-vuotiaista reilu neljännes ei suunnittele raha-asioitaan lainkaan, ja osuus on pysynyt sillä tasolla, johon se nousi vuoden 2014 keväällä. Lainaa omaavilla suunnittelujänne on luonnollisesti keskimääräistä pitempi.

Kuvio 1a. Kuinka pitkällä aikavälillä suunnittelee raha-asioitaan

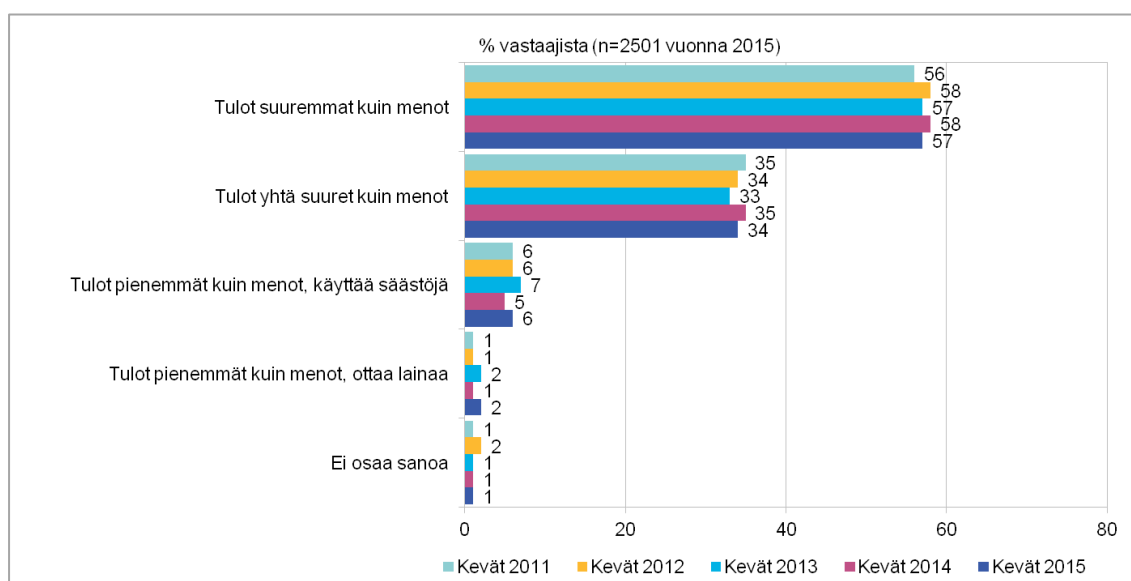
Kuvio 1b. Kuinka pitkällä aikavälillä suunnittelee raha-asioitaan ikäryhmittäin

Vastaajien nykyistä rahatilannetta selvitettiin kysymällä, mikä luetelluista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten heidän nykyistä rahatilannettaan. Edelleen suurimmalla osalla, eli 57 prosentilla vastaajista tulot ovat suuremmat kuin menot, ja rahaa voisi jäädä säästöön. Tulot ja menot ovat yhtä suuret reilulla kolmanneksella suomalaisista. Nyt niiden osuus, joilla tulot ovat menoja pienemmät, on hienokseltaan kasvanut keväästä 2014. Valtaosa heistä selviää kuitenkin säästöillään (osuus kokonaistuloksesta kuusi prosenttia), ja kaksi prosenttia joutuu ottamaan ylimääräistä lainaa menojensa kattamiseen.

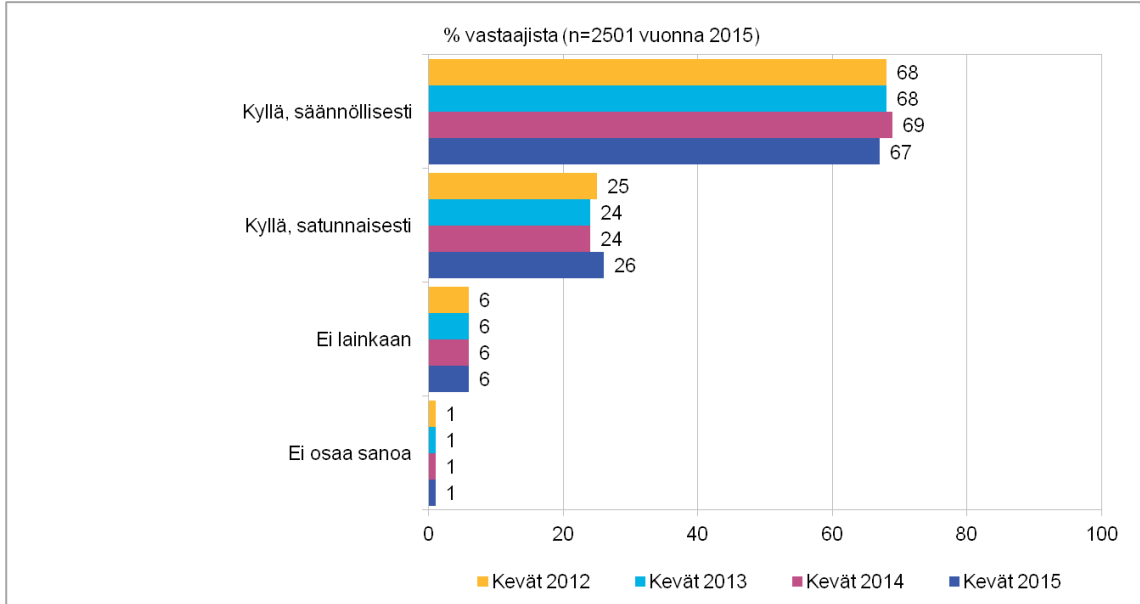
Tulot ovat menoja suuremmat keskimääräistä useammin yli 55-vuotiailla, kun taas alle 25-vuotiaiden keskuudessa on heitä, joilla rahaa voisi jäädä säästöön keskimääräistä vähemmän. Kaikki tulot menevätkin kulutukseen keskimääräistä useammin alle 25-vuotiailla ja he käyttävät muita useammin myös säästöjään menojensa rahoittamiseen.

Kuvio 2. Nykyinen rahatilanne

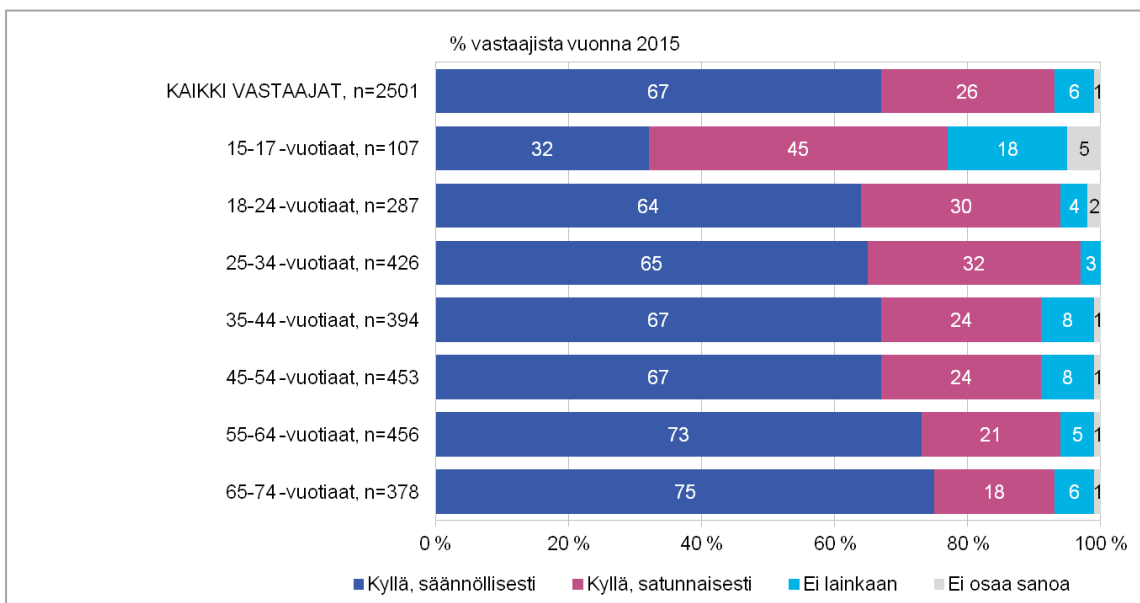
Omia menojaan säännöllisesti seuraavien osuus laskenut keväästä 2014 kahdella prosenttiyksiköllä, kun satunnaisesti menojaan seuraavien osuus on vastaavasti kasvanut. Edelleen vain kuusi prosenttia ei seuraa menojaan lainkaan.

Kuvio 3a. Omien menojen seuraaminen

Keskimääräistä tavallisempaa omien menojen säännöllinen seuraaminen on yli 55-vuotiaiden keskuudessa, joista kolme neljäsosaa seuraa omia menojaan säännöllisesti. Alle 18-vuotiailla nuorilla omien menojen säännöllinen seuraaminen puolestaan on vielä selvästi keskimääräistä harvinaisempaa. Heistä enemmän kuin joka kuudes ei seuraa omia menojaan lainkaan, kun taas 18-24 -vuotiaista nuorista jo lähes kaksi kolmasosaa seuraa omia menojaan säännöllisesti.

Kuvio 3b. Omien menojen seuraaminen ikäryhmittäin

4 SÄÄSTÄMINEN JA SIOJITTAMINEN

4.1 Nykyiset säästämis- ja sijoituskohteet

Suomalaisten kiinnostus säästämistä kohtaan on vahvaa. Säästäminen ja sijoittaminen on lisääntynyt vähitellen jo vuodesta 2004 saakka. Tällä hetkellä 60 prosentilla suomalaisista on säästettyä tai sijoitettuna varoja johonkin kohteeseen. Osuus on vain prosenttiyksikön verran kevään 2014 tasoa alempi. Säästöjen ja sijoitusten "hajauttaminen" eli varojen sijoittaminen useampaan kohteeseen samanaikaisesti, on nyt kuitenkin hieman vähentynyt. Tutkimuksessa mukana olevaan väestöön suhteutettuna säästäjien osuus edustaa nyt noin 2,45 miljoonaa suomalaista. Säästäjien ja sijoittajien osuus on lisääntynyt selvästi kevääseen 2014 verrattuna yli 55-vuotiaiden keskuudessa, mutta vähentynyt puolestaan kaikkien alle 25-vuotiaiden ja etenkin alle 18-vuotiaiden keskuudessa.

Kotitalouksien varautuminen pahanpäivän varalle sekä toisaalta halu kasvattaa omaa varallisuutta näkyvät säästö- ja sijoituskohteissa. Säästökohteiden valinnassa tulee edelleen esille myös kuluttajien turvallisuushakuisuus. Ennätysalhaisesta korkotasosta huolimatta säästö- ja sijoitustilille säästäminen on edelleen suosituin säästömuoto, vaikkakin hivenero kevään 2014 alemmalla osuudella. Säästö- ja sijoitustileille säästäviä on nyt 38 prosenttia, kun tuolloin osuus oli prosenttiyksikön verran korkeampi. Käyttötillille säästäminen on edelleen toiseksi yleisin säästämismuoto. Nyt kuitenkin neljä prosenttiyksikköä pienempi osuus kuin 2014 keväällä, 32 prosenttia, ilmoitti säästöjensä olevan käyttötillillä.

Rahastosäästämisen suosio on pysynyt ennallaan kuluneen reilun vuoden aikana. Rahastosäästäminen on edelleen pankkitalletusten jälkeen seuraavaksi suosituin säästömuoto. Rahastosäästämisen osuus on nyt 23 prosenttia, mikä on vain prosenttiyksikön verran vähemmän kuin keväällä 2014. Pörssiosakkeisiin säästämisen suosio on sen sijaan kääntynyt laskuun. Osakesäästäjien osuus on laskenut kahdella prosenttiyksiköllä keväästä 2014 ja on nyt 14 prosenttia.

Maa- ja metsomaisuuteen sijoitettavia on nyt 10 prosenttia. Osuus on edelleen varsin korkea verrattuna vuosien 2012 ja 2013 tasoon, vaikka onkin laskenut prosenttiyksikön verran vuoden 2014 keväästä. Säästö- ja sijoitusvakuutuksiin kertoo säästävänsä seitsemän prosenttia suomalaisista. Osuus on prosenttiyksikön verran alempi kuin keväällä 2014, mutta edelleen hieman korkeampi kuin vuosina 2011-2013.

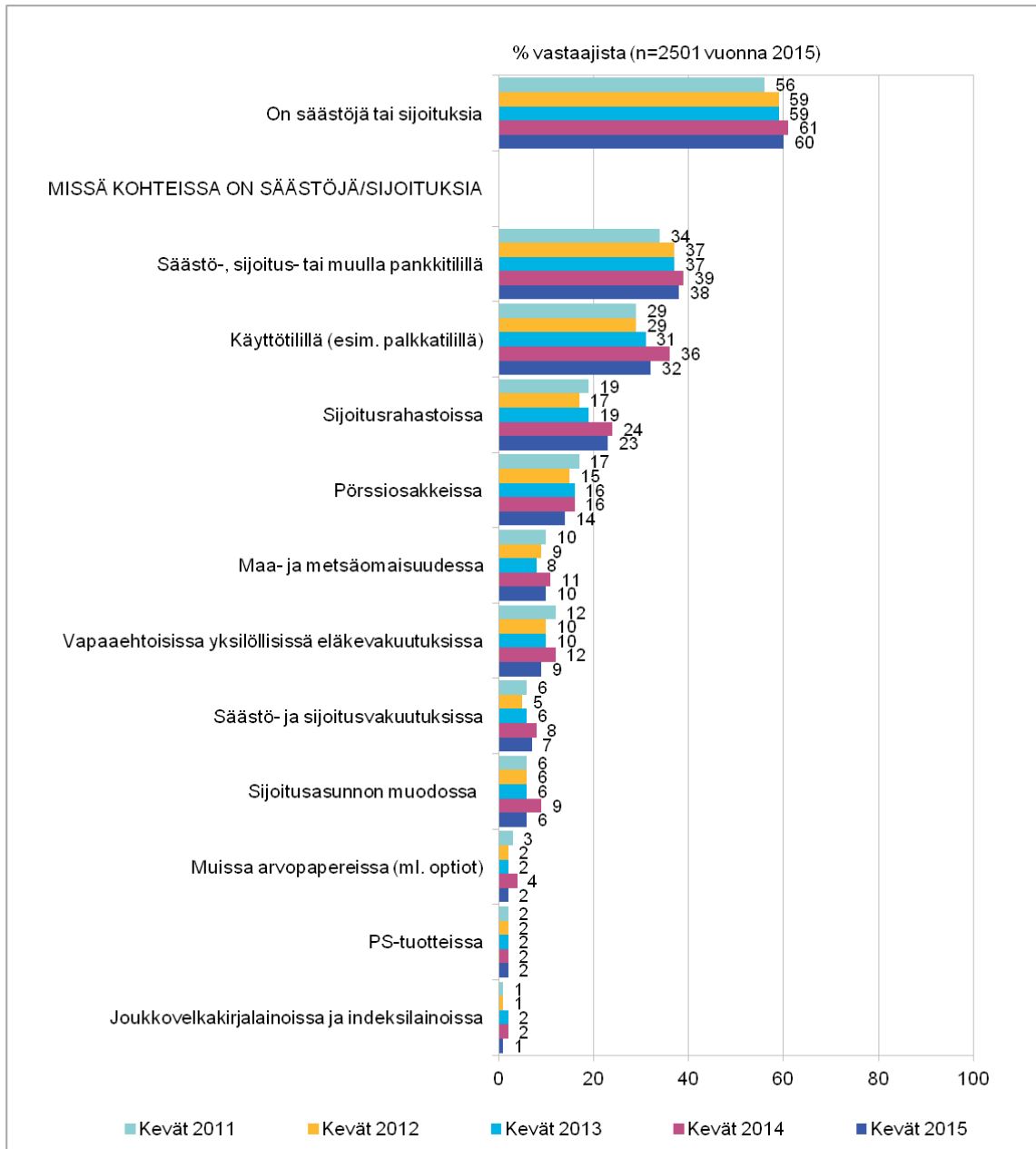
Vapaaehtoiisiin eläkevakuutuksiin säästävien osuus oli 2014 keväällä kasvanut selvästi, ja myös sijoitusasunnon suosio sijoituskohteena oli aiempaa korkeampi. Nyt kuitenkin kumpaisenkin säästö- ja sijoitusmuodon osuudet ovat laskeneet kolmella prosenttiyksiköllä. Vapaaehtoiisiin eläkevakuutuksiin säästäviä on nyt yhdeksän prosenttia ja sijoitusasunnon osuus on kuudessa prosentissa.

Tilisäästäminen on tyypillisesti kaikenikäisten säästömuoto, mutta korkeimmillaan tilisäästäjien osuus on yli 65-vuotiaiden keskuudessa. Säästö- ja sijoitustileille säästävien osuus on keväästä 2014 laskenut etenkin alle 25-vuotiaiden keskuudessa, mutta lisääntynyt jonkin verran kaikilla yli 55-vuotialla. Käyttötillille säästävien osuus on laskenut kauttaaltaan lähes kaikissa ikäryhmissä.

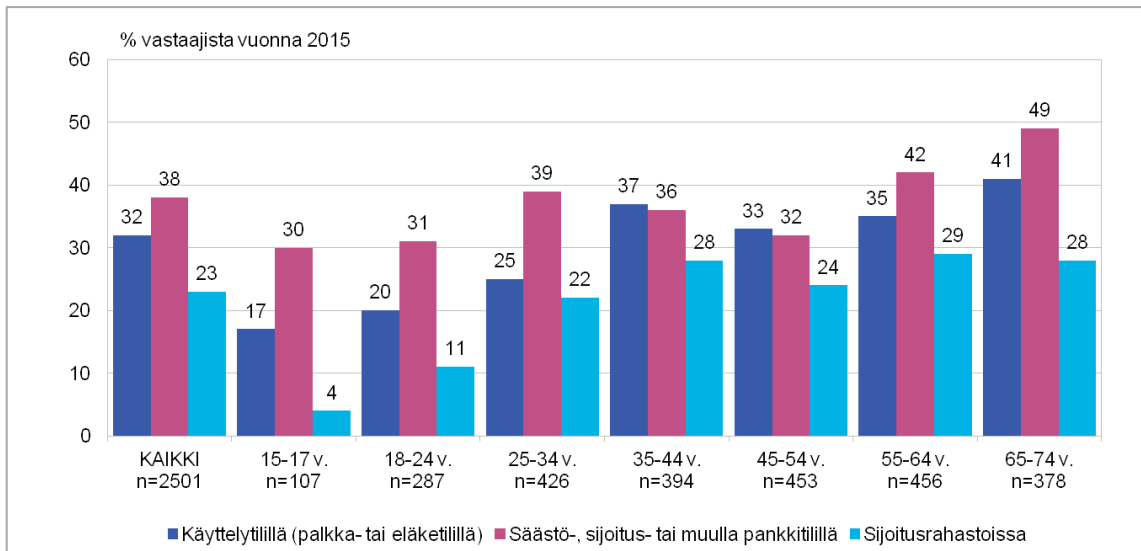
Rahastosäästäminen on osakesäästämistä laajemmin eri-ikäisten sijoitusmuoto. Rahastosäästäminen yleistyy heti 25 ikävuoden jälkeen ja eniten rahastosäästäjiä on yli 55-vuotiaiden joukossa, kun taas osakesäästämisen osuus on keskimääräistä korkeampi vasta 65 vuotta täyttäneillä. Osakesäästäjien osuus on laskenut kevääseen 2014 verrattuna lähes kaikissa ikäryhmissä.

Muista säästö- ja sijoitusmuodoista vapaaehtoiisiin eläkevakuutuksiin säästäminen nousee 35 ikävuoden jälkeen, mutta maa- ja metsäomaisuuteen sijoittavien osuus puolestaan kasvaa vasta 45 ikävuoden jälkeen.

Kuvio 4. Nykyiset säästämis- ja sijoituskohteet

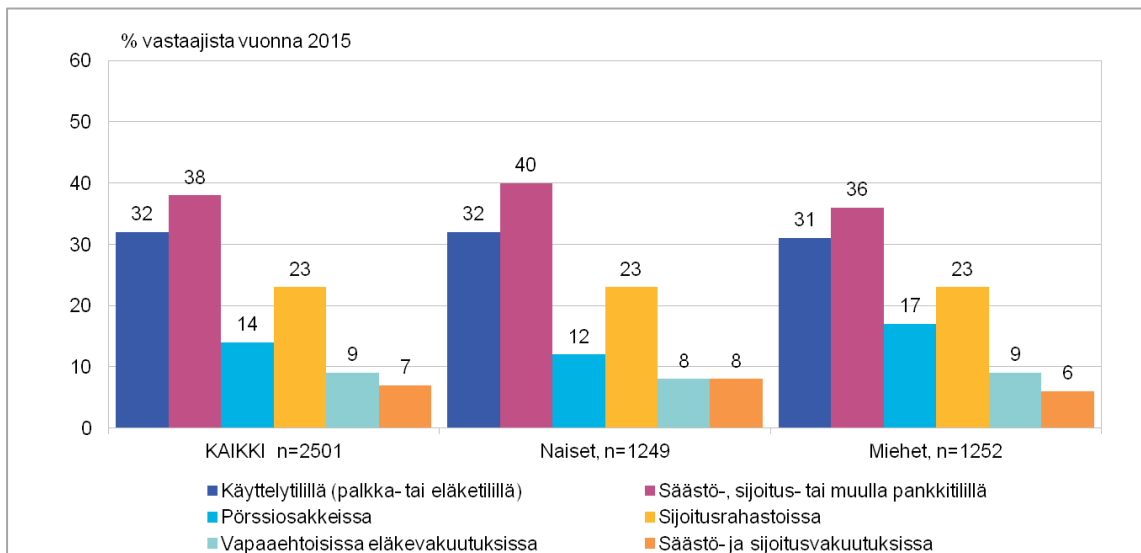

Kuvio 5a. Säästäjät ja sijoittajat ikäryhmittäin

Miehet ovat edelleen selvästi naisia kiinnostuneempia osakesäästämisestä ja naiset taas säästävät miehiä hieman useammin säästö- ja sijoitustileille ja säästö- ja sijoitusvakuutuksiin. Rahastosäästäminen ja vapaaehtoiset eläkevakuutukset kiinnostavat yhtä lailla sekä naisia että miehiä.

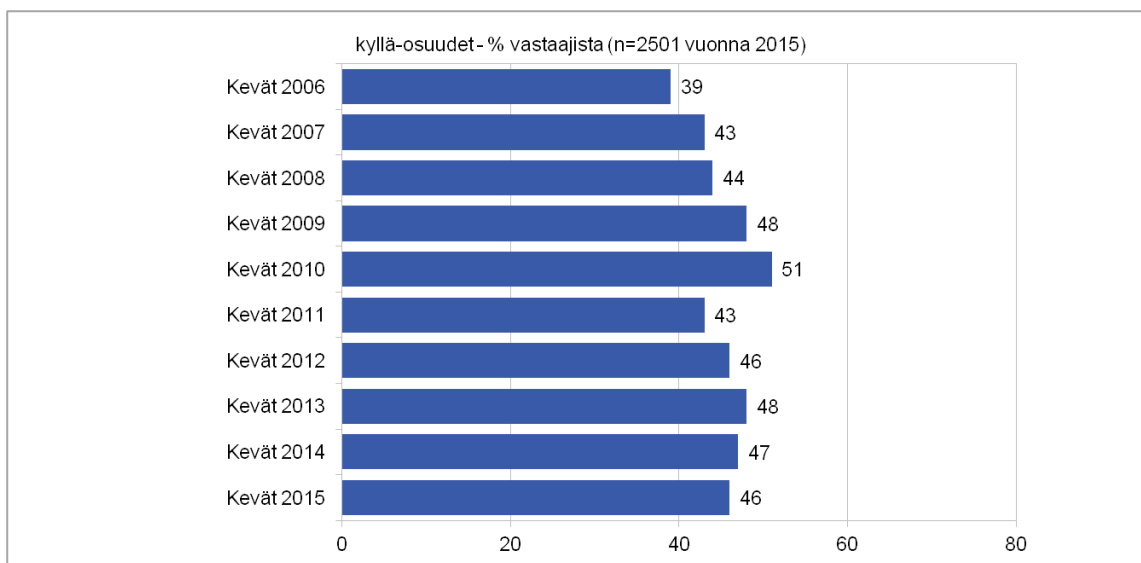
Kuvio 5b. Naiset ja miehet säästäjinä ja sijoittajina

4.2 Säästö- ja sijoitusaikkeet

Suomalaiset uskovat edelleen pystyvänsä säästämään. Tällä hetkellä 46 prosenttia suomalaisista aikoo säästää tai sijoittaa varoja seuraavien 12 kuukauden aikana. Osuus on laskenut hienoisesti vuodesta 2013 lähtien noustuaan siihen asti vuoden 2011 notkahduksen jälkeen. Sekä tämänhetkinen vahva säästäminen että korkea säästämisaikkeitä omaavien osuus kertoo osaltaan kotitalouksien hyvästä rahatilanteesta, mutta myös halusta kasvattaa oman talouden puskuria pahan päivän varalle epävarmassa taloustilanteessa. Eniten säästämisaikkeet ovat vuoden 2014 keväästä laskeneet alle 25-vuotiailla nuorilla.

Kuvio 6a. Säästö- ja sijoitusaikkeet

Myös niistä suomalaisista, joilla on tällä hetkellä säästöjä tai sijoituksia, valtaosa aikoo edelleen jatkaa säästämistä ja sijoittamista. Osuus on samalla tasolla kuin keväällä 2014, 62 prosentissa. Uusien, säästämistä ja sijoittamista harkitsevien osuus on laskenut kahdella prosenttiyksiköllä 21 prosenttiin.

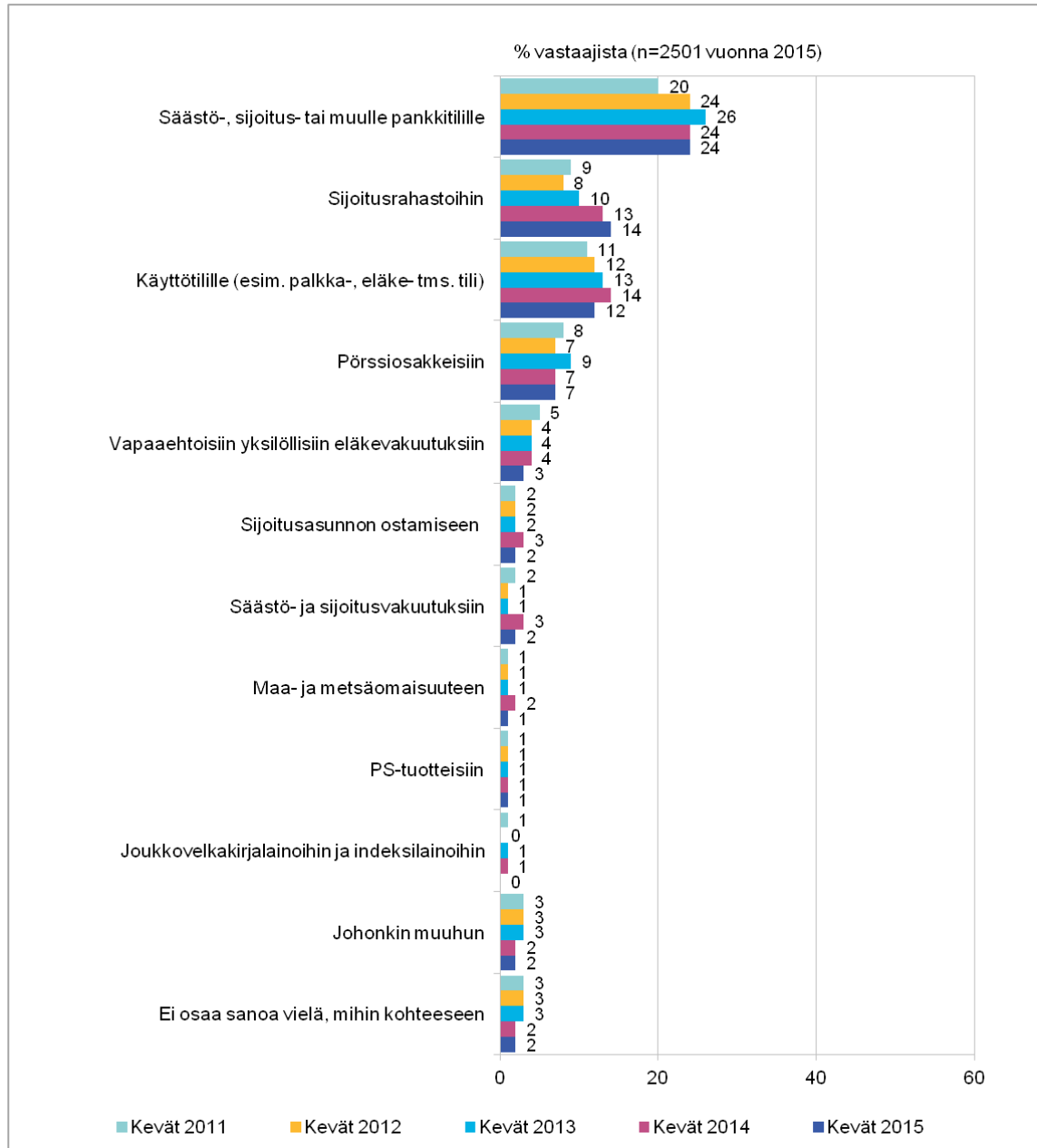
Halu "hajauttaa" säästöjä ja sijoituksia on vähentynyt jonkin verran myös tulevaisuuden säästökohteissa. Säästämis- ja sijoittamisaikkeitä olevat aikovat aiempaa hieman harvemmin sijoittaa varojaan useampaan eri kohteeseen samanaikaisesti.

Säästö- ja sijoitustilit ovat edelleen suosituin tuleva säästämiskohde, ja osuus on pysynyt kevään 2014 tasolla, 24 prosentissa. Kasvava kiinnostus rahastosäästämiseen tulee esille etenkin tulevaisuuden säästö- ja sijoituskohteissa. Rahastosijoittaminen on nyt noussut toiseksi suosituimmaksi säästämis- ja sijoitusmuodoksi, ja se on myös ainoana sijoitusmuotona kasvattanut osuuttaan 2014 kevääseen verrattuna. Aikeet rahastosijoittamiseen ovat tällä hetkellä 14 prosentissa, kasvua on prosenttiyksikön verran. Käyttötilille säästäminen on pudonnut kolmanneksi suosituimmaksi säästämismuodoksi. Sen osuus on nyt 12 prosenttia, ja laskua on tapahtunut kaksi prosenttiyksikköä. Osakesäästämisen osuus on seitsemässä prosentissa, mihin se laski 2014 keväällä. Myös kiinnostus vapaaehtoisia eläkevakuutuksia kohtaan on laskenut ja on nyt kolmessa prosentissa.

Yli puolet kaikista alle 35-vuotiaista on säästö- ja sijoitusaikkeitä seuraavien 12 kuukauden aikana, vanhempiin ikäryhmiin kuuluvista harvempi. Säästö- ja sijoitustilisäästäminen kiinnostaa keskimääräistä enemmän 18-34 -vuotiaita, käyttötilit alle 25-vuotiaita ja sijoitusra-

hastot puolestaan 25-44 -vuotiaita. Vapaaehtoiset eläkevakuutukset tulevina säästökohteina kiinnostavat eniten 35-54 -vuotiaita.

Kuvio 6b. Aiotut säästö- ja sijoituskohteet

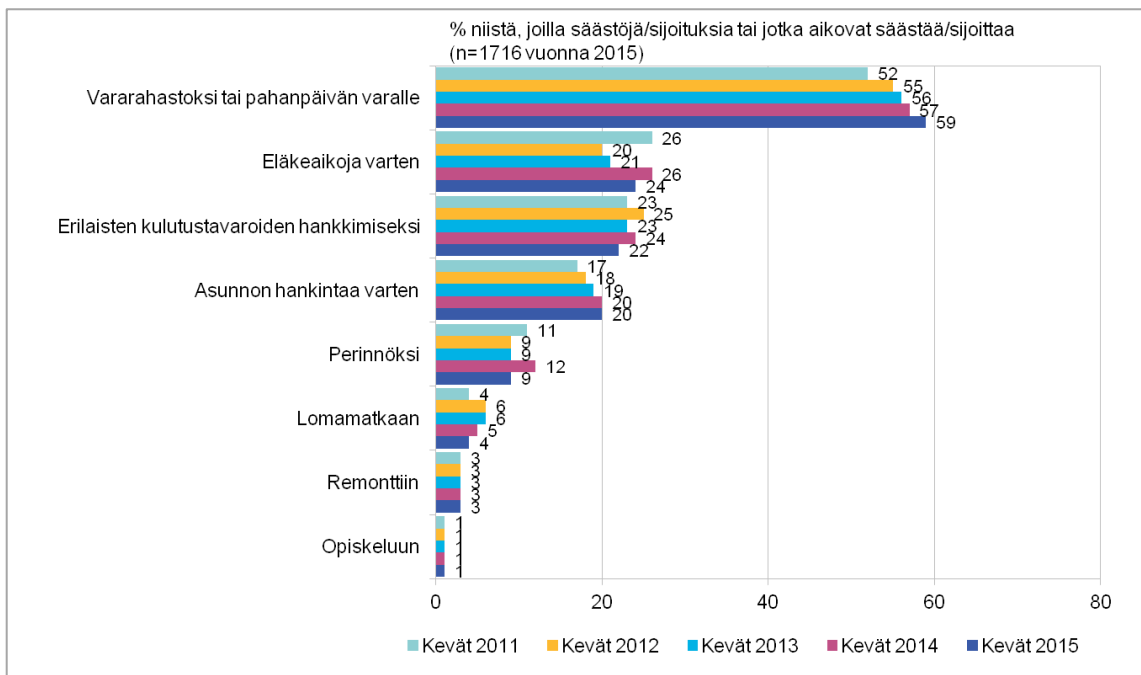

Tällä hetkellä suurin osa eli 59 prosenttia niistä suomalaisista, joilla on säästöjä tai sijoituksia tai jotka aikovat säästää tai sijoittaa tulevan vuoden aikana, säästää vararahastoksi tai pahan päivän varalle. Osuus on ollut nousussa koko ajan vuodesta 2011 lähtien. Tämä kertoo siitä, että halutaan turvata oma talous mahdollisten riskien varalta. Eläkeajoja varten säästää tällä hetkellä 24 prosenttia säästöjä tai sijoituksia omaavista, mutta osuus on laskenut kevään 2014 tasosta kahdella prosenttiyksiköllä. Eläkeajoja varten säästäminen on kuitenkin edelleen toiseksi yleisin säästöjen ja sijoitusten käyttömuoto. Säästäminen erilaisien kulutustavaroiden hankkimiseksi on edelleen kolmen yleisimmän säästöjen tai sijoitus-

ten käyttötarkoituksen joukossa, vaikka senkin osuus on laskenut 2014 keväästä kahdella prosenttiyksiköllä 22 prosenttiin. Asunnon hankintaa varten säästävien osuus on samalla tasolla kuin reilu vuosi sittenkin, 20 prosentissa. Perinnöksi säästävien osuus on palannut yhdeksään prosenttiin käytyään keväällä 2014 12 prosentissa.

Asunnon hankintaa varten säästävät keskimääräistä useammin alle 35-vuotiaat, kulutustavaroiden hankkimiseksi etenkin alle 18-vuotiaat, ja 45-64 -vuotiaat eläkeajoja varten. Vararahastoksi tai pahanpäivän varalle säästäjiä on keskimääräistä enemmän lainaa ja etenkin asuntolainaa omaavien keskuudessa. Säästöt toimivat tällöin talouden puskurina tulevien rahantarpeiden varalle.

Kuvia 6c. Mihin asioihin tai tarkoitukseen aikoo käyttää säästöjä tai sijoituksia.

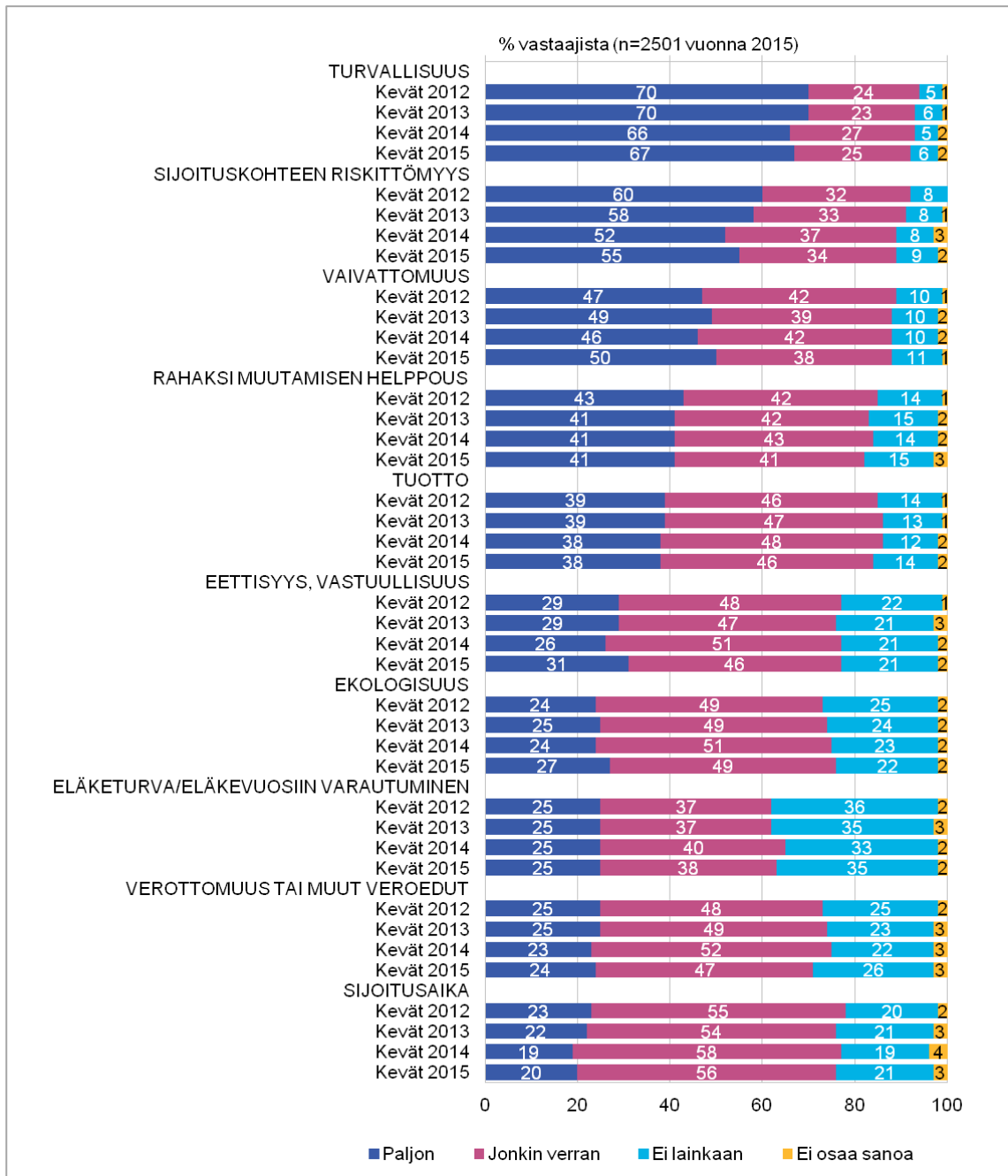
4.3 Säästö- ja sijoituskohteen valintakriteerit

Turvallisuus on edelleen tärkein kriteeri säästämis- tai sijoituskohteen valinnassa. Kuten aiemminkin toiseksi eniten arvostetaan sijoituskohteen riskittömyyttä ja kolmanneksi tärkein valintakriteeri on edelleen vaivattomuus.

Turvallisuuden merkitys on ”merkitsee paljon” -osuuksia tarkasteltaessa edelleen kevään 2014 tasolla, mutta etenkin vaivattomuuden, mutta myös riskittömyyden merkitys näyttää lisääntyneen jonkin verran. Myös ekologisuuden ja ympäristöarvojen huomioimisen sekä etenkin eettisyyden ja vastuullisuuden merkitys näyttää ”merkitsee paljon” -vastausten osuutta tarkasteltaessa kasvaneen selvästi keväästä 2014.

Rahaksi muuttamisen helppouden, tuoton sekä eläketurvan tai eläkevuosiin varautumisen merkitys on pysynyt samalla tasolla kuin se on ollut jo useampana vuonna peräkkäin. Verottomuus tai muut veroedut on edelleen toiseksi vähiten merkitsevä sijoituskohteen valintakriteeri ja sijoitusaika vähiten merkitsevä, vaikkakin niiden ”merkitsee paljon” -osuudet ovat prosenttiyksikön verran kevään 2014 tasoa korkeampia.

Kuvio 6d. Säästö- ja sijoituskriteerit

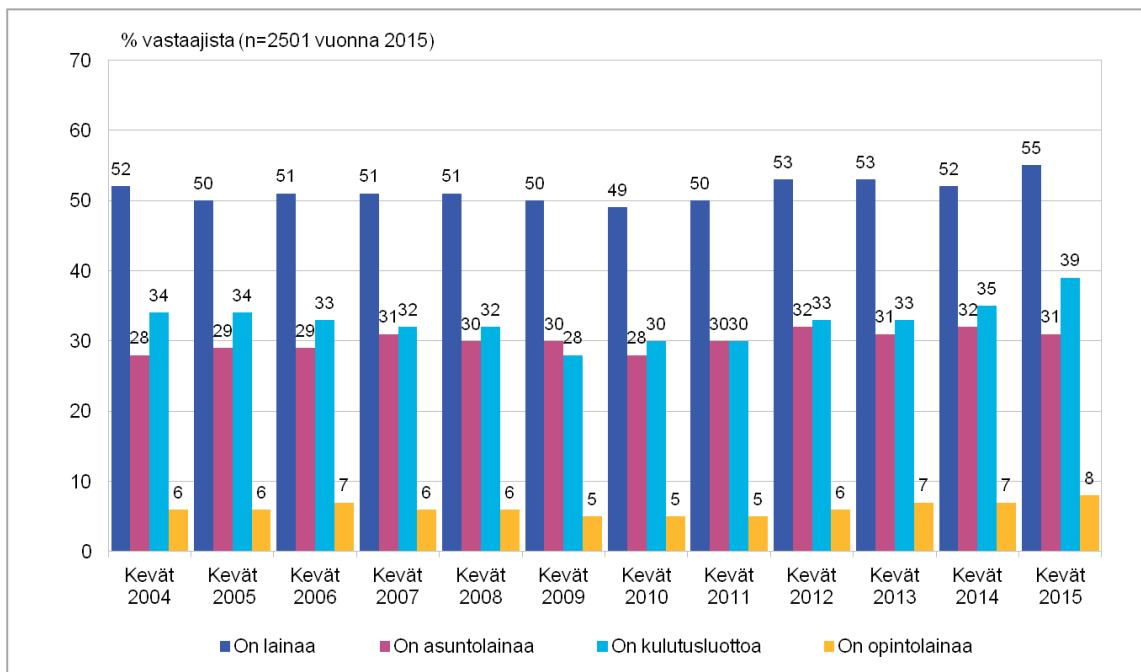
5 LUOTONOTTO

5.1 Nykyiset luottomuodot

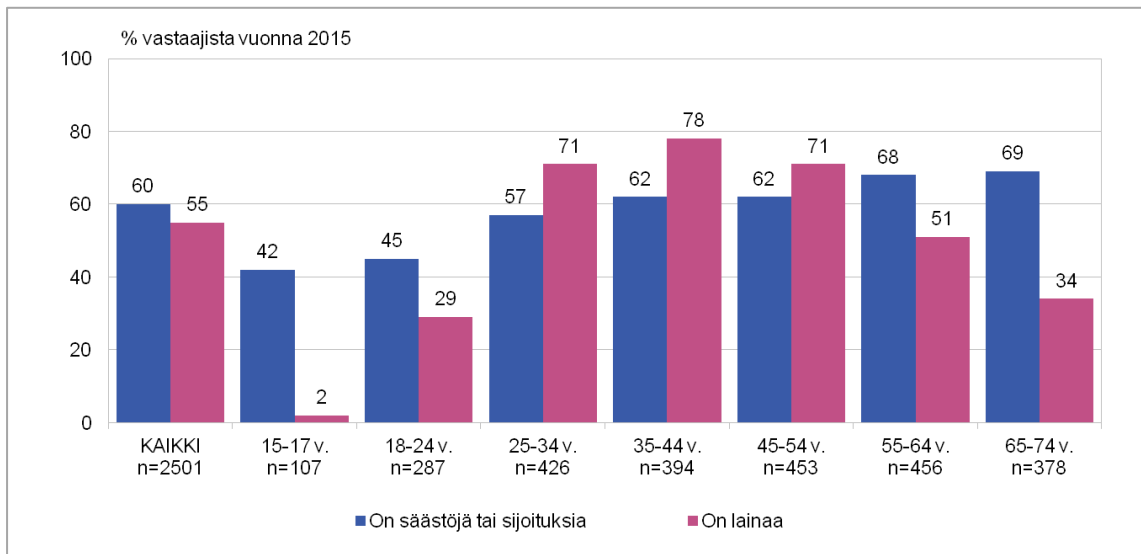
Tällä hetkellä 55 prosentilla suomalaisista on jotain lainaa. Tutkimuksessa mukana olevaan väestöön suhteutettuna tämä merkitsee, että noin 2,24 miljoonalla suomalaisella on lainaa. Muita useammin lainaa on lapsiperheillä, joista nyt jo yli 80 prosentilla on jotain lainaa. Tämä osuus on myös jonkin verran kasvanut.

Asuntolainaa on tällä hetkellä 31 prosentilla suomalaisista. Asuntovelallisten osuus on prosenttiyksikön verran matalampi kuin vuoden 2014 keväällä ja on ollut suunnilleen samalla tasolla keväästä 2012 lähtien. Asuntolainan ottaminen ajoittuu yhteen muuttamiseen ja perheen perustamiseen, ja asuntolainaa onkin keskimääräistä useammin 25-54 -vuotiaiden keskuudessa (keskimäärin 46 prosentilla). Pääkaupunkiseudulla asuntovelallisten osuus on laskenut viidellä prosenttiyksiköllä keväästä 2014 22 prosenttiin ja on selvästi muuta maata alempi. Vuonna 2009 asuntovelallisten osuus oli pääkaupunkiseudulla vielä 32 prosenttia. Asuntolaina otetaan tavallisimmin molempien puolisoiden nimiin. Tämän tutkimuksen mukaan 71 prosentilla vähintään kahden henkilön talouksista asuntolaina on molempien puolisoiden nimissä.

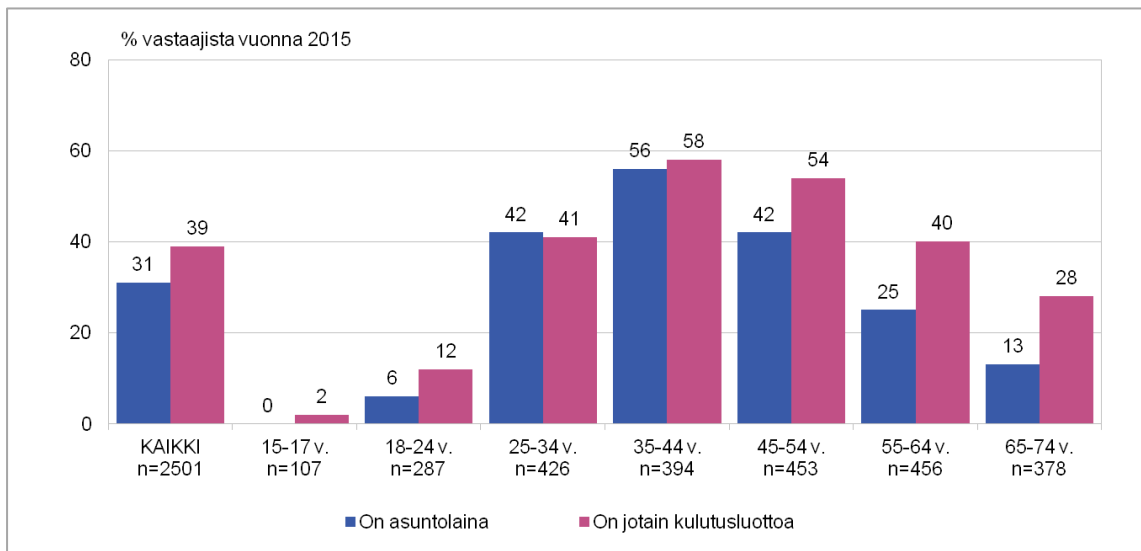
Kuvio 7a. Luottotilanne

Kuvio 7b. Säästäjät ja sijoittajat sekä lainanottajat ikäryhmittäin

Kuvio 7c. Lainanottajat ikäryhmittäin

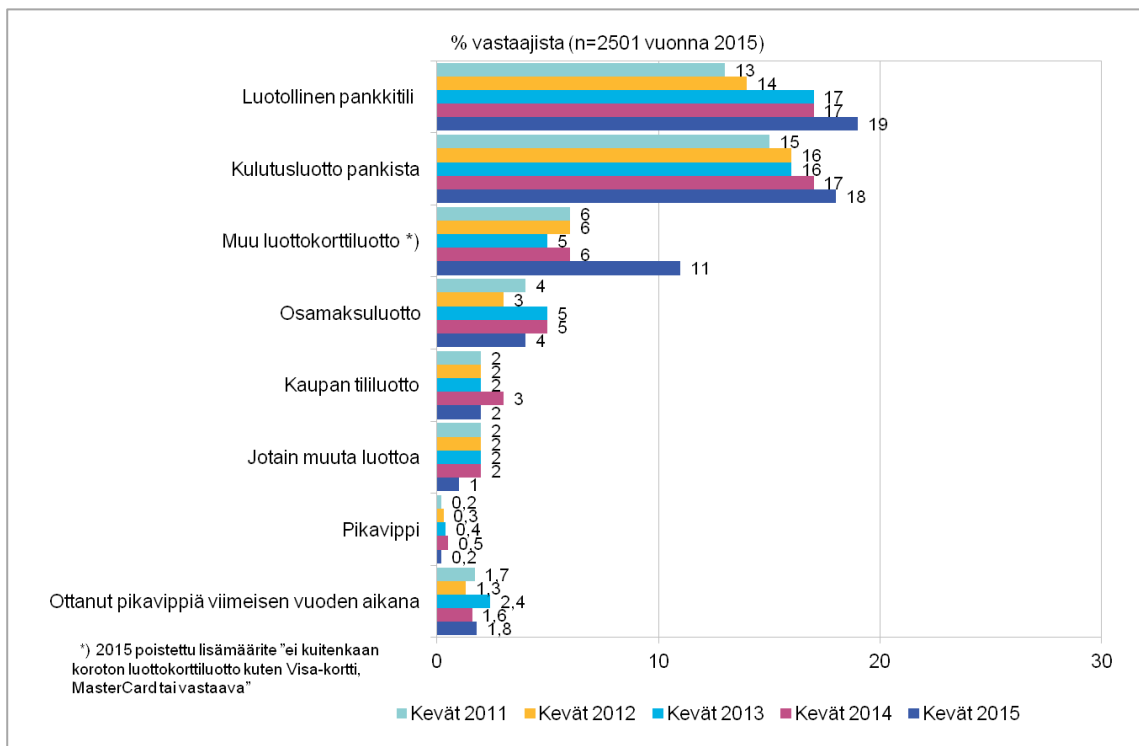
Asuntolainaa ottaneista 91 prosenttia on ottanut lainan oman vakituisen asunnon ostoon, kuusi prosenttia nykyisen asunnon peruskorjaukseen, neljä prosenttia sijoitusasunnon ostoon kotimaasta ja kolme prosenttia vapaa-ajan tai kakkosasunnon ostoon kotimaasta. Oman vakituisen asunnon ostoon lainaa ottaneiden osuus on kasvanut kaksi prosenttiyksikköä keväästä 2014, nykyisen asunnon peruskorjaukseen lainaa ottaneiden osuus on samalla tasolla ja muuhun tarkoitukseen otettujen lainojen osuudet pienempiä kuin tuolloin. Peruskorjauslainaa ottaneita on tässä otoksessa melko vähän (n=45). Heistä 16 prosenttia on maksanut peruskorjauslainallaan pois asunto-osaakeyhtiön huoneistokohtaisen lainan, mikä on selvästi vähemmän kuin keväällä 2014, jolloin osuus oli 40 %.

Kulutusluottoa on tällä hetkellä 39 prosentilla vastaajista. Tutkimuksessa mukana olevaan väestöön suhteutettuna tämä merkitsee, että noin 1,59 miljoonalla suomalaisella on kulutusluottoja. Osuus on noussut neljällä prosenttiyksiköllä kevään 2014 tasosta, korkeimmalleen tämän tutkimuksen historiassa. Tähän tulokseen saattaa kuitenkin osaltaan vaikuttaa muutos luottolajeja koskevan kysymyksen esitystavassa. Tällä tutkimuskerralla poistettiin vastausvaihtoehdoista muun luottokorttiluoton kohdalta lisämäärite ”ei kuitenkaan koroton luottokorttiluotto kuten Visa-kortti, MasterCard tai vastaava”. Varmasti osittain tästä muutoksesta johtuen muun luottokorttiluoton osuus on noussut aiemmasta tasostaan selvästi.

Kulutusluottoa otetaan erilaisiin hankintoihin laajemmin eri ikäryhmissä kuin asuntoluottoa. Keskimääräistä selvästi tavallisempia kulutusluottoja ovat tällä hetkellä 35-54 -vuotiailla. Keskimääräistä vähemmän kulutusluottoja on edelleen alle 25-vuotiailla ja yli 65-vuotiailla. Alle 25-vuotiaiden keskuudessa kulutusluottoa omaavien osuus on lisäksi hivenen alempi kuin keväällä 2014.

Tavallisimmat kulutusluottomuodot ovat luotollinen pankkitili ja pankista otettu kulutusluotto. Luotollisen pankkitilin osuus on kasvanut keväästä 2014 kahdella prosenttiyksiköllä, 19 prosenttiin, ja pankista otetun kulutusluoton osuus 18 prosenttia, kasvua siinäkin prosenttiyksikön verran. Osamaksuluottojen osuus on puolestaan laskenut prosenttiyksikön verran neljään prosenttiin.

Kuvio 7d. Kulutusluottomuodot

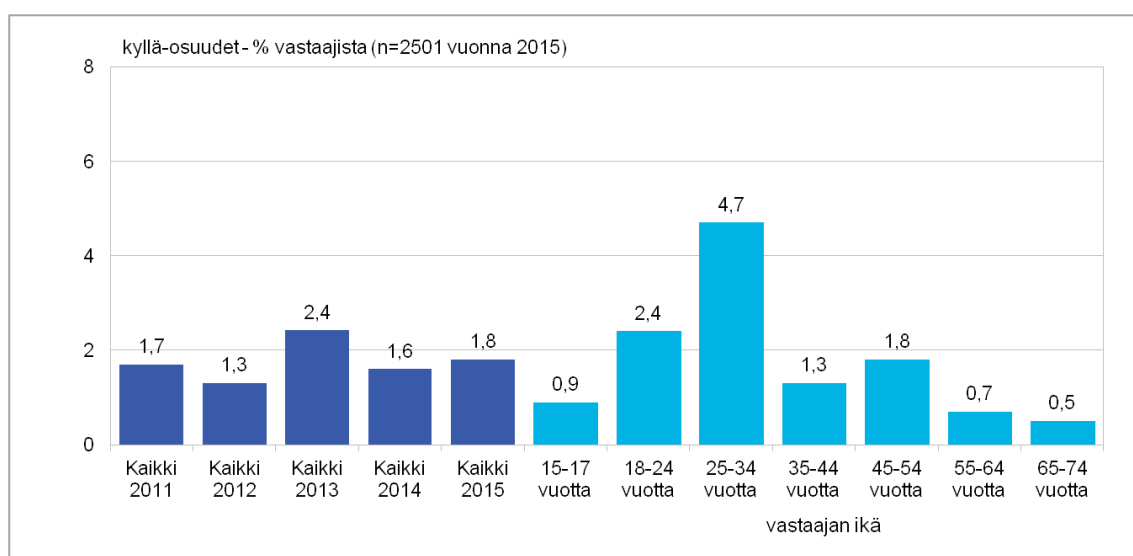

Vuoden 2013 kesäkuussa voimaantulleessa lainmuutoksessa tiukennettiin pienlainojen myöntämistä, jolloin muun muassa alle 2000 euron pikaluotoille määriteltiin korkokatto. Tämän tutkimuksen mukaan 1,8 prosenttia suomalaisista kertoo ottaneensa pikaluottoa (keväällä 2014 1,6 %). Keskimääräistä suurempi pikaluottoa ottaneiden osuus on 25-34 -vuotiaiden keskuudessa (4,7 %). Aiempina vuosina tässä tutkimuksessa on tullut esille, että pikaluottoja suosivat erityisesti ne, joiden menot ovat suuremmat kuin heidän tulonsa ja he joutuvat ottamaan ylimääräistä lainaa menojensa kattamiseen. Keväällä 2014 tähän ryh-

mään kuuluvista oli pikaluottoa ottanut joka neljäs ja vuonna 2013 13 prosenttia. Tällä tutkimuskerralla tämän ryhmän pikaluottoa ottaneiden osuus (4,7 %) ei kuitenkaan poikkea tilastollisesti merkitsevästi keskimääräisestä tuloksesta.

Pikaluottoja ottaneilla on myös keskimääräistä useampia muita kulutusluottoja, etenkin kulutusluottoa pankista. Tilastollisen tarkastelun kannalta pikaluottoja ottaneiden lukumäärä on tässä otoksessa hyvin vähäinen (n=46), joten tulokset ovat vain suuntaa antavia. Pikaluottoja käyttäneet ovat ottaneet niitä keskimäärin 2,1 kertaa viimeisen vuoden aikana (keväällä 2014: 2,5 kertaa). Pikaluottoa ottaneista 43 prosenttia on ottanut sitä vain kerran, 55 prosenttia useammin kuin kerran. Keväänä 2014 pikaluoton useammin kuin kerran viimeisen vuoden aikana ottaneiden osuus oli 51 prosenttia.

Kuvio 7e. Pikaluotot viimeisen 12 kuukauden aikana

Tässä tutkimuksessa kulutusluottoja omaavista vastaajista 65 prosentilla on yksi kulutusluotto, kaksi kulutusluottoa on joka neljännellä, ja kolme tai useampia eri kulutusluottoja omaavien osuus on yhdeksän prosenttia.

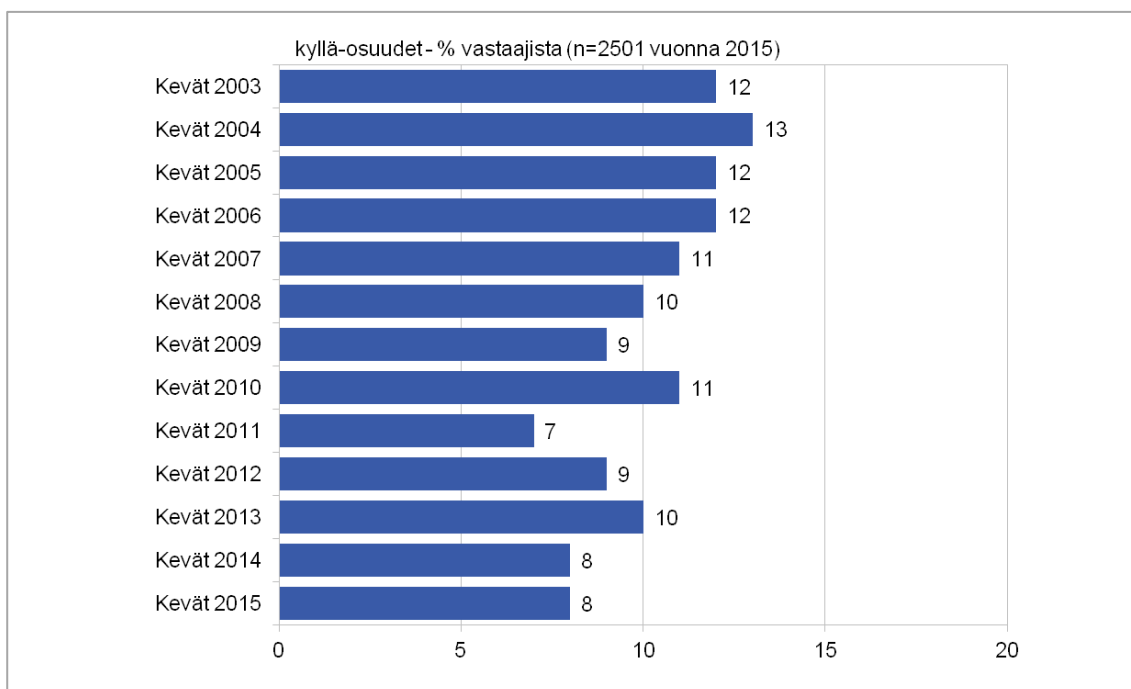
Opintoluottolisten osuus on kahdeksan prosenttia, kasvua keväästä 2014 on prosenttiyksikön verran. Osuus on korkein 18-34 -vuotiaiden keskuudessa, joista 22 prosentilla on opintolainaa (2014: 20 prosentilla). Kaikista opiskelijoista opintolainaa on tällä hetkellä 22 prosentilla. Osuus on kasvanut selvästi kevään 2014 16 prosentista.

Yleisesti voidaan arvioida, että lainanoton riskien hallinta on yhtä vakaalla pohjalla kuin reilu vuosi sittenkin, kun 63 prosentilla lainanottajista on samanaikaisesti myös säästöjä tai sijoituksia (osuus keväällä 2014: 62 %). Lainanottajat ovat keskimäärin muita hyvätuloisempia ja tyypillistä on, että keskimääräistä suuremmalla osuudella heistä on säästöjä ja sijoituksia rahastoissa ja esimerkiksi vapaaehtoisissa eläkevakuutuksissa tai säästö- ja sijoitusvakuutuksissa. Tällöin säästöt toimivat talouden puskurina tulevia rahantarpeita varten.

5.2 Luotonottomuussuunnitelmat

Luotonottoaikeet ovat samalla tasolla kuin vuoden 2014 keväällä. Kahdeksan prosenttia suomalaisista aikoo ottaa uutta luottoa seuraavien 12 kuukauden aikana. Kuten myös keväällä 2014, eniten luotonottoaikeissa olevia on 25-34 -vuotiaiden keskuudessa, 15 prosenttia.

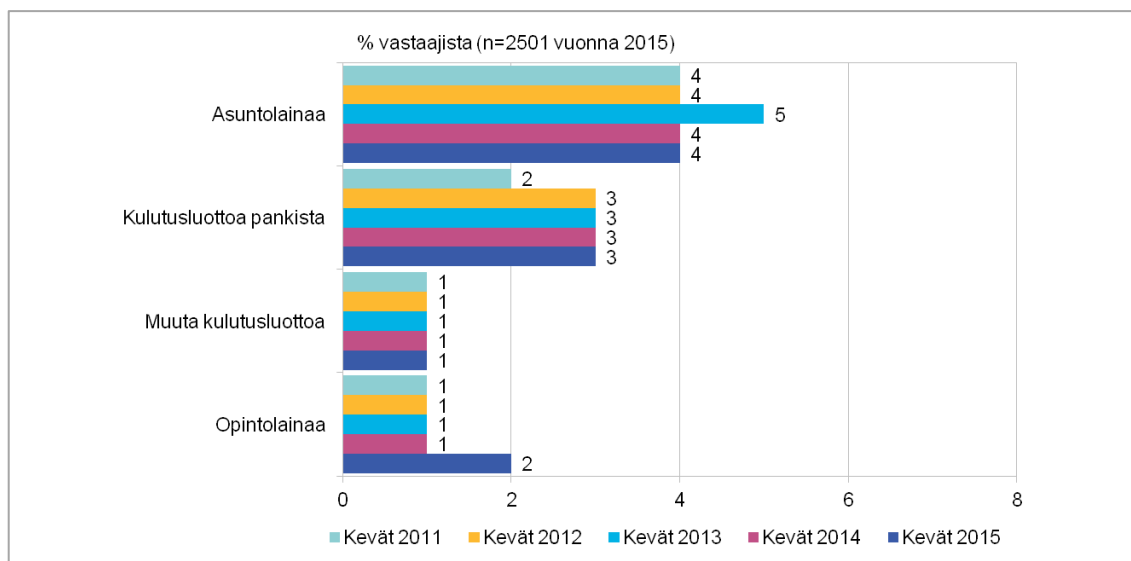
Kuvio 8a. Luotonottomuussuunnitelmat

Tällä hetkellä neljä prosenttia suomalaisista aikoo ottaa asuntoluottoa, kuten reilu vuosi sittenkin. Osuus on pysynyt lähes samalla tasolla vuodesta 2005 lähtien vaihdellen neljän ja kuuden prosentin välillä. Asuntoluotonottoaikeita on keskimääräistä enemmän 25-34 -vuotiailla, joista kahdeksan prosenttia aikoo ottaa asuntolainaa (osuus keväällä 2014: 9 %).

Pankin kulutusluottoa aikoo ottaa kolme prosenttia vastaajista kuten myös keväällä 2014. Aikeet opintolainanottoon ovat lisääntyneet hieman. Opintolainanottoaikeet ovat lisääntyneet etenkin opiskelijoiden keskuudessa, joista nyt joka kymmenes suunnittelee ottavansa opintolainaa seuraavien 12 kuukauden aikana (keväällä 2014: 7 %).

Kuvio 8b. Luotonottosuunnitelmat luottomuodoittain

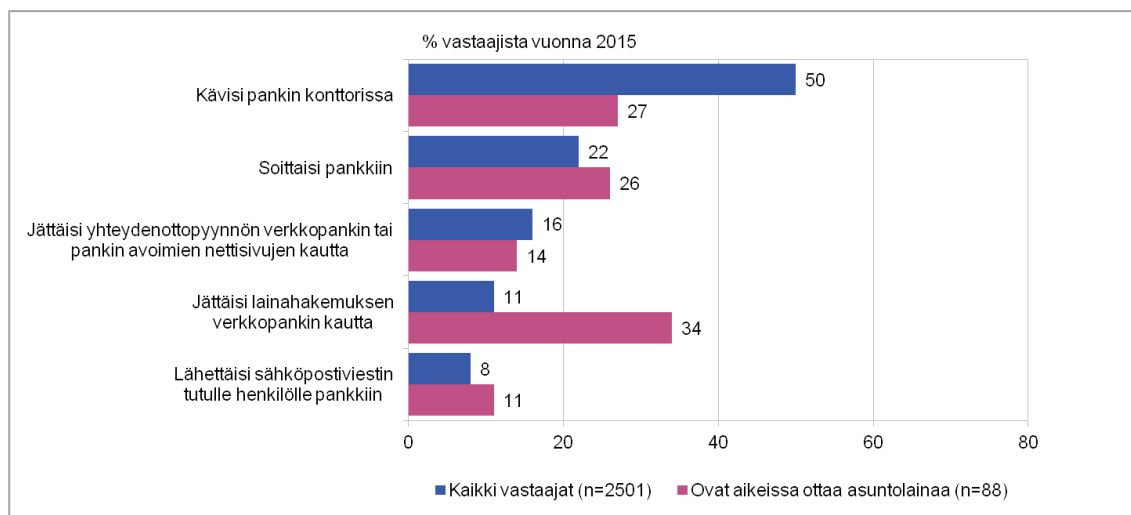

5.3

Miten kysyisi asuntolainatarjousta

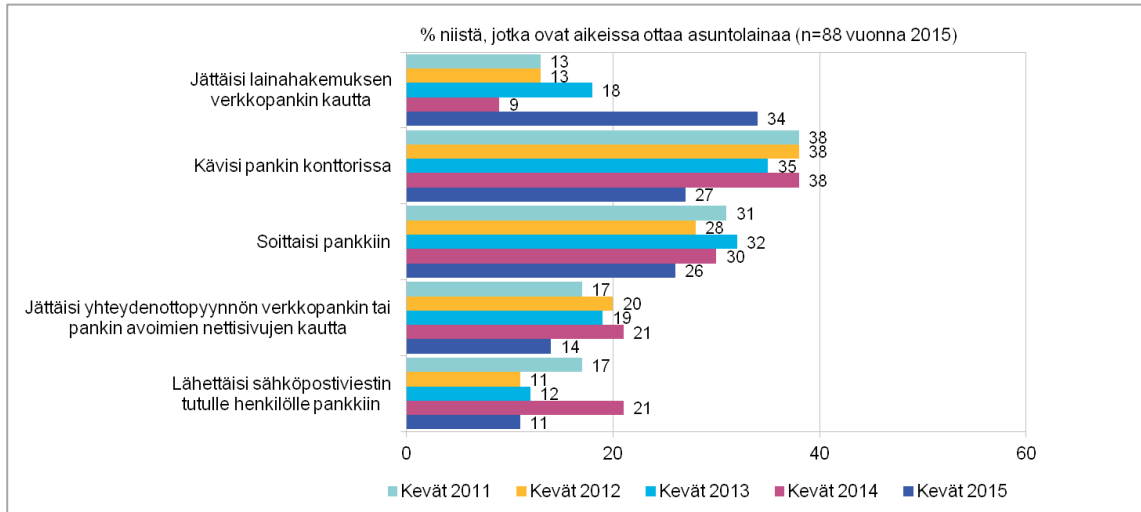
Kaikkien suomalaisten mielestä pankin konttorissa käyminen on edelleen ehdottomasti paras ensimmäisen yhteydenoton tapa asuntolainaa haettaessa. Edelleen puolet kävisi pankin konttorissa, mutta osuus on laskenut kevään 2014 tilanteeseen nähden neljällä prosenttiyksiköllä. Toiseksi tavallisin tapa on pankkiin soittaminen, jota käyttäisi reilu viidennes, kuten aiemminkin. Internetin tai sähköpostin kautta ensimmäisen kontaktin ottavien osuus on kutakuinkin samalla tasolla kuin keväällä 2014. Sähköisten yhteydenottotapojen yhteenlaskettu osuus kaikkien suomalaisten keskuudessa on nyt 35 prosenttia (2014: 37 prosenttia).

Kuvio 9a. Miten ottaisi ensimmäisen kerran yhteyttä pankkiin asuntolainaa hakiessaan

Asuntolainanottoaikeissa olevilla vastaajilla lainahakemuksen jättäminen verkkopankin kautta on noussut selvästi suosituimmaksi yhteydenottotavaksi. Sen osuus suosituimpana yhteydenottotapana on yli kolminkertaistunut kevään 2014 yhdeksästä prosentista 34 prosenttiin. Pankin konttorissa kävijöiden ja muiden sähköisten yhteydenottotapojen osuudet ovat laskeneet eniten, pankkiin soittaminen on säilyttänyt asemansa parhaiten.

Kuvio 9b. Miten ottaisi ensimmäisen kerran yhteyttä pankkiin asuntolainaa hakiessaan, vuosivertailu asuntolainanottoaikeissa olevista

5.4 Asuntolainan laina-ajat

Kuten ennenkin, asuntolainansa viimeisimmän kahden vuoden aikana ottaneilta kysyttiin asuntolainan alkuperäistä takaisinmaksuaikaa. Lainansa viimeisten kahden vuoden aikana ottaneita on tässä aineistossa 24 prosenttia asuntoluotollisista.

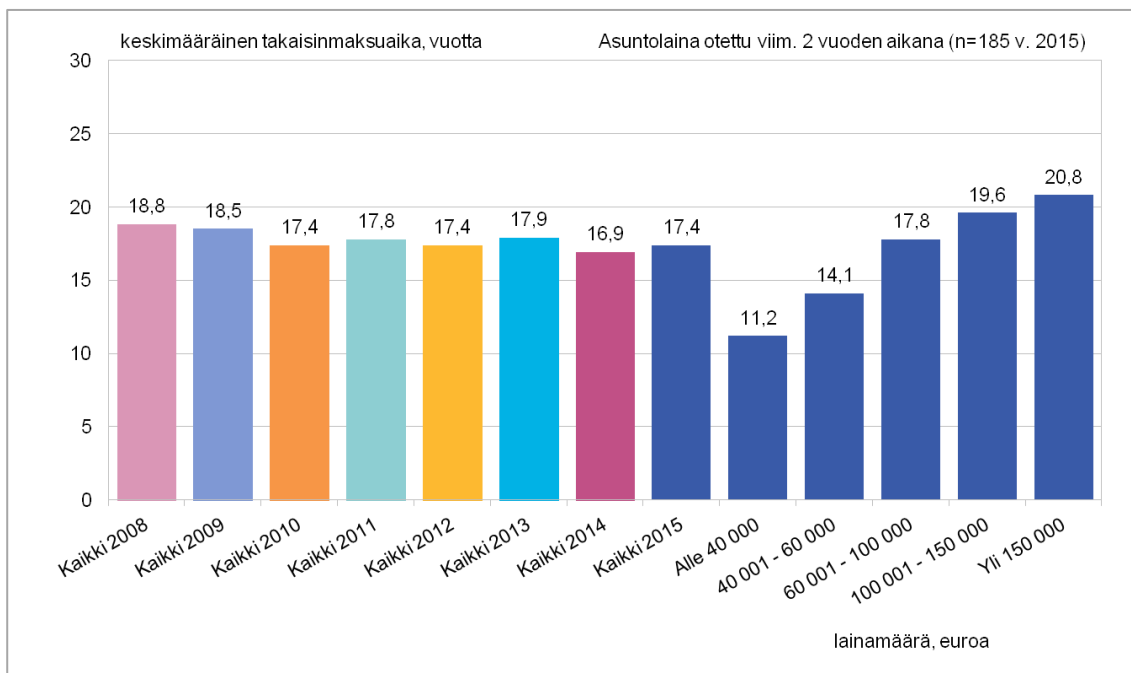
Asuntolainojen keskimääräiset laina-ajat ovat nousseet vuodesta 1998 merkittävästi. Kun tuolloin viimeisten kahden vuoden aikana otettujen asuntolainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika oli 11 vuotta, oli se vuosina 2008 ja 2009 noussut lähes 19 vuoteen. Vuonna 2010 takaisinmaksuajan pidentyminen kääntyi laskuun, ja tällä hetkellä viimeisen kahden vuoden aikana otettujen asuntolainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika on 17,4 vuotta. Kuten 2014 keväälläkin, kahden viimeisimmän vuoden aikana otetun asuntolainan tyypillisin takaisinmaksuaika on tällä hetkellä 20 vuotta, ja seuraavaksi tyypillisin on takaisinmaksuajaltaan 25 vuoden pituinen laina.

Viimeisten kahden vuoden aikana otettujen asuntolainojen keskimääräiset takaisinmaksuajat ovat sitä pitempiä, mitä suurempia otetut asuntolainat ovat ja mitä suurempi osuus asunnon ostosta on rahoitettu lainalla. Ensiasunnon ostajien lainat ovat asunnon vaihtajien lainoja hiukan pitempiä. Ensiasunnon ostajien keskimääräinen laina-aika on nyt 19 vuotta (2014: 18,8 vuotta). Asunnon vaihtajien laina-aika on noussut kevään 2013 tasolle, 17 vuoteen, oltuaan keväällä 2014 16,5 vuotta.

Pääkaupunkiseudulla viimeisten kahden vuoden aikana otettujen asuntolainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika on tällä hetkellä 18,7 vuotta, kun muualla Suomessa keskiarvo on 17,1 vuotta. Vuoden 2014 keväällä pääkaupunkiseudun ja muuan maan keskimääräisiin laina-aikoihin tullut ero on tasoittunut, kun muualla Suomessa laina-ajat ovat hieman pidentyneet pääkaupunkiseutulaisten laina-aikojen pysyessä ennallaan. Kun reilu vuosi sitten maksuajaltaan 25 vuoden asuntolainat olivat pääkaupunkiseudulla tavallisimpia, tällä het-

kellä 20 vuoden ja 25 vuoden maksuajalla otettujen asuntolainojen osuudet ovat yhtä suuret. Muualla Suomessa tyypillisempi laina-aika on 20 vuotta.

Kuvio 10. Asuntolainan takaisinmaksuaikojen vuosivertailu ja takaisinmaksuajat lainan suuruuden mukaan 2015

Taulukko 1. Asuntolainojen takaisinmaksuajat (% niistä, jotka ovat ottaneet asuntolainan viimeisten 2 vuoden aikana)

% niistä, jotka ovat ottaneet asuntolainan viimeisen 2 vuoden aikana						
	1998 n=113 %	Kevät 2011 n=220 %	Kevät 2012 n=235 %	Kevät 2013 n=224 %	Kevät 2014 n=211 %	Kevät 2015 n=185 %
1-5 vuotta	19	8	10	8	7	8
6-9 vuotta	7	3	6	3	6	3
10 vuotta	27	12	8	9	13	11
11-14 vuotta	8	3	5	4	5	3
15 vuotta	35	10	12	13	14	15
16-19 vuotta	1	4	6	6	2	6
20 vuotta	2	27	20	24	22	25
21-24 vuotta	-	3	4	3	4	2
25 vuotta	-	23	22	21	21	22
26-29 vuotta	-	-	1	1	1	-
30 vuotta tai yli	-	3	4	5	2	2
Keskimääräinen lainan takaisinmaksuaika	11,0 vuotta	17,8 vuotta	17,4 vuotta	17,9 vuotta	16,9 vuotta	17,4 vuotta

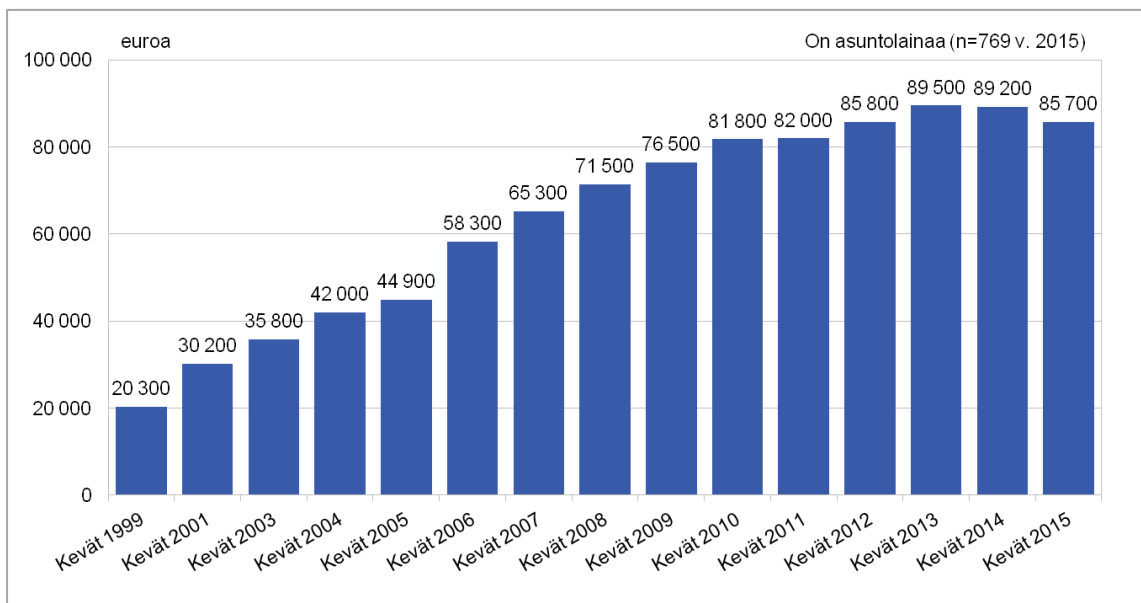
5.5

Lainamäärät

Asuntohintojen kasvun myötä myös keskimääräiset asuntolainamäärät ovat tämän tutkimuksen mukaan nousseet koko 2000-luvun. Asuntojen hintakehityksen tasaannuttua, on kasvuvauhti kuitenkin hidastunut jo muutaman vuoden ajan. Asuntolainamäärien kasvu taittui 2014 keväällä ja nyt se näyttää kääntyneen laskuun. Tällä hetkellä asuntolainaa omaavilla henkilöillä on sitä keskimäärin 85 700 euroa, kun keväällä 2014 sitä oli 89 200 euroa.

Aiemmin asuntolainamäärien kehitys on ollut varsin erilaista pääkaupunkiseudulla ja muualla Suomessa, mutta nyt asuntolainamäärät ovat pienentyneet lähes kautta Suomen. Korkeamman asuntojen hintatason myötä pääkaupunkiseudulla asuvilla myös asuntolainamäärät ovat edelleen muuta maata suuremmat, tällä hetkellä keskimäärin 102 900 euroa, mutta lainamäärä on pienentynyt kevään 2014 lähes 116 000 eurosta 11 prosentilla. Muualla Suomessa keskimääräinen asuntolainamäärä on tällä hetkellä 82 700 euroa, ja lainamäärä on pienentynyt etenkin alle 50 000 asukkaan kaupungeissa (-11 %). Toisaalta maalaiskunnissa keskimääräinen asuntolainamäärä on kasvanut kahdeksalla prosentilla 89 000 euroon. Yli 50 000 asukkaan kaupungeissa asuntolainamäärä on pysynyt kutakuinkin kevään 2014 tasolla noin 85 000 eurossa.

Kuvio 11. Keskimääräiset asuntolainamäärät

Isoimpien, yli 150 000 euron lainojen osuus on laskenut keväästä 2014. Tällä hetkellä yli 150 000 euroa lainaa on 14 prosentilla asuntolainaa omaavista, osuuden oltua tuolloin lähellä 17 prosenttia. Kaikkiaan yli 100 000 euron lainojen osuus on laskenut viime kevään 2014 tasosta kahdella prosenttiyksiköllä, 33 prosenttiin. Sen sijaan etenkin keskikokoisten, 60 000 - 100 000 euron asuntolainojen osuus on kasvanut.

Taulukko 2. Asuntolainamäärät (% niistä, joilla on asuntolainaa ja ovat ilmoittaneet lainamäärän)

% niistä, joilla on asuntolainaa ja ovat ilmoittaneet lainamäärän					
	Kevät 2011 n=671 %	Kevät 2012 n=722 %	Kevät 2013 n=696 %	Kevät 2014 n=741 %	Kevät 2015 n=732 %
Alle 10 000 €	5,0	7,2	6,9	4,9	5,6
10 001 – 20 000 €	8,7	9,3	7,6	7,4	7,0
20 001 – 40 000 €	15,2	13,4	12,8	13,1	14,2
40 001 – 60 000 €	15,0	13,9	11,9	17,1	14,1
60 001 – 80 000 €	12,3	11,6	13,9	10,5	12,8
80 001 – 100 000 €	13,3	9,8	12,2	11,9	13,1
100 001 – 150 000 €	18,2	19,4	16,5	18,5	19,1
Yli 150 000 €	12,3	15,4	18,1	16,6	14,1
Keskimäärineuroa	82 000	85 800	89 500	89 200	85 700

Taulukko 3. Kulutusluottomäärät (% niistä, joilla on kyseistä kulutusluottoa ja ovat ilmoittaneet lainamäärän)

% niistä, joilla on kulutusluottoa ja ovat ilmoittaneet lainamäärän												
	Kulutusluottoa yleensä				Kulutusluottoa pankista				Muualta kuin pankista			
	Kevät 2012 n=520 %	Kevät 2013 n=520 %	Kevät 2014 n=539 %	Kevät 2015 n=616 %	Kevät 2012 n=335 %	Kevät 2013 n=330 %	Kevät 2014 n=359 %	Kevät 2015 n=407 %	Kevät 2012 n=190 %	Kevät 2013 n=190 %	Kevät 2014 n=180 %	Kevät 2015 n=209 %
Korkeintaan 200 €	8,3	9,2	6,9	5,0	4,8	5,5	4,5	3,0	14,7	15,8	11,7	9,1
201 – 1 000 €	23,5	21,0	19,3	21,9	14,9	14,5	11,7	14,3	37,9	32,1	34,4	36,8
1 001 – 2 000 €	14,6	15,2	16,0	15,9	13,1	14,2	13,9	12,3	16,8	16,9	20,0	22,9
2 001 – 5 000 €	18,3	16,9	20,2	18,0	21,8	18,5	23,1	17,9	11,6	14,2	14,4	18,2
5 001 – 10 000 €	15,4	16,9	15,8	17,9	21,2	20,0	19,8	24,3	5,3	11,6	7,8	5,3
10 001 – 20 000 €	11,4	13,5	12,6	11,4	14,9	17,9	16,2	16,5	4,7	5,8	5,6	1,4
20 001 – 40 000 €	4,6	4,0	5,9	6,8	6,6	6,1	7,2	8,4	2,6	0,5	3,3	3,8
40 001 – 60 000 €	1,0	1,2	1,7	1,3	1,5	1,2	2,2	2,0	-	1,1	0,6	-
60 001 – 100 000 €	2,3	1,5	0,9	1,0	0,9	1,8	0,8	0,7	4,7	1,1	1,1	1,4
Yli 100 000 €	0,8	0,6	0,7	0,8	0,3	0,3	0,6	0,7	1,6	1,1	1,1	1,0
Keskimäärineuroa	8 700	8 100	8 600	8 700	8 800	9 500	9 800	10 400	8 900	5 800	6 300	5 600

Keskimääräinen kulutusluottomäärä on jatkanut hienoista kasvuaan oltuaan laskussa keväällä 2012 ja 2013. Tällä hetkellä vastaajilla on jotain kulutusluottoa keskimäärin 8 700 euroa, mikä on kutakuinkin yhtä paljon kuin keväällä 2014 (8 600 euroa). Vakuudellisten pankista otettujen kulutusluottojen keskimääräinen euromäärä on kasvanut suhteessa enemmän ja on tällä hetkellä 10 400 euroa (keväällä 2014: 9 800 euroa).

Muualta kuin pankista otettujen kulutusluottojen keskimääräinen euromäärä on laskenut kevään 2014 6 300 eurosta 5 600 euroon. Pienimpien eli alle 200 euron lainojen osuus on

laskenut edelleen, mikä heijastelee 2013 kesäkuussa voimaantulleita pienlainalainsäädännön tiukennuksia. Sen sijaan kesikokoisten 200 - 5 000 euron kulutusluottojen osuus on kasvanut vuodesta 2014 selvästi.

5.6 Kahden viimeisen vuoden aikana otetut asuntolainamäärät

Asuntolainojen kesikokojen kasvuvauhti näyttää kääntyneen laskuun. Tämän tutkimuksen mukaan viimeisen kahden vuoden aikana otetut asuntolainat ovat olleet suuruudeltaan keskimäärin 113 300 euroa, kun kahden viimeisen vuoden aikana otetut asuntolainat olivat keväällä 2014 keskimäärin 114 000 euron suuruisia. Asuntolainojen kesikokoon pieneneminen heijastelee yleistä varovaisuutta asuntolainamarkkinoilla.

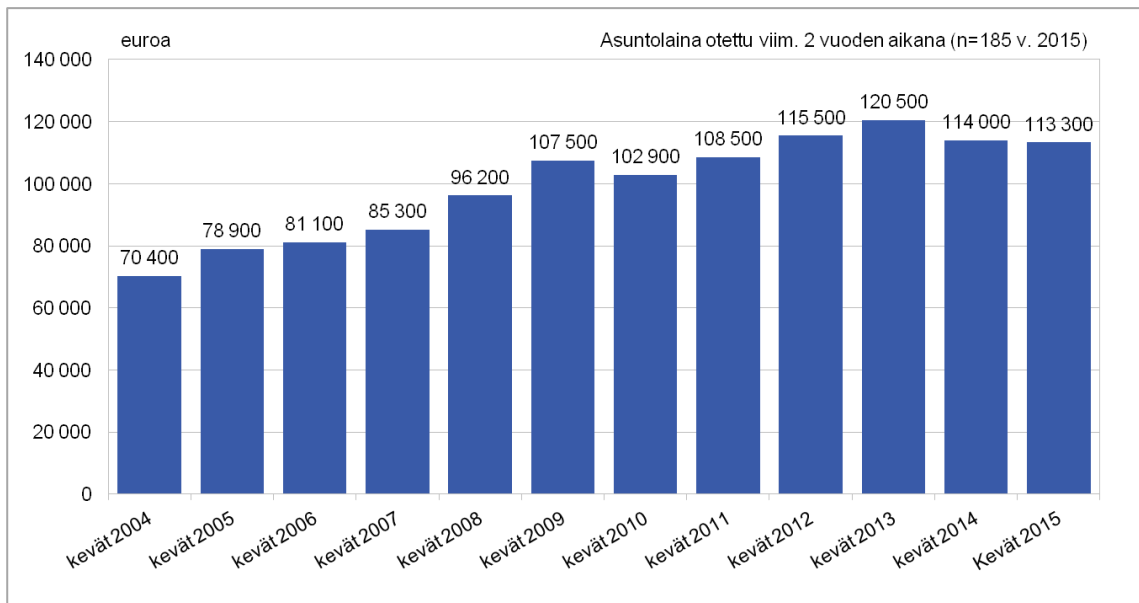
Etenkin suurten, yli 150 000 euron lainojen kasvuvauhti on jatkanut laskuaan. Tässä tutkimuksessa viimeisen kahden vuoden aikana otetuista asuntolainoista yli 150 000 euron suuruisia on 25 prosenttia, kun osuus vuoden 2014 keväällä oli 28 prosenttia ja 2013 keväällä 33 prosenttia. Sen sijaan 80 000 - 100 000 euron asuntolainojen osuus on kasvanut kevään 31 prosentista 42 prosenttiin.

Viimeisen vuoden aikana otetut asuntolainat ovat tällä hetkellä lähes 12 500 euroa pienempiä kuin 1-2 vuotta sitten otetut asuntolainat. Verrattuna kevään 2014 tilanteeseen sekä viimeisen vuoden aikana että 1-2 vuotta sitten otetut asuntolainat ovat tällä hetkellä lähes samansuuruisia kuin tuolloin.

Taulukko 4. Uusien asuntolainojen kesikoko (% niistä, jotka ovat ottaneet asuntolainaa viimeisen kahden vuoden aikana ja ovat ilmoittaneet lainamäärän)

% niistä, jotka ovat ottaneet asuntolainaa viimeisten kahden vuoden aikana ja ovat ilmoittaneet lainamäärän					
	Kevät 2011 n=204 %	Kevät 2012 n=220 %	Kevät 2013 n=214 %	Kevät 2014 n=204 %	Kevät 2015 n=178 %
Alle 10 000 €	1,6	1,8	3,7	2,0	1,7
10 001 – 20 000 €	6,0	6,4	4,2	3,9	3,9
20 001 – 40 000 €	8,6	10,5	6,1	11,3	9,0
40 001 – 60 000 €	10,0	8,6	9,8	9,8	8,4
60 001 – 80 000 €	11,2	10,0	11,7	13,7	10,1
80 001 – 100 000 €	10,7	11,4	8,4	7,4	15,7
100 001 – 150 000 €	28,8	20,0	23,4	23,5	25,8
150 001 – 200 000 €	13,6	19,1	19,2	15,2	14,6
Yli 200 000 €	9,6	12,3	13,6	13,2	10,7
Keskimäärin euroa	108 500	115 500	120 500	114 000	113 300

Kuvio 12. Keskimääräiset uusien asuntolainojen lainamäärät

Euromäärältään suurimpia asuntolainoja viimeisen kahden vuoden aikana ovat ottaneet pikkulapsiperheet, joilla keskimääräinen asuntolainan koko on nyt 162 500 euroa, kun kouluikäisten lasten perheiden lainat ovat olleet selvästi pienempiä, keskimäärin 100 200 euroa. Vuoden 2014 kevääseen verrattuna lainamäärät ovat laskeneet molemmissa ryhmissä, mutta kouluikäisten lasten perheillä selvemmin. Viimeksi otetun asuntolainan keskikoko oli 2014 keväällä pikkulapsiperheillä 169 300 euroa ja kouluikäisten lasten perheillä 128 900. Nyt kouluikäisten lasten perheitä suurempia asuntolainoja ovat viimeisten kahden vuoden aikana ottaneet lapsettomat pariskunnat, joilla keskimääräinen asuntolainan koko on 132 600 euroa.

Pääkaupunkiseudulla asuvien viimeisen kahden vuoden aikana otetut asuntolainat ovat muualla Suomessa asuvien lainoja suurempia, jo pääkaupunkiseudun korkeammasta asuntojen hintatasostakin johtuen. Tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla asuntolainat ovat olleet keskimäärin 137 600 euron suuruisia. Keskiarvo on laskenut kevään 2014 154 000 eurosta selvästi. Muualla Suomessa keskimääräiset lainamäärät ovat sen sijaan hieman kevään 2014 tasoa suurempia ja ero pääkaupunkiseudun ja muun Suomen välillä on tasoittunut. Muualla Suomessa viimeisen kahden vuoden aikana otetut asuntolainat ovat olleet keskimäärin 107 000 euron suuruisia, kun 2014 keväällä ne olivat noin 103 600 euron suuruisia.

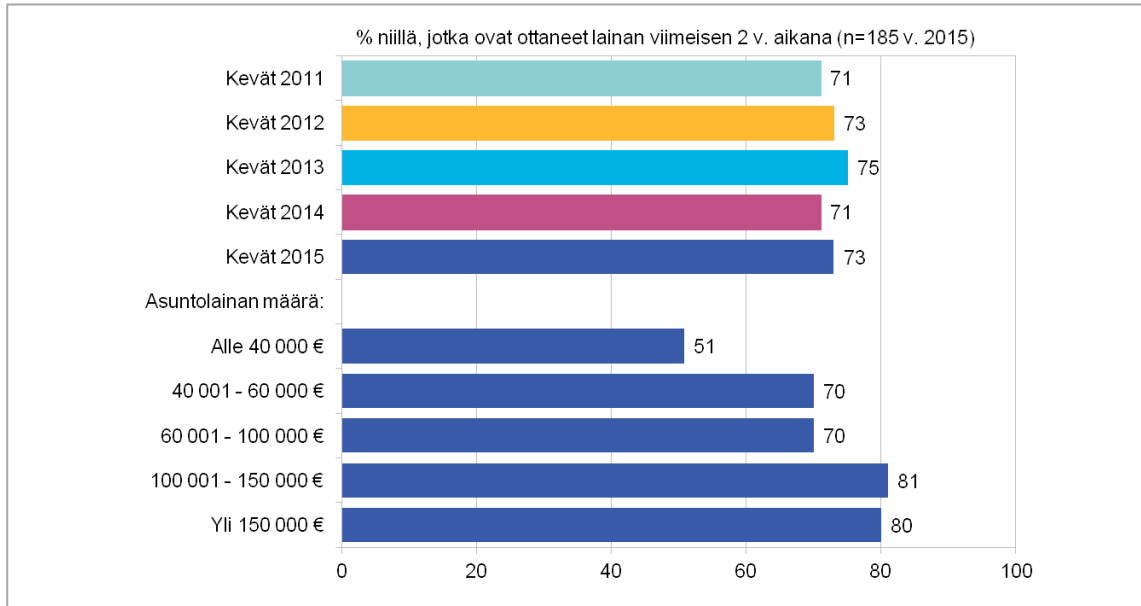
5.7

Lainan osuus asunnon rahoituksesta

Viimeisen kahden vuoden aikana asuntolainaa ottaneilla keskimäärin 73 prosenttia asunnon ostosta on rahoitettu lainalla. Asunnon oston lainaosuus on kasvanut hieman kevään 2014 tilanteesta, jolloin se oli 71 prosenttia. Lainan osuus on selvästi suurempi ensiasunnon hankinnan yhteydessä. Tämänkertaisessa tutkimuksessa keskimäärin 81 prosenttia ensiasunnon hankinnasta on rahoitettu lainalla. Osuus on kasvanut kevään 2014 tasosta (78 %) lähemmäs vuosien 2012 ja 2013 tasoa (86 %). Lainan osuus asunnon vaihdon yhteydessä on sekin kasvanut hieman ja on nyt 64 prosenttia, kun se aiemmin on useampana keväällä ollut 61 prosenttia. Lainan osuus asunnon rahoituksessa on sitä suurempi mitä isompi laina on kyseessä. Yli 60 000 euroa asuntolainaa omaavat, ovat rahoittaneet asuntonsa hankinnan vähintään 77 prosenttisesti lainalla. Tällä tutkimuskerralla 36 prosenttia

lainanottajista kertoi rahoittaneensa vähintään 85 prosenttia asunnon hankinnasta lainalla. Keväällä 2014 osuus oli 34 prosenttia.

Kuvio 13. Lainan osuus asunnon rahoituksessa lainan suuruuden mukaan

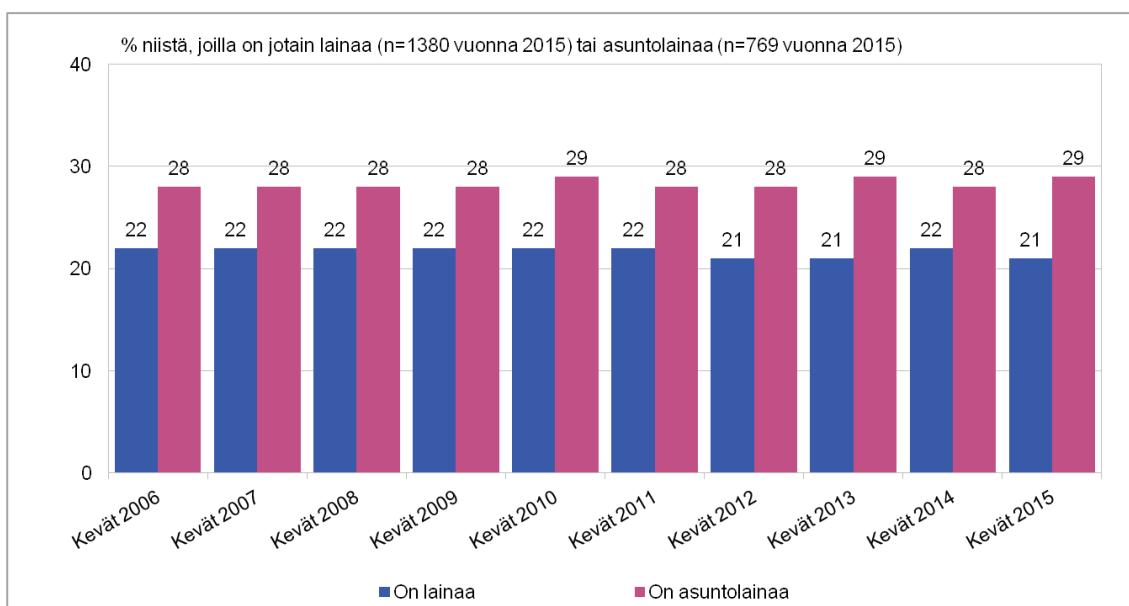

5.8

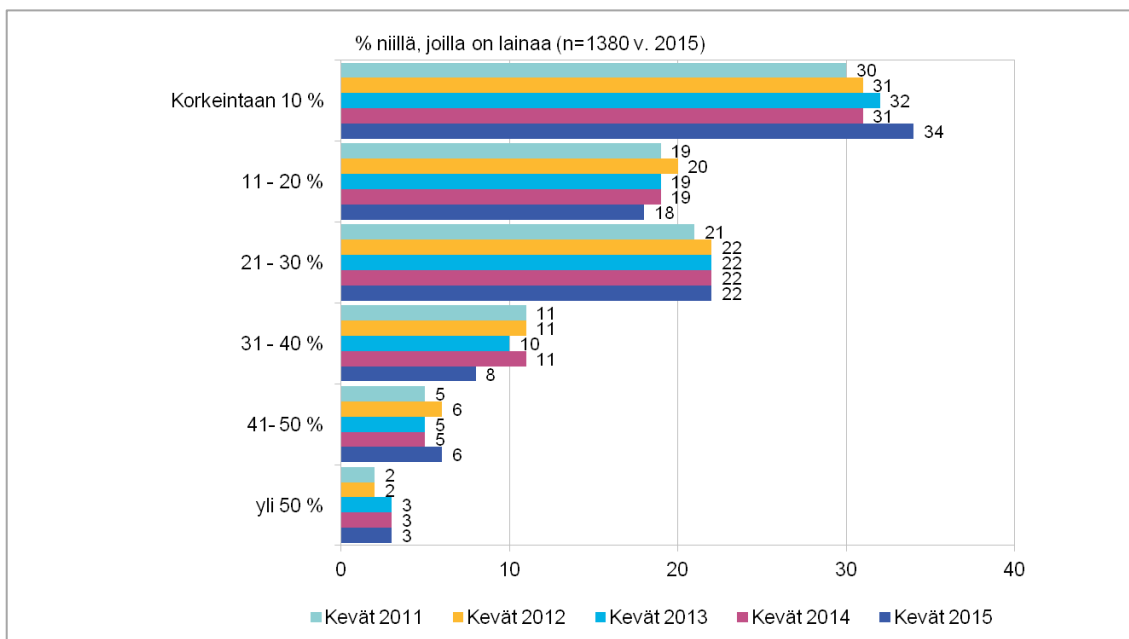
Velanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista

Lainanhoidosta aiheutuva velkarasitus eli lainanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista on pysynyt ennallaan vuodesta 2006, vaikka asuntolainojen keskikoko onkin tänä aikana kasvanut. Tähän on osaltaan vaikuttanut pitkään alhaalla pysynyt korkotas, joka on laskeut keskimääräisiä lainanhoitokuluja. Tällä hetkellä lainojen lyhennyksiin ja korkoihin menee lainanottajilla keskimäärin 21 prosenttia kuukaudessa käteen jäävistä tuloista, prosenttiyksikön verran vähemmän kuin keväällä 2014. Asuntoluotollisilla velanhoitomenojen osuus käytettävissä olevista tuloista on keskimäärin 29 prosenttia, ja niillä, joilla on vain kulutusluottoa 12 prosenttia. Jos vastaajalla on sekä asunto- että kulutusluottoa, nousee lainanhoitomenojen osuus 30 prosenttiin käteen jäävistä tuloista, mikä on prosenttiyksikön verran enemmän kuin keväällä 2014. Reilulla puolella lainanottajista lainanhoitokulujen osuus tuloista jää kuitenkin alle keskiarvon, korkeintaan 20 prosenttiin. Kymmenellä prosentilla se nousee yli 40 prosentin. Tämänkaltaisen hyvin suuri velkarasitus on nyt hieman suuremmalla osuudella lainanottajista kuin keväällä 2014, jolloin osuus oli kahdeksan prosenttia.

Kuvio 14a. Velanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista

Kuvio 14b. Velanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista

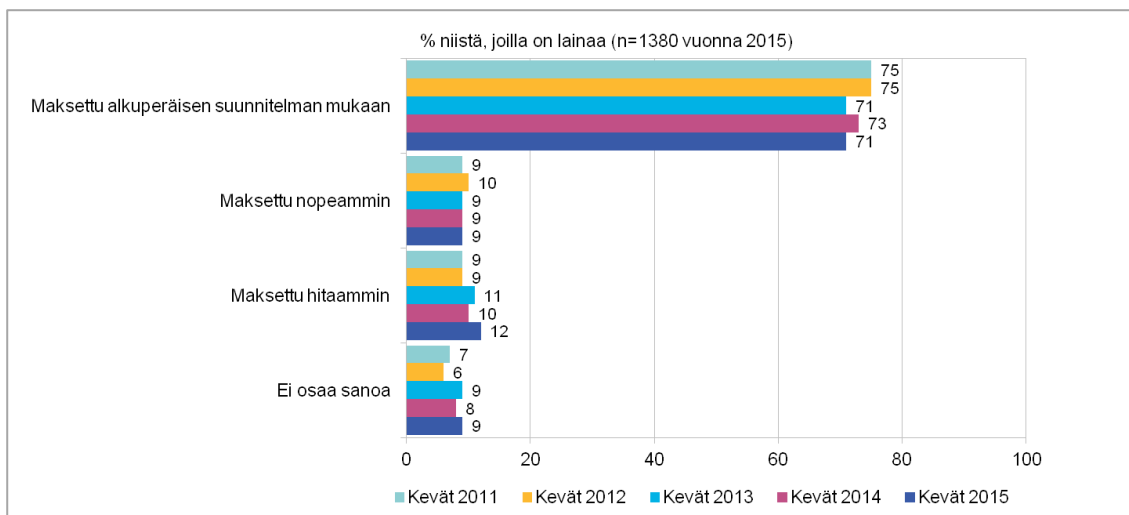
5.9

Lainojen maksusuunnitelmien muutokset ja lyhennysvapaiden jaksojen käyttö

Suurin osa, eli 71 prosenttia kaikista lainanottajista on edelleen maksanut lainansa alkupe-
räisen maksusuunnitelman mukaisesti. Osuus on laskenut kahdella prosenttiyksiköllä ke-
vään 2013 tasolle. Nopeammin maksaneiden osuus on pysynyt pitempiaikaisella tasollaan
yhdeksässä prosentissa, mutta lainaansa hitaammin maksaneiden osuus sen sijaan kas-
vanut kahdella prosenttiyksiköllä, 12 prosenttiin lainanottajista.

Lainojen alkuperäistä hitaampaa maksamista esiintyy yhtä lailla kaikissa tuloluokissa. Keskimääräistä enemmän hitaammin lainaansa maksaneita on niiden vastaajien keskuudessa, joilla lainanhoitokulujen osuus käytettävissä olevista tuloista on yli 40 prosenttia. Heistä kuitenkin keskimääräistä useammilla on lainaturvavakuutus, joka turvaa lainan takaisinmaksun. Selvästi keskimääräistä suurempi osuus hitaammin maksaneista on käyttänyt lyhennysvapaita jaksoja lainaa takaisin maksaessaan.

Kuvio 15a. Lainojen maksusuunnitelmien muutokset

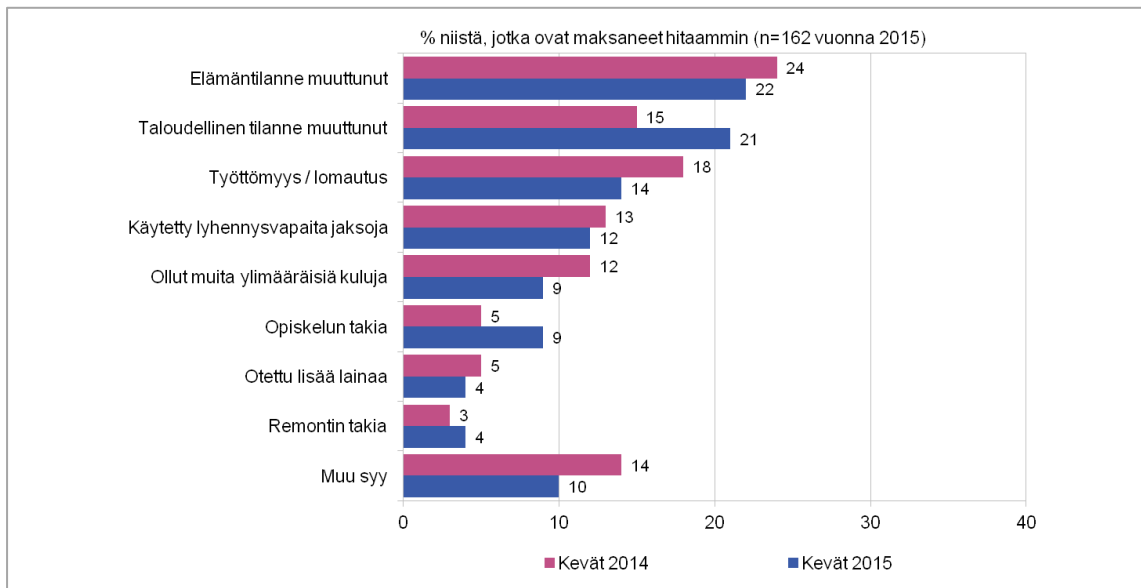

Lainojaan hitaammin maksaneilta kysyttiin avoimella kysymyksellä syytä siihen, miksi lainoja on maksettu hitaammin. Useimmiten syynä lainojen hitaampaan maksamiseen on elämäntilanteen muuttuminen, jonka mainitsee lähes neljännes vastanneista. Taloudellisen tilanteen muuttuminen on noussut toiseksi yleisimmäksi syyksi ja sen osuus on kasvanut 21 prosenttiin, kuudella prosenttiyksiköllä keväästä 2014. Työttömyyden tai lomautuksen mainitsee nyt 14 prosenttia lainojaan hitaammin maksaneista, mutta osuus on laskenut neljällä prosenttiyksiköllä. Muita mainittuja syitä ovat muun muassa lyhennysvapaiden jaksojen käyttäminen, muiden ylimääräisten kulujen ilmaantuminen, opiskelu, lisälainan ottaminen tai remontti.

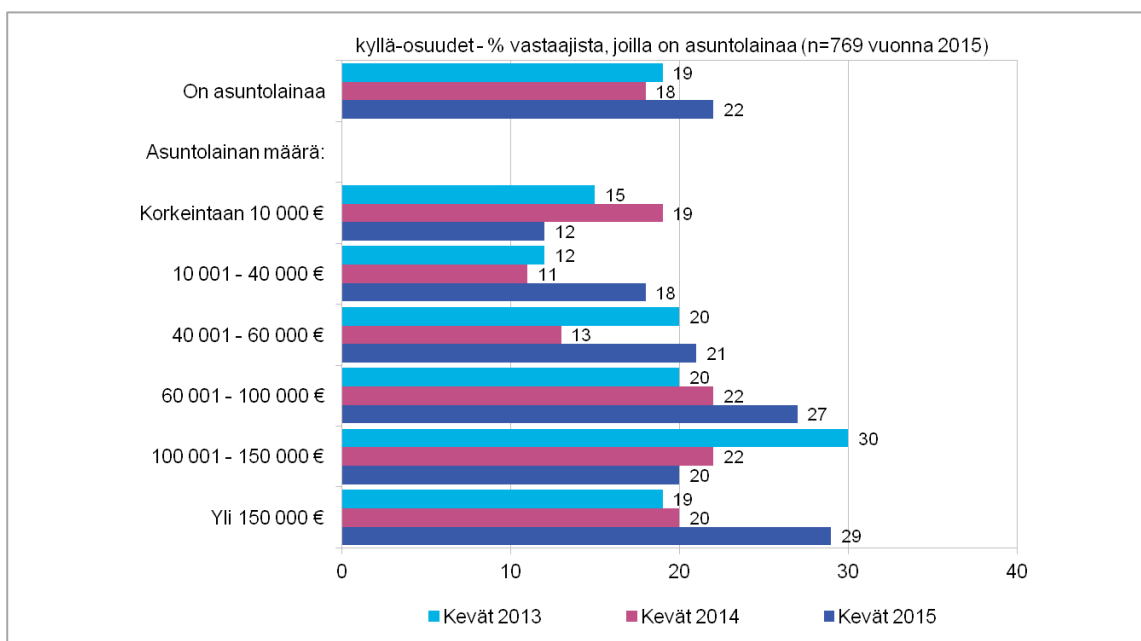
Isot pankit ovat alkaneet tarjota laina-asiansa hyvin hoitaneille asiakkailleen jopa vuoden lyhennysvapaata ilman kuluja ja marginaalimuutoksia, kun aiemmin lyhennysvapaista jaksoista on peritty erillistä maksuohjelmanmuutospalkkiota. Lyhennysvapaiden jaksojen käyttäminen lainojen takaisinmaksussa onkin tämän tutkimuksen mukaan lisääntynyt. Kaikista jotain lainaa omaavista 18 prosenttia kertoo käyttäneensä niitä lainansa takaisinmaksussa, kun osuus keväällä 2014 oli 16 prosenttia. Asuntolainaa omaavien keskuudessa lyhennysvapaiden jaksojen käyttäminen on lisääntynyt vielä selvemmin. Tällä hetkellä 22 prosenttia asuntolainallisista kertoo käyttäneensä lyhennysvapaita jaksoja, kun osuus keväällä 2014 oli 18 prosenttia.

Lyhennysvapaiden jaksojen käyttäminen lisääntyy lainamäärän noustessa, mutta myös vähemmän lainaa omaat käyttävät niitä. Verrattaessa kevään 2014 tilanteeseen lyhennysvapaiden jaksojen käyttö on lisääntynyt selvästi keskimääräistä enemmän etenkin yli 150 000 euron lainoja omaavilla, mutta myös pienehköjä 10 000 - 60 000 euron lainoja omaavilla.

Kuvio 15b. Mistä syistä maksanut hitaammin

Kuvio 16. Lyhennysvapaiden jaksojen käyttö viimeisen 12 kuukauden aikana asuntolainan koon mukaan

6 TALOUDEN JA ASUNTOLAINOJEN RISKIT JA NIIHIN VARAUTUMINEN

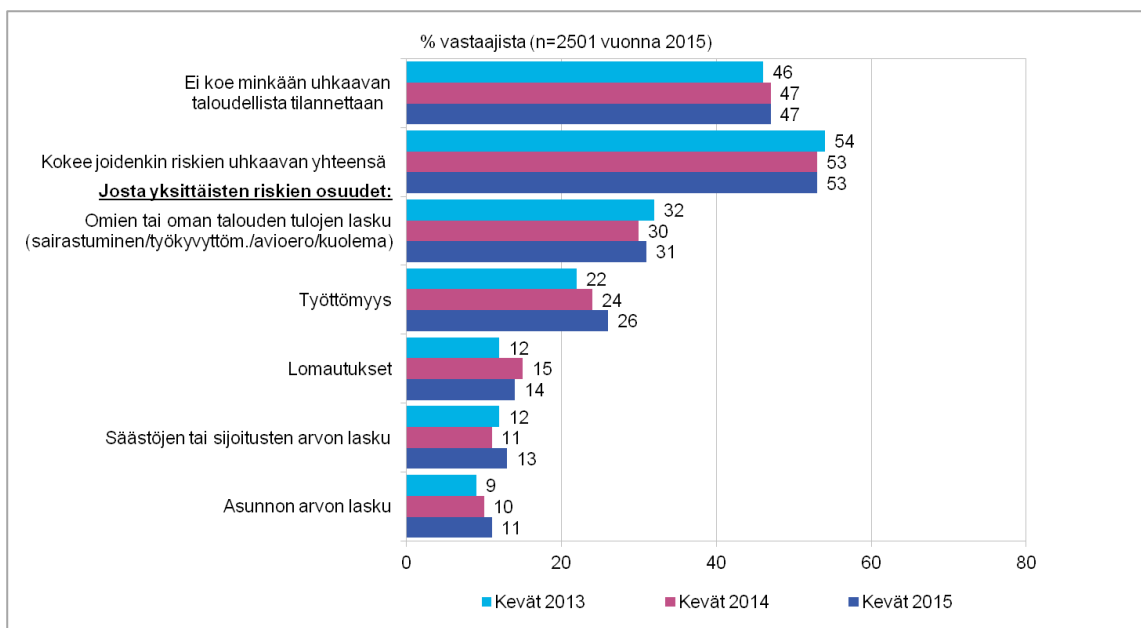
6.1 Talouteen liittyvät riskit ja varautuminen niihin

Omaa taloudellista tilannettaan uhkaavia riskejä kokevien suomalaisten osuus on samalla tasolla, jolle se nousi keväällä 2013. Vastaajille luettiin joukko heidän omaan talouteensa mahdollisesti liittyviä riskitekijöitä, ja nytkin 53 prosenttia vastaajista kokee jonkin luetelluista riskeistä uhkaavan omaa talouttaan. On kuitenkin hieman aiempaa tavallisempaa kokea samanaikaisesti useita erillisiä uhkatekijöitä. Edelleen suurimpana oman talouden riskitekijänä koetaan esimerkiksi sairastumisesta, työkyvyttömyydestä, avioerosta tai lähiomaisen kuolemasta johtuva omien tai oman talouden tulojen lasku. Sen osuus yksittäisenä riskitekijänä on 31 prosenttia ja kutakuinkin samalla tasolla kuin kahtena vuonna aiemminkin. Työttömyyden ja lomautusten uhkan kokeminen on edelleen nousussa. Työttömyyden uhkaa kokee tällä hetkellä 26 prosenttia ja lomautusten 14 prosenttia vastaajista.

Etenkin työttömät ja lomautetut sekä yksityisrittäjät, mutta myös työväestöön kuuluvat ja alemmat toimihenkilöt kokevat ylipäättään omaan talouteensa liittyviä riskejä keskimääräistä enemmän. Työväestöön kuuluvat ja alemmat toimihenkilöt kokevat myös työttömyyden uhkaa keskimääräistä useammin, mutta niin tekevät myös opiskelijat, jotka muutoin eivät niinkään koe omaan talouteensa liittyvän uhkia. Työttömyyden uhkan kokeminen on keskimääräistä suurempaa kaikilla 18-54 -vuotiailla, mutta on kasvanut keväästä 2014 etenkin 35-44 -vuotiaiden keskuudessa. Tässä ryhmässä työttömyyden talouttaan uhkaavaksi tekijäksi kokevien osuus on kasvanut kymmenellä prosenttiyksiköllä, 37 prosenttiin.

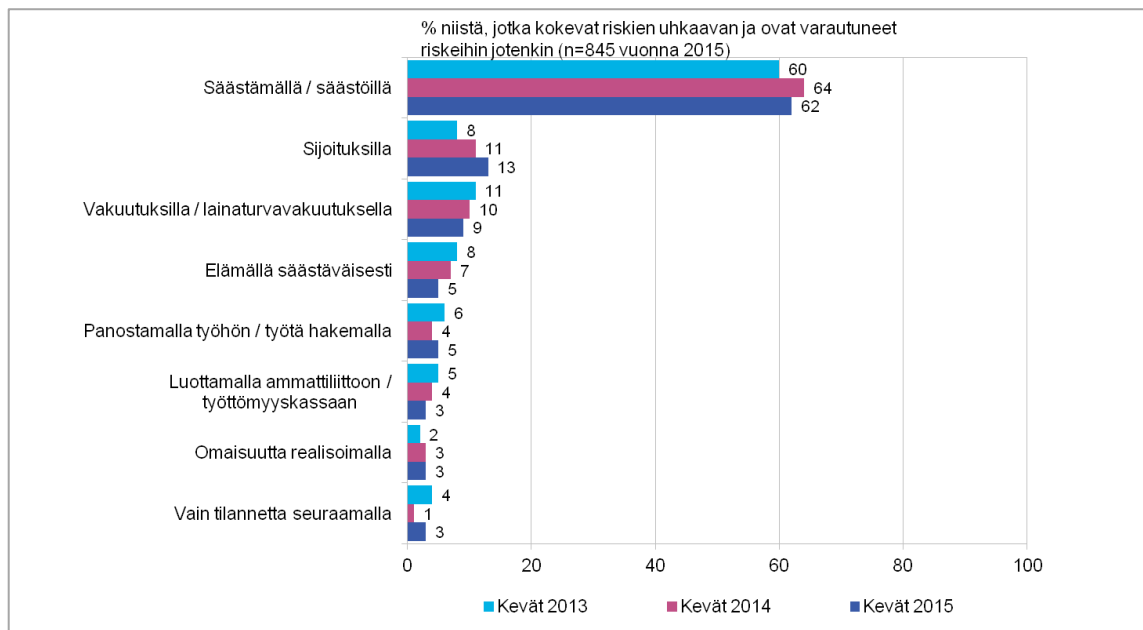
Pelko omien tai oman talouden tulojen laskemisesta liittyy vielä aiempaakin selvemmin työttömyyden uhkan kokemiseen. Lisäksi pelkoon talouden tulojen laskemisesta koetaan nyt aiempaa voimakkaammin vaikuttavan myös säästöjen ja sijoitusten tai asunnon arvon laskun uhka.

Kuvio 17a. Omaan talouteen liittyvät riskitekijät

Omaa taloutta koskeviin riskitekijöihin varaudutaan yleisimmin säästämällä, ja tällä tavoin varautuvien osuus on nyt 62 prosenttia kaikista jollain tavalla varautuvista (2014: 64 %). Kun lasketaan yhteen joko säästöillä tai sijoituksilla varautuneet, on säästämisen ja sijoittamisen osuus varautumiskeinona pysynyt 75 prosentissa. Vakuutuksilla varautuminen on kolmanneksi yleisin varautumiskeino, mutta sen trendi näyttää laskevan. Omaa taloutta koskeviin riskeihin varaudutaan myös esimerkiksi elämällä säästäväisemmin, panostamalla enemmän työntekoon tai kuulumalla ammattiliittoon tai työttömyyskassaan.

Kuvio 17b. Omaan talouteen liittyviin riskitekijöihin varautuminen (spontaanit maininnat luokiteltuina)

6.2

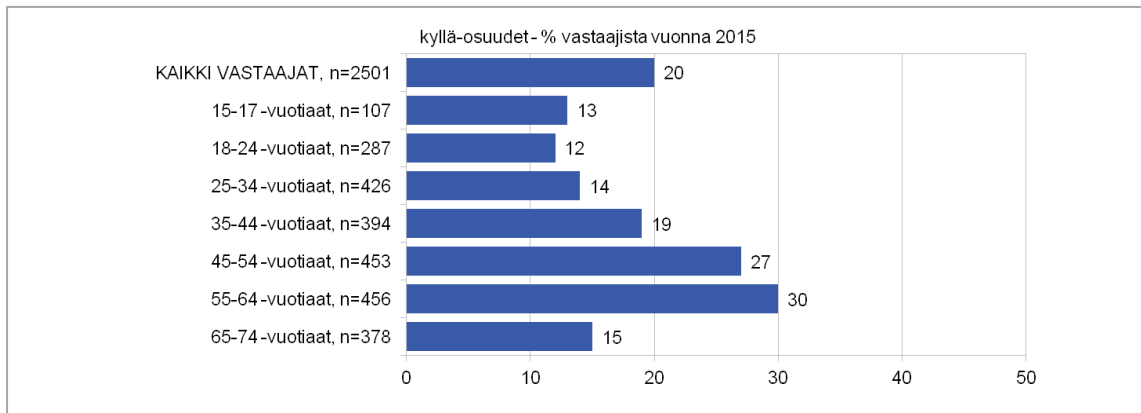
Toimintakyvyltään heikentyneet henkilöt - apu pankki- ja sijoitusasioissa

Tällä kertaa haastattelussa kysyttiin myös, onko vastaajan lähipiirissä henkilöitä, jotka toimintakykynsä alentumisen takia tarvitsisivat apua pankki- tai sijoitusasioiden hoitamisessa. Jos tällaisia henkilöitä vastaajan lähipiirissä oli, kysyttiin vielä tulisiko henkilölle, joka on esimerkiksi muistisairauden vuoksi kykenemätön huolehtimaan itse raha-asioistaan, määrätä edunvalvoja pankkiasioiden hoitoa varten.

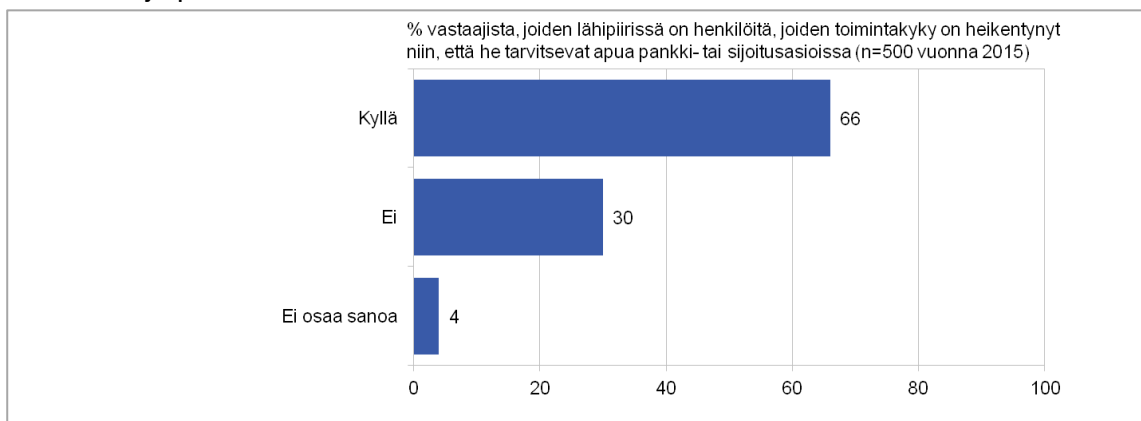
Viidenneksellä kaikista suomalaisista on lähipiirissään henkilöitä, joiden toimintakyky on heikentynyt niin, että he tarvitsevat apua pankki- ja sijoitusasioissa. Osuus on keskimääräistä suurempi 45-64 -vuotiaiden keskuudessa, joista useamman kuin joka neljännen lähipiirissä on toimintakyvyltään alentuneita henkilöitä. Myös naisten keskuudessa osuus on hieman keskimääräistä suurempi.

Kaksi kolmasosaa niistä suomalaisista, joiden lähipiirissä on henkilöitä, jotka toimintakykynsä heikentymisen takia tarvitsevat apua pankki- ja sijoitusasioissa, on sitä mieltä, että tällaisille esimerkiksi muistisairaille henkilöille pitäisi määrätä edunvalvoja pankkiasioiden hoitoa varten.

Kuvio 18a. Onko lähipiirissä henkilöitä, jotka toimintakyvyn heikentymisen takia tarvitsevat apua pankki- ja sijoitusasioissa

Kuvio 18b. Tulisiko henkilölle, joka ei itse kykene huolehtimaan raha-asioistaan määrätä edunvalvoja pankkiasioiden hoitoa varten

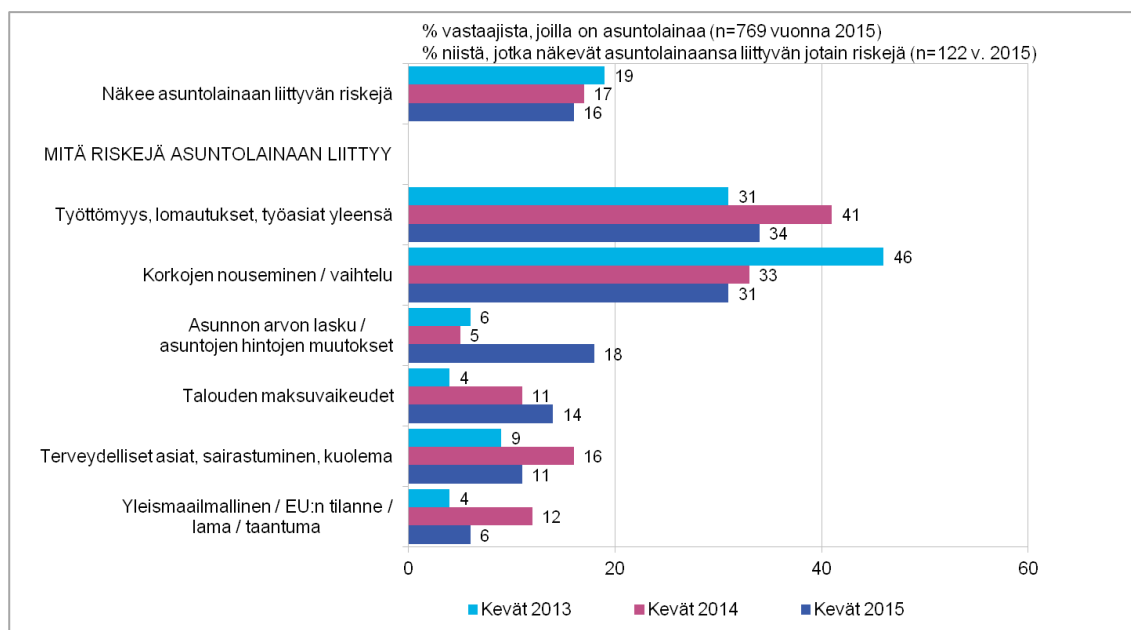
6.3

Asuntolainaan liittyvät riskit ja varautuminen niihin

Hieman viimekeväistä pienempi osuus asuntolainaa omaavista näkee tällä hetkellä lainaansa liittyvän joitain riskejä. Noustuaan keväällä 2013 19 prosenttiin osuus on nyt laskeutunut 16 prosenttiin. Lisäksi vastaajat mainitsevat aiempaa vähemmän useampia yksittäisiä riskejä samanaikaisesti. Työttömyys, lomautukset ja työasiat yleensä on edelleen useimmiten mainittu riski, vaikka sen mainitseekin nyt selvästi pienempi osuus vastanneista kuin keväällä 2014 (34 prosenttia). Huoli korkojen noususta on myös edelleen vähentynyt. Sen mainitsee tällä hetkellä 31 prosenttia niistä, jotka näkevät asuntolainansa liittyvän jotain riskejä. Keväällä 2011 korkojen noususta oli huolissaan 57 prosenttia vastanneista. Tämä kuvaa hyvin tilannetta korkomarkkinoilla. Yleismaailmallisen tai EU:n tilanteen tai taantuman näkee asuntolainansa riskinä niin ikään pienempi osuus vastanneista kuin keväällä 2014.

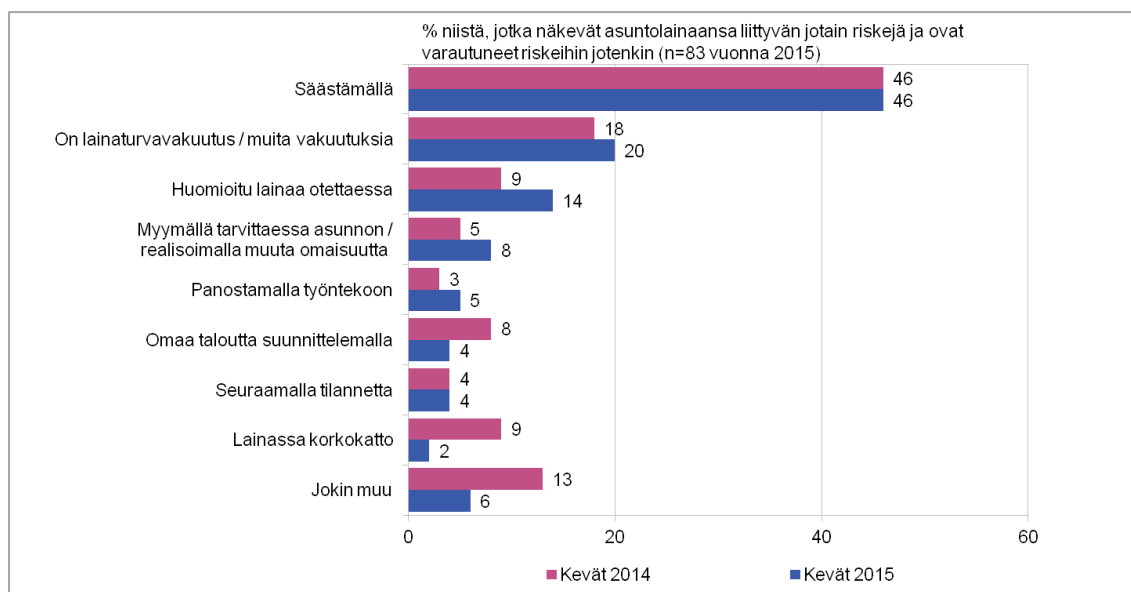
Sen sijaan asunnon arvon laskun tai asuntojen hintojen muutosten kokeminen asuntolainan riskiksi on lisääntynyt erittäin selvästi kevästä 2014. Tuolloin vain viisi prosenttia vastanneista oli huolissaan asuntojen arvon laskusta, mutta nyt osuus on noussut 18 prosenttiin. Myös oman talouden maksuvaikeuksien näkeminen asuntolainan riskinä on tällä hetkellä jonkin verran suurempaa kuin keväällä 2014. Tuolloin talouden maksuvaikeuksia piti asuntolainansa riskinä 11 prosenttia vastanneista, nyt osuus on noussut 14 prosenttiin.

Kuvio 19a. Asuntolainaan liittyvät riskit (spontaanit maininnat luokiteltuina)

Avoimella kysymyksellä tarkennettiin vielä sitä, miten riskejä kokeneet ovat varautuneet asuntolainansa riskeihin. Säästämällä pyrkii varautumaan 46 prosenttia riskejä asuntolainansa liittäviin ja niihin varautuvista, kuten viimeksikin. Toiseksi yleisin tapa on varautua lainaturvavakuutuksella tai muilla vakuutuksilla. Osuus on kasvanut hieman ja on nyt 20 prosenttia. Riskeihin pyritään entistä useammin varautumaan jo lainaa haettaessa. Tällä hetkellä 14 prosenttia kertoo riskejä huomioidun jo pankissa lainaa otettaessa, ja osuus on kasvanut viidellä prosenttiyksiköllä kevästä 2014. Muita aiempaa useammin mainittuja varautumiskeinoja ovat lisäksi muun omaisuuden realisoiminen ja työntekoon panostaminen.

Kuvio 19b. Asuntolainaan liittyviin riskeihin varautuminen (spontaanit maininnat luokiteltuina)

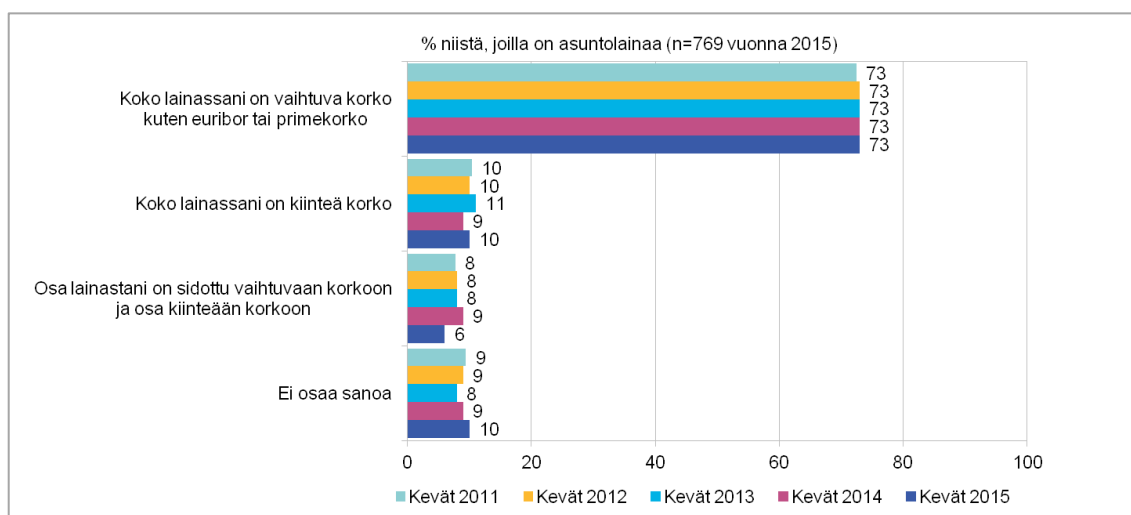
6.4 Asuntolainan korkosidonnaisuus ja lyhennystapa

Vastaajien asuntolainan korkosidonnaisuutta selvitettiin kysymällä sitä, onko koko lainassa vaihtuva tai kiinteä korko, vai onko osa lainasta sidottu vaihtuvaan ja osa kiinteään korkoon. Lisäksi selvitettiin lainan lyhennystapaa kysymällä, miten korkotason muutos vaikuttaa vastaajan asuntolainan maksuerään.

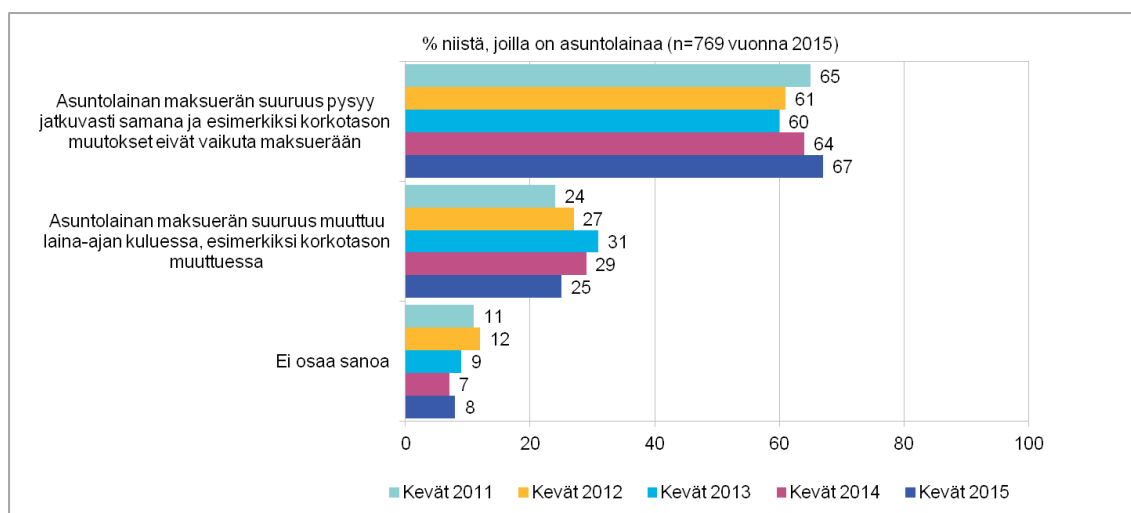
Tilanne on ollut lähes muuttumaton viimeiset viisi vuotta. Tällä hetkellä lähes kolmella neljästä asuntovelallisesta on koko lainassaan vaihtuva korko, kuten euribor tai primekorko ja joka kymmenennellä asuntolaina on sidottu kiinteään korkoon. Kuudella prosentilla on osa lainasta vaihtuva- ja osa kiinteäkorkoista, mikä on hieman vähemmän kuin keväällä 2014. Kymmenen prosenttia ei osannut kertoa asuntolainansa korkosidonnaisuutta.

Suurimmalla osalla, eli 67 prosentilla asuntolainaa omaavista lainan maksuerän suuruus pysyy jatkuvasti samana, eivätkä korkotason muutokset vaikuta maksuerään. Osuus on jatkanut kasvuaan ja on kolme prosenttiyksikköä korkeampi kuin keväällä 2014. Niiden osuus, joilla asuntolainan maksuerän suuruus muuttuu laina-aikana esimerkiksi korkotason muuttuessa, on puolestaan edelleen laskenut ja on nyt 25 prosenttia.

Kuvio 20a. Minkälainen korko asuntolainassa on

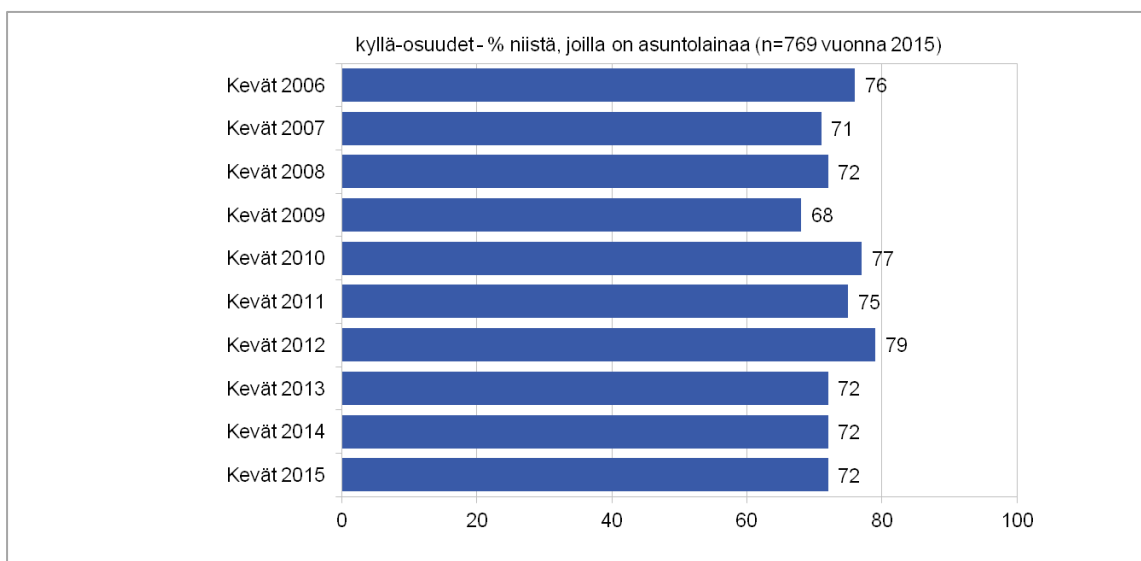
Kuvio 20b. Korkotason muutoksen vaikutus asuntolainan maksuerään

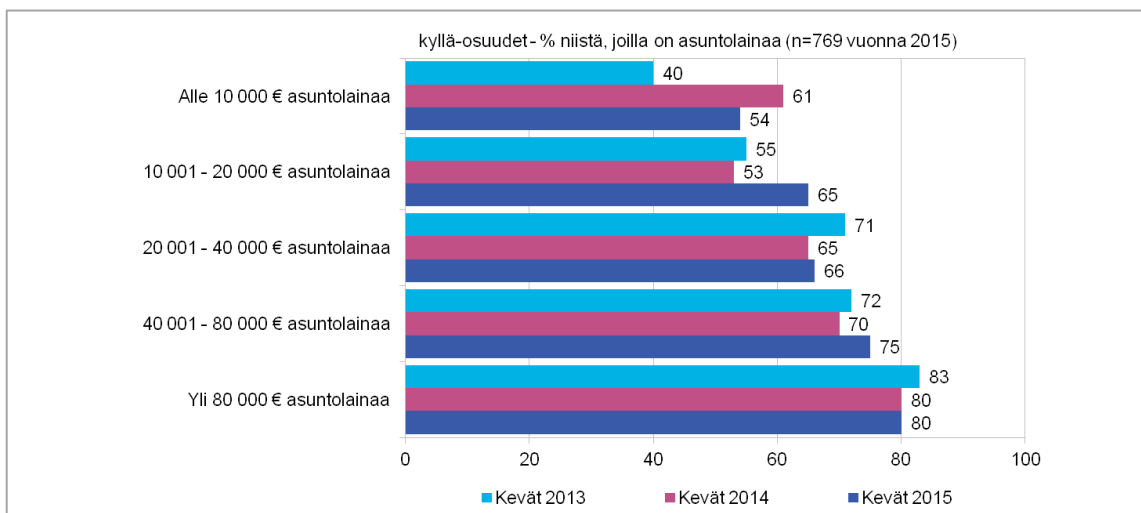
6.5 Varautuminen mahdolliseen koron nousuun

Koska korkotaso on pysynyt jo historiallisen pitkään alhaalla, on oletettavaa, että suuntaliike koroissa voi jossain vaiheessa olla taas nouseva. Varautuminen korkojen nousun varalta nähdään edelleen varsin tarpeellisenä ja korkojen nousuun varautumisen taso on varsin korkea. Kun keväällä 2009 asuntoluotollisista 68 prosenttia oli varautunut asuntolainan koron nousuun ja sen mukanaan tuomaan lainanhoitokulujen kasvuun, nousi varautuneiden osuus keväällä 2012 korkeimmillaan 79 prosenttiin. Sen jälkeen lainansa koron mahdolliseen nousuun varautuneiden osuus on pysytellyt 72 prosentissa. Varautuminen yleistyy asuntolainan määrän kasvaessa.

Kuvio 21a. Varautuminen mahdolliseen koron nousuun

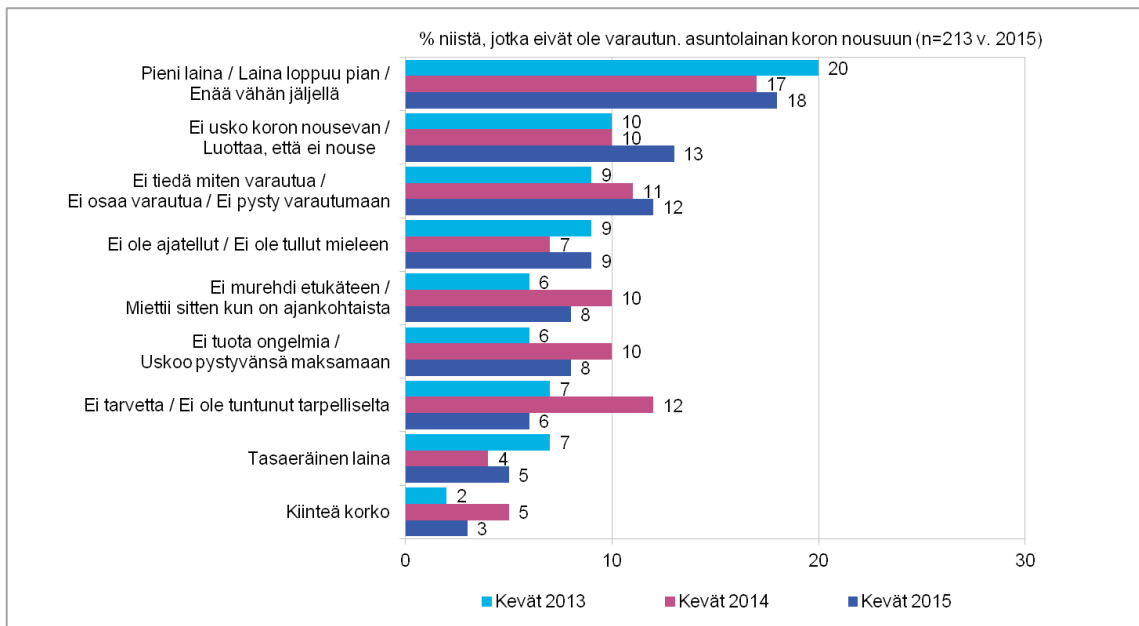

Kuvio 21b. Varautuminen mahdolliseen koron nousuun eri määrän asuntolainaa omaavilla

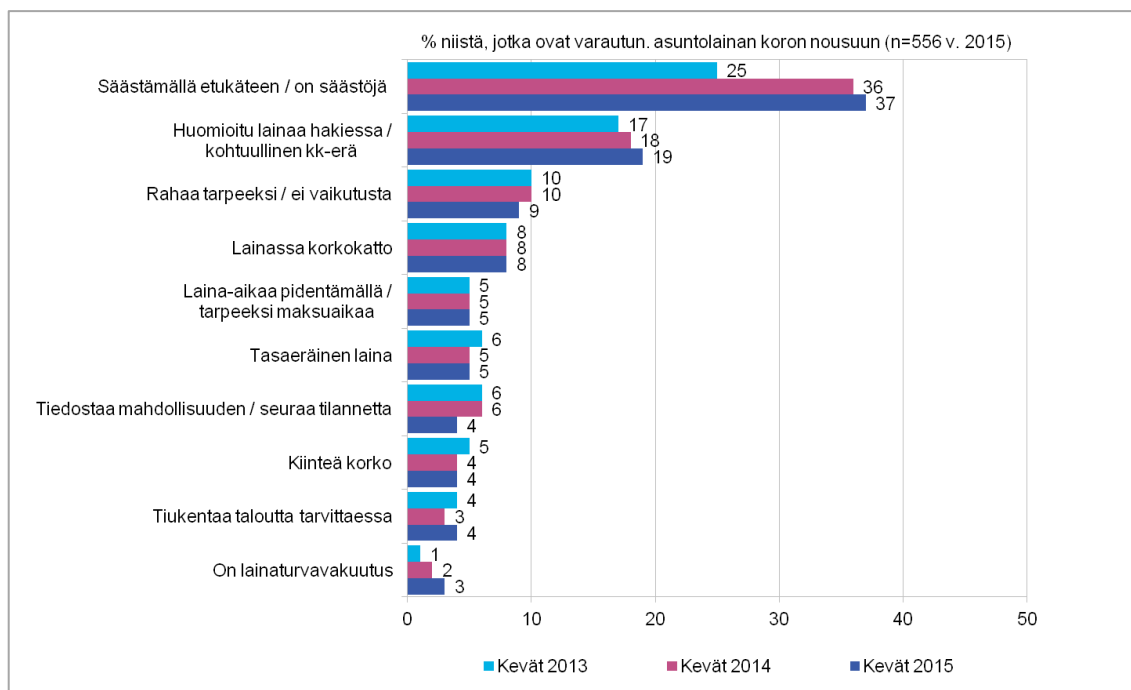
Vastaajilta, jotka eivät ole varautuneet koron mahdolliseen nousuun, kysyttiin mistä syystä tai syistä johtuen he eivät ole varautuneet. Tavallisin syy on ollut se, että laina on niin pieni tai laina loppuu pian. Hieman enemmän kuin joka kuudes vastaaja pitää lainan vähäisyyttä tärkeimpänä syynä varautumattomuuteen. Osuus on kutakuinkin samalla tasolla kuin keväällä 2014. Kauan alhaalla pysynyt korkotaso näkyy myös näissä vastauksissa. Vastanneista 13 prosenttia ei usko korkotason nousevan, ja osuus on vieläpä kasvanut kevään 2014 tasosta. Epätietoisuus varautumisen keinoista tai kokemus siitä, ettei koron nousuun pysty varautumaan ovat myös lisääntymään päin.

Kuvio 21c. Miksi ei ole varautunut mahdolliseen koron nousuun (spontaanit maininnat luokiteltuina)

Niin ikään korkojen nousuun varautuneilta kysyttiin, miten he ovat siihen varautuneet. Säästäminen on edelleen yleisin varautumiskeino ja säästöillä varautuvien osuus on myös kasvanut hivenen kevään 2014 tasosta. Nyt 37 prosenttia ilmoittaa varautuneensa säästämällä etukäteen tai säästöillä. Samoin edelleen on nähty oleelliseksi mitoittaa laina jo lainaa hakiessa niin, että lainanhoidosta selviää myös korkojen nousua. Moni mainitsee tällä kertaa, että rahaa on tarpeeksi ja että pystyy selviämään mahdollisesta koron noususta. Lisäksi varaudutaan esimerkiksi korkokatolla, maksuaikaa pidentämällä, tasaerälainalla tai kiinteällä korolla, joiden osuudet ovat kevään 2014 tasolla. Pelkkään tilanteen tiedostamiseen tyytyy nyt hieman harvempi kuin aiemmin.

Kuvio 21d. Miten on varautunut koron nousuun (spontaanit maininnat luokiteltuina)

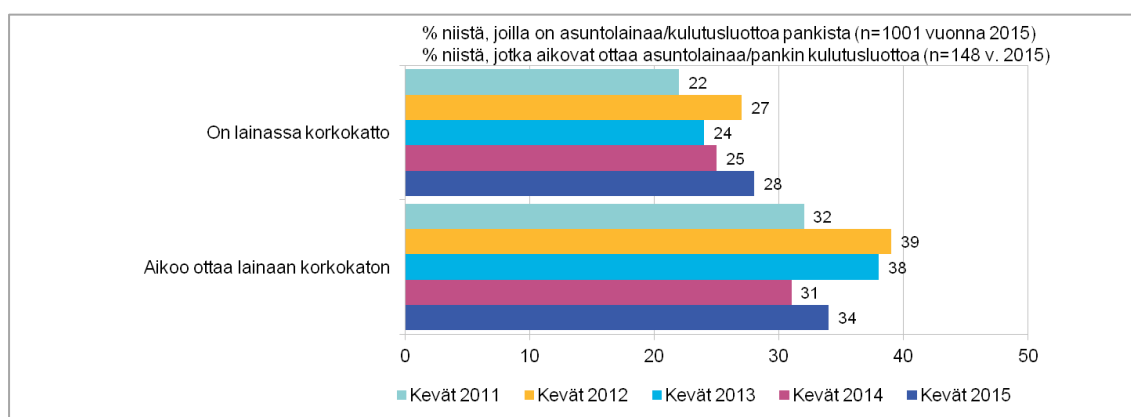

6.6 Lainaan liitetty korkokatto

Osa lainanottajista varautuu lainanottoon liittyviin riskeihin ottamalla lainaansa korkokaton, jolla voi varmistua, ettei korko nouse yli sovitun rajan. Korkokaton lainaansa ottaneiden osuus on kasvanut keväästä 2014. Tällä hetkellä asuntolainaa tai pankista otettua kulutusluottoa omaavista 28 prosentilla on lainassaan korkokatto. Aiemmin korkokatto on ollut tyypillisempi alle vuosi sitten otetuissa asuntolainoissa, mutta nyt korkokatto on yhtä tyypillinen kaikissa alle viisi vuotta sitten otetuissa asuntolainoissa.

Myös kaikilta niiltä, jotka aikovat ottaa asuntolainaa tai pankin kulutusluottoa, kysyttiin suhtautumista korkokattoon. Tällä hetkellä kaikista asuntolainaa tai pankin kulutusluottoa ottavista 34 prosenttia aikoo ottaa lainaansa korkokaton, ja osuus on kasvanut keväästä 2014 kolmella prosenttiyksiköllä.

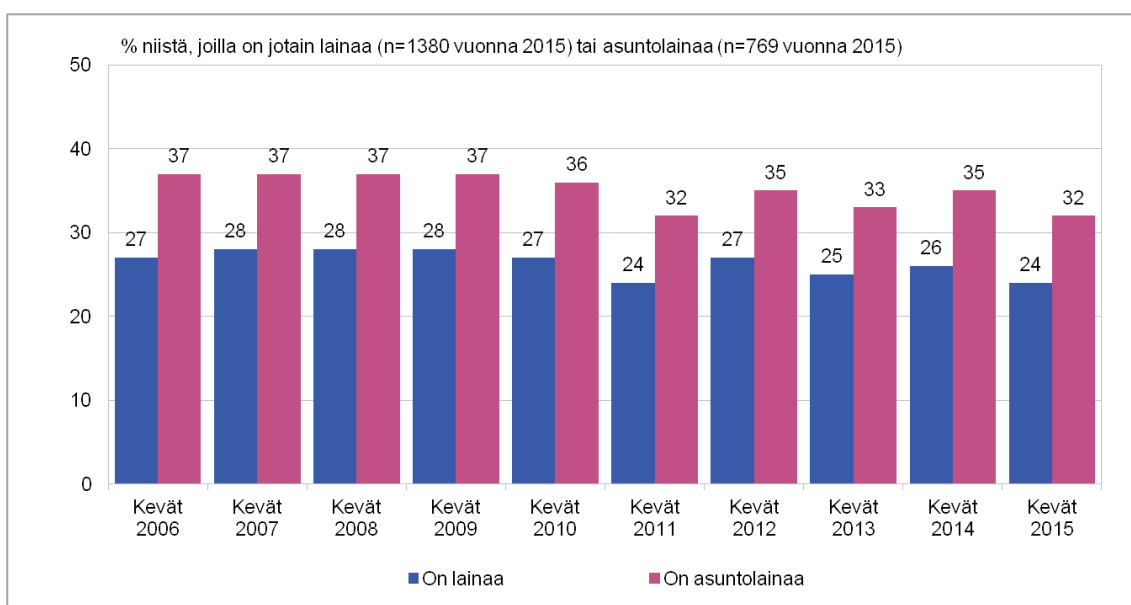
Kuvio 22. Korkokatto

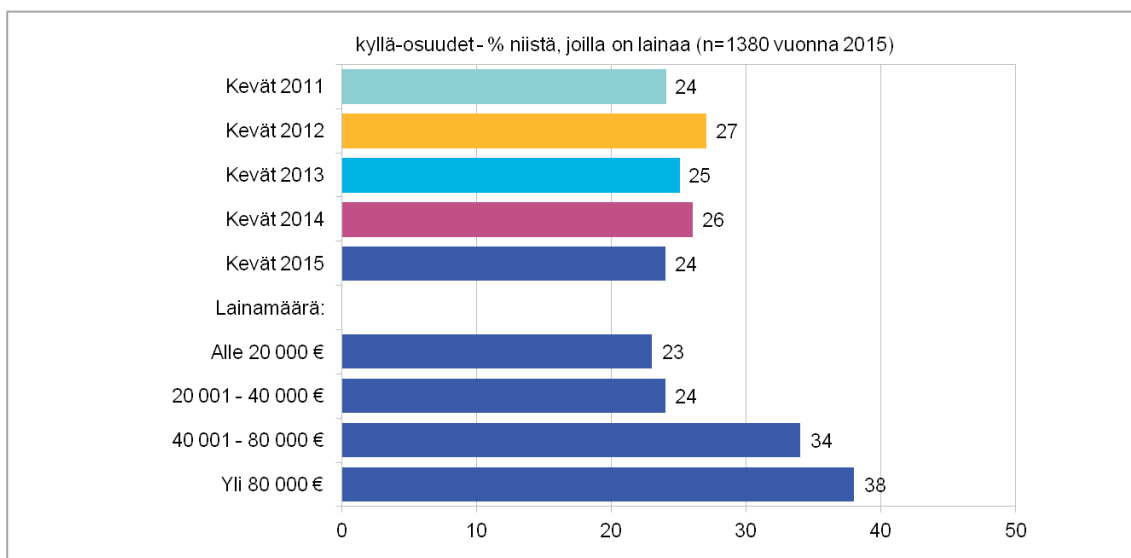
6.7 Lainaturvavakuutukset ja henkivakuutukset

Lainan takaisinmaksun sujumisen suunnitelmien mukaan yllättävissäkin elämäntilanteissa voi varmistaa ottamalla lainaturvavakuutuksen. Vuonna 2001, eli neljätoista vuotta sitten, joka viidennellä lainanottajalla oli lainaturvavakuutus, ja osuus kasvoi tasaisesti vuoteen 2009 saakka, jolloin se oli 28 prosenttia. Keväällä 2011 lainaturvavakuutusten suosio hie-
man notkahti, ja sen jälkeen lainaturvan ottajien osuus on vaihdellut vuodesta toiseen 24 ja 27 prosentin välillä. Tässä tutkimuksessa lainaturvavakuutusten ottajien osuus on 24 prosenttia kaikista jotain lainaa omaavista. Tavallisimmin lainaturva on liitetty asuntolainaan. Asuntovelallistenkin keskuudessa lainaturvavakuutuksen ottaneiden osuudessa on ollut vaihtelua vuosittain suuntaan tai toiseen. Nyt osuus on 32 prosenttia. Niillä, joilla on vain jo-
tain kulutusluottoa, lainaturvavakuutuksen ottaneiden osuus on noussut 15 prosenttiin viime kevään 10 prosentista.

Kuvio 23a. Lainaturvavakuutukset

Kuvio 23b. Lainaturvavakuutukset lainan suuruuden mukaan

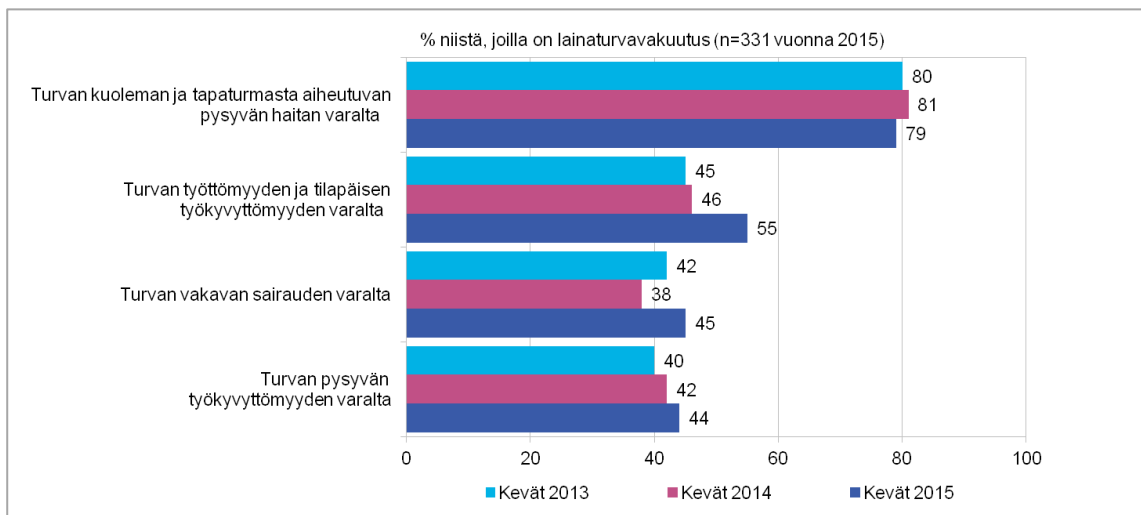

Lainaturvavakuutuksen ottaneiden osuus lisääntyy lainamäärän noustessa. Kuitenkin verrattuna kevään 2014 tilanteeseen, lainaturvan ottaneiden osuus on vähentynyt erityisesti suurimpia, yli 80 000 euron asuntolainoja omaavien keskuudessa.

Lainaturvavakuutukset ovat edelleen tavallisempia ensiasunnon ostajilla, joista nyt 37 prosentilla on lainaturvavakuutus, mikä on kuitenkin kaksi prosenttiyksikköä vähemmän kuin keväällä 2014. Myös asunnon vaihtajilla lainaturvavakuutuksen ottaneiden osuus on laskenut suhteessa saman verran ja on nyt 31 prosenttia. Edelleen on myös yleistä, että lainaan otetaan sekä lainaturvavakuutus että korkokatto. Nytkin lähes joka toisella niistä, joilla on lainassaan korkokatto, on myös lainaturvavakuutus.

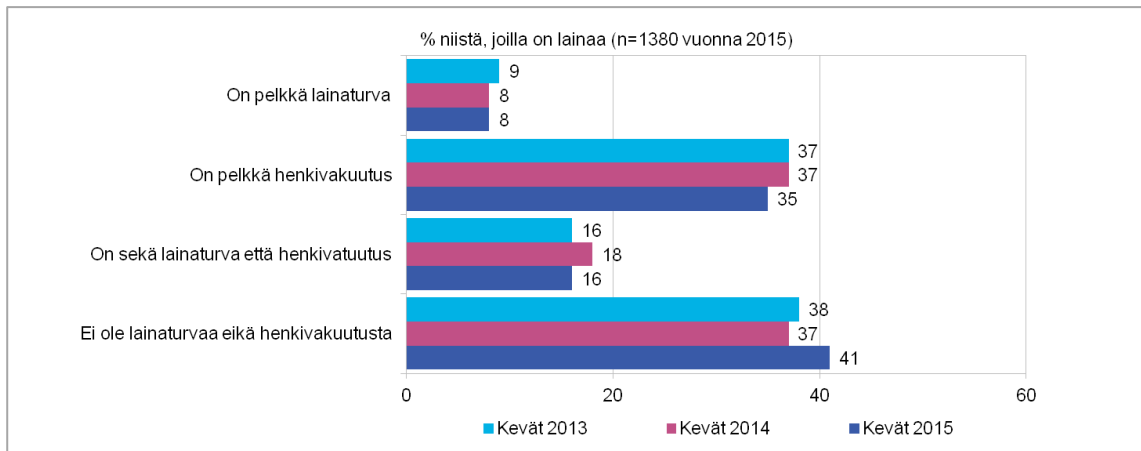
Lainaturvavakuutuksen ottajista suurin osa, 79 prosenttia on ottanut vakuutuksen kuoleman ja tapaturmasta aiheutuvan pysyvän haitan varalta ja osuus on lähes samalla tasolla kuin keväällä 2014. Sen sijaan lainaturvavakuutuksen ottaminen työttömyyden ja työkyvyttömyyden varalta on lisännyt suosiotaan selvästi. Työttömyyden ja työkyvyttömyyden varalta otetun lainaturvavakuutuksen osuus on kasvanut yhdeksällä prosenttiyksiköllä ja on nyt 55 prosenttia. Niin ikään vakavan sairauden varalta turvan ottaneiden osuus on kasvanut selvästi, 38 prosentista 45 prosenttiin. Turva pysyvän työkyvyttömyyden on 44 prosentilla, mikä osuus on myös hienoisessa kasvussa.

Kuvio 23c. Lainaturvavakuutusten turvalajit

Monella lainanottajalla on myös henkivakuutus, joka voi toimia talouden puskurina kuoleman varalta. Nyt kuitenkin niiden lainanottajien osuus, jotka eivät ole ottaneet lainaturvaa eivätkä henkivakuutusta on kasvanut neljällä prosenttiyksiköllä keväästä 2014 41 prosenttiin. Pelkän henkivakuutuksen omaavien osuus on laskenut kahdella prosenttiyksiköllä 35 prosenttiin kaikista lainaa tai luottoa ottaneista. Niin ikään sekä lainaturvan että henkivakuutuksen ottaneiden osuus on laskenut parilla prosenttiyksiköllä 16 prosenttiin. Pelkän lainaturvavakuutuksen ottaneiden osuus on pysynyt kahdeksassa prosentissa.

Kuvio 23d. Lainaturvan ja henkivakuutuksen yhdistäminen

7 MAKSAMINEN

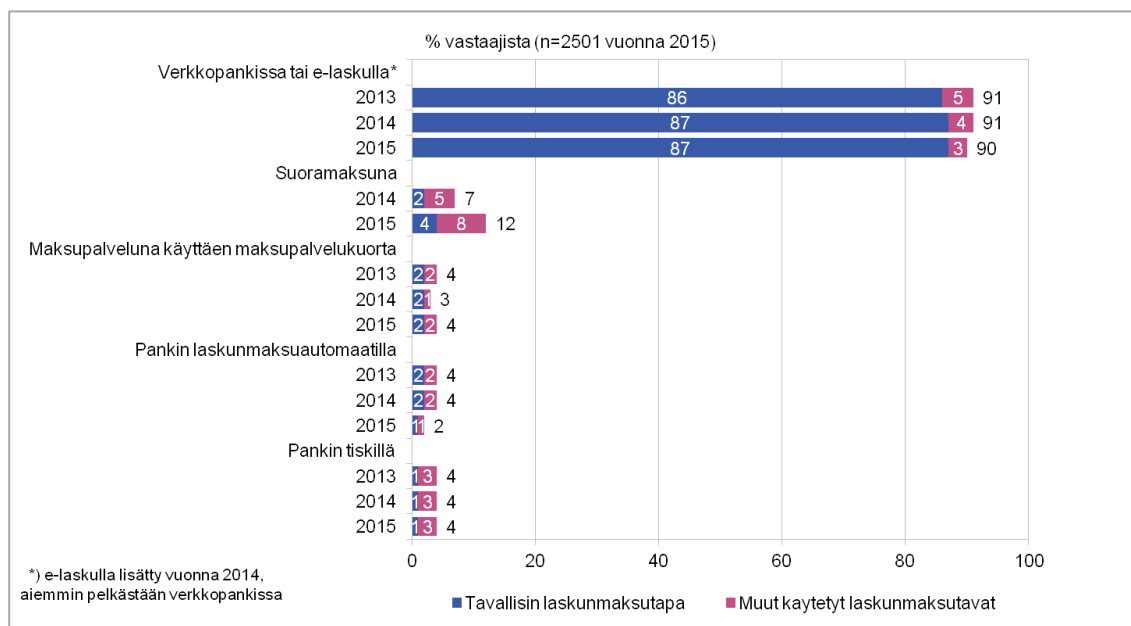
7.1 Laskunmaksutavat

Tutkimuksen pitkäaikainen laskunmaksutapoja koskeva seuranta kertoo hyvin suomalaisten pankkiasioinnissa vuodesta 1992 tähän päivään tapahtuneesta muutoksesta. Kehityksen taustalla on Internetin käytön voimakas kasvu. Kun 23 vuotta sitten vain kaksi prosenttia suomalaisista maksoi laskunsa pääasiallisesti verkkopankissa, tällä hetkellä verkkopankissa laskunsa maksaa 87 prosenttia, kuten oli jo keväällä 2014.

Kansallinen suoraveloitus päättyi tammikuun 2014 lopussa. Aktiivisilla verkkopankin käyttäjillä sen korvaa e-lasku ja niillä, joilla ei ole käytössään verkkopankkia sen korvaa suoramaksu tai muu laskunmaksutapa. Vuonna 2014 tämän tutkimuksen haastattelut tehtiin tammi-helmikuussa ja tuolloin kaksi prosenttia vastaajista kertoi käyttävänsä suoramaksua tavallisimpana laskunmaksutapanaan. Tällä hetkellä suoramaksun osuus pääasiallisena laskunmaksutapana on neljä prosenttia ja toissijaisena maksutapana sitä käyttää kahdeksan prosenttia suomalaisista.

Muiden laskunmaksutapojen käyttö vähenee edelleen. Kaksi prosenttia suomalaisista maksaa laskunsa pääasiallisesti maksupalveluna käyttäen maksupalvelukuorta, mutta tavallisimmin pankin laskunmaksuautomaatilla tai pankin tiskillä laskunsa maksaa enää vain prosentti suomalaisista.

Kuvio 24. Tavallisin ja muut laskunmaksutavat yhteensä

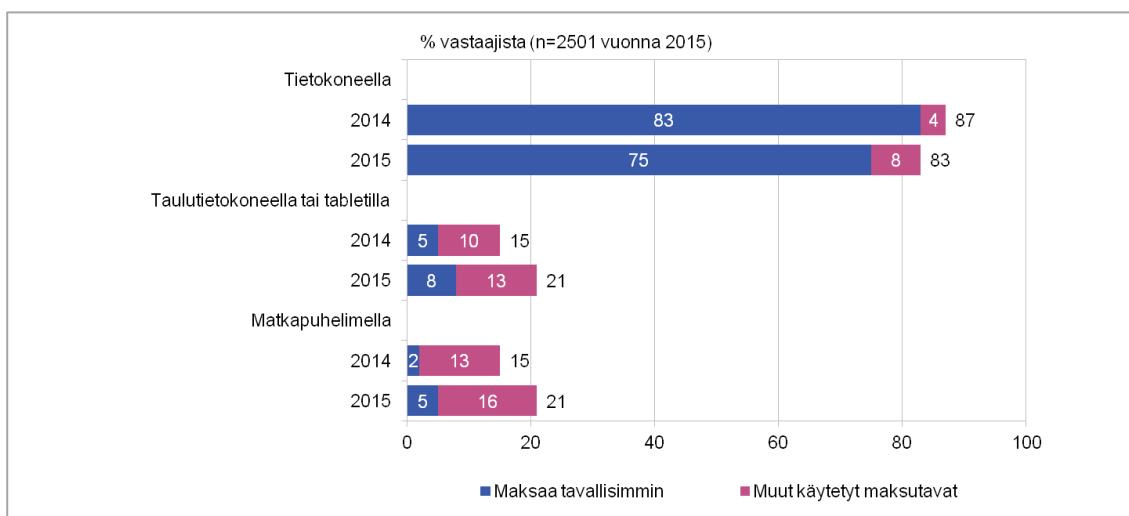

Tällä hetkellä 94 prosenttia kaikista 18-54 -vuotiaista suomalaisista maksaa laskunsa pääasiallisesti verkkopankissa. Verkkopankissa maksaminen on edelleen lisääntynyt 65-74 -vuotiaiden ikäryhmien keskuudessa. Vuonna 2009 verkkopankin käyttö ohitti suoraveloituksen tavallisimpana laskunmaksutapana tässäkin ikäryhmässä ja tällä hetkellä jo kolme neljäsosaa 65-74 -vuotiaista on verkkopankin käyttäjiä. Keväällä 2014 osuus oli 66 prosenttia.

Kansallisen suoraveloituksen päätyminen on vaikuttanut varmasti eniten juuri yli 65-vuotiaiden ikäihmisten laskunmaksutapoihin. Suoramaksu on otettu käyttöön etenkin ikäihmisten keskuudessa ja suoramaksun pääasiallisten käyttäjien osuus 65-74 -vuotiaissa onkin noussut 12 prosenttiin kevään 2014 seitsemästä prosentista. Myös 55-64 -vuotiaat käyttävät suoramaksua keskimääräistä enemmän. Heistä kahdeksan prosenttia kertoo maksavansa laskunsa pääasiallisesti suoramaksuna. Ja vaikka yli 65-vuotiaiden maksupalvelukuoren käyttö onkin edelleen keskimääräistä yleisempää, ovat sekä sen että pankin tiskillä tai laskunmaksuautomaatilla maksamisen osuudet heidän keskuudessaan laskeneet kevään 2014 tasosta.

Mobiilipalvelujen käytön jatkuva yleistyminen muuttaa koko ajan verkkopankin käyttötapoja. Tavallisimmin jollain mobiililaitteella, joko matkapuhelimella tai tablet-tietokoneella, verkkopankkia käyttää tällä hetkellä 13 prosenttia suomalaisista ja osuus on lähes kaksinkertainen kevästä 2014. Matkapuhelinta ja tablet-laitteita käytetään verkkomaksamisessa paljon tietokoneen ohella ja myös ristiin keskenään. Tällä hetkellä jo 35 prosenttia suomalaisista käyttääkin niitä joko pääasiallisena tai toissijaisena verkkopankin käyttölaitteena, kun keväällä 2014 niin teki joka neljäs. Mobiililaitteilla laskujaan maksavat erityisesti 18-44 -vuotiaat, joista jo puolet käyttää niitä verkkopankkimaksamisessa. Verkkopankin käyttö matkapuhelimella on selvästi keskimääräistä yleisempää tässä ikäryhmässä, kun taas tablet-laitteita käytettävät hieman laajemmin eri-ikäiset.

Kuvio 25. Verkkopankin käyttö tietokoneella, taulutietokoneella/tabletilla vai matkapuhelimella

7.2

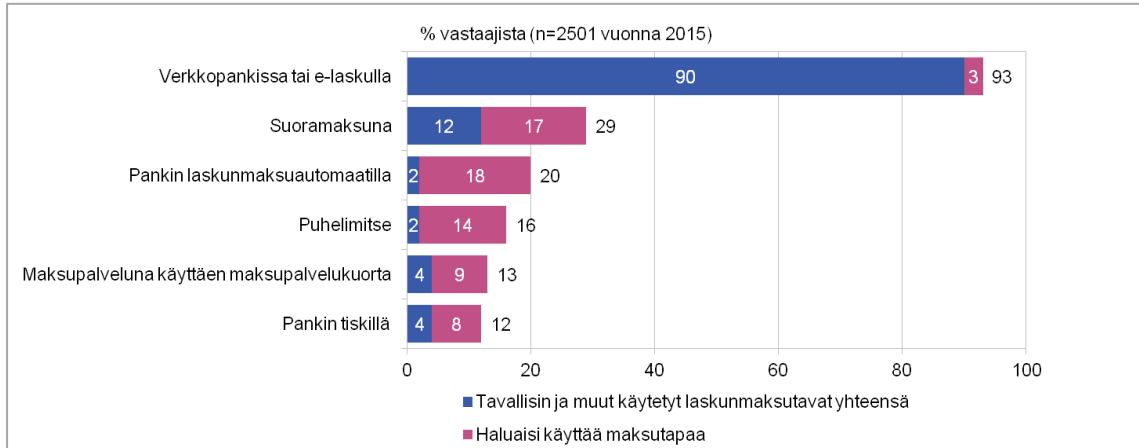
Laskunmaksutapojen hankaluudet

Tällä tutkimuskerralla kysyttiin uutena kysymyskokonaisuutena laskunmaksutapojen hankaluuksista. Ensiksi selvitettiin, mitä laskunmaksutapoja vastaajat haluaisivat käyttää pääasiallisesti tai muuten käyttämiensä maksutapojen lisäksi. Näistä kaikista maksutavoista kysyttiin sitten, kokevatko vastaajat ne jollain tavalla hankalaksi joko teknisesti tai muuten. Hankalaksi koetuista laskunmaksutavoista kysyttiin vielä avoimella kysymyksellä, mikä tekee maksutavasta vastaajalle hankalan.

Selvästi suurempi osuus suomalaisista haluaisi maksaa laskujaan pankin laskunmaksuautomaatilla tai puhelimitse kuin tällä hetkellä niin tekee. Myös suoramaksua haluttaisiin käyttää tämänhetkiseen tasoonsa nähden enemmän, kuten myös maksaa laskuja maksupalve-

luna tai pankin tiskillä. Kun lasketaan yhteen käytetyt ja halutut laskunmaksutavat, ovat sähköisen maksamisen muodot verkkopankin kautta tai suoramaksuna kuitenkin kärjessä.

Kuvio 26a. Mitä laskunmaksutapoja halutaan käyttää tällä hetkellä käytössä olevien lisäksi

Tarkastellaan sitten kussakin maksutavassa esiintyviä hankaluuksia niiden suomalaisten näkökulmasta, joilla kukin maksutapa on käytössä tai jotka haluaisivat sitä käyttää.

Verkkopankissa tai e-laskulla maksaminen on ylivoimaisesti käytetyin maksutapa, mutta siinä koetaan olevan suhteessa hyvin vähän ongelmia. Vain kuusi prosenttia verkkopankkia tai e-laskua käyttävistä kokee sen käytössä olevan jotain hankaluuksia. Verkkopankkimaksamisessa eniten hankaluutta aiheuttavat tekniset ongelmat joko tietokoneessa tai itse palveluissa. Näistä hankaluuksista kertoo joka neljäs verkkopankin käytön hankalaksi kokeva. Lähes yhtä suuri osuus mainitsee sen, että verkkopankkia käytettäessä tulee paljon näppäiltävää ja muistettavaa. Noin joka seitsemännen verkkopankin käytössä hankaluuksia kokevan mielestä itse verkkopankkiohjelmien käyttäminen on hankalaa tai että e-laskujen käytössä esiintyy ongelmia.

Suoramaksunkaan käytössä ei koeta olevan kovin paljon hankaluuksia (osuus 8 % käyttäjistä/halukkaista). Eniten mainintoja saa tilin saldon seuraamisen hankaloituminen, jonka mainitsee lähes joka viides suoramaksun käyttöä hankalan pitävä vastaaja. Joka kymmenes mainitsee tekniset ongelmat, mutta muutoin suoramaksun käyttöön liitetyt hankalaksi koetut asiat ovat hyvinkin sekalaisia.

Laskunmaksuautomaatilla maksamista ei itsessään koeta hankalaksi, mutta suurimmat hankaluudet liittyvät automaattien saavutettavuuteen. Laskunmaksuautomaattien käyttämisen kokee jollain tavalla hankalaksi 14 prosenttia niitä käyttävistä tai siihen halukkaista ja heistä suurin osuus (37 %) pitää suurimpana hankaluutena sitä, että automaatille pitää erikseen lähteä. Toiseksi useimmin mainitaan se, ettei automaattia ole lähellä, koska automaatteja on lopetettu (osuus 18 %).

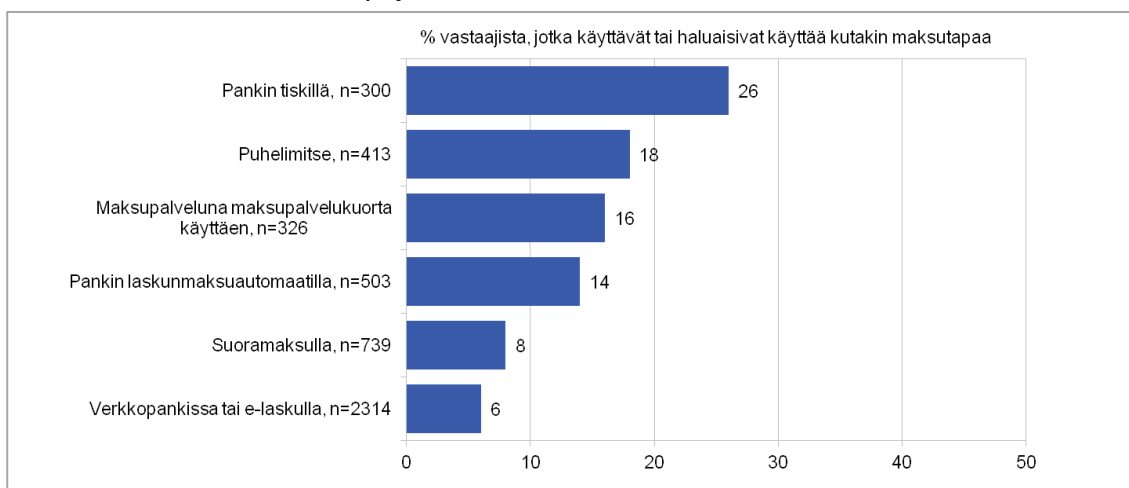
Puhelimitse pankkiasioitaan hoitavia on hyvin vähän, mutta halukkaita maksutavan käyttöön selvästi enemmän. Eniten hankaluuksia puhelimen käytössä pankkiasioinnissa aiheuttaa puhelimen näytön tai näppäimistön pieni koko, minkä mainitsee 37 prosenttia puhelimen käytössä jotain hankaluuksia kokevista. Huomionarvoista on, että näytön tai näppäimistön pienenä aiheuttaa hankaluuksia lähes kaikenikäisille.

Maksupalvelukuoren käyttäjistä tai siihen halukkaista noin joka kuudes näkee maksupalvelukuoren käyttöön liittyvän jotain hankaluuksia. Useimmiten hankaluutena pidetään fyysisen

kuoren toimittamista pankkiin. Reilu kolmannes arvelee, että kuori pitää itse viedä pankkiin ja se koetaan hankalaksi ja lähes neljännes pitää itse kuoren käyttämistä hankalana.

Pankin tiskillä laskunsa maksavista tai siihen halukkaista suhteessa suurin osuus kokee pankin tiskillä maksamisen olevan jollain tavalla hankalaa (26 %). Hankaluutta aiheuttaa eniten jonottaminen ja pankkien rajalliset aukioloajat, jotka reilu kolmannes pankin tiskillä maksamisen hankalaksi kokevista mainitsee. Reilu viidennes mainitsee myös kalliit palvelumaksut ja maksutavan hitauden tai aikaa vievyyden.

Kuvio 26b. Laskunmaksutapojen kokeminen hankalaksi

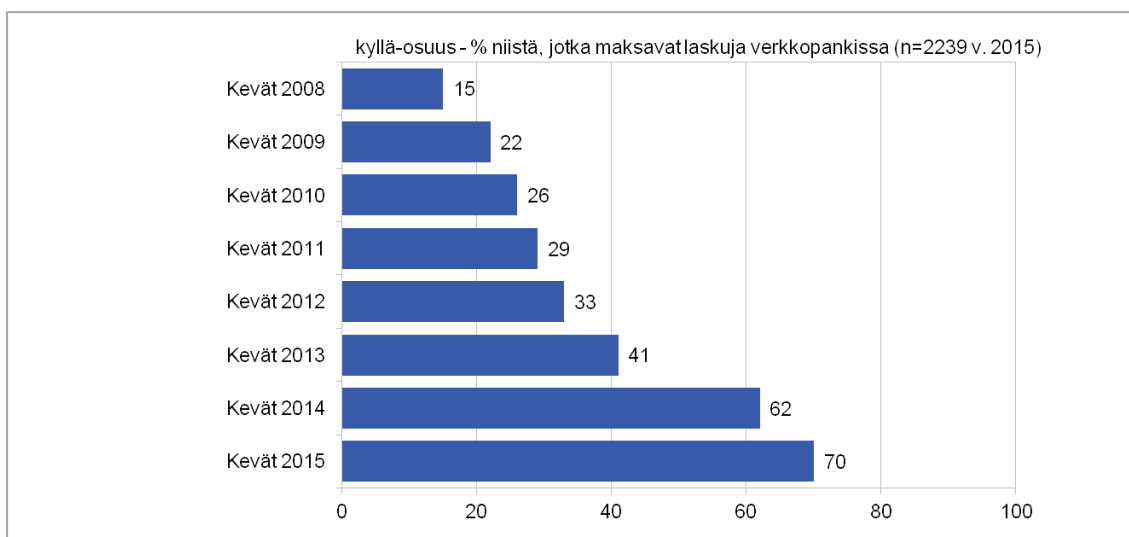

7.3

E-laskupalvelut

E-laskupalvelujen käyttö on kuluneen noin puolentoista vuoden aikana edelleen kasvanut. Verkkopankissa maksavista tällä hetkellä 70 prosenttia saa e-laskuja suoraan verkkopankkiinsa. Vuoden 2014 keväällä heitä oli jo 62 prosenttia, mutta vuonna 2008 vain 15 prosenttia. E-laskupalveluiden käyttö on kasvanut eniten kaikkien yli 45-vuotiaiden verkkopankissa maksavien keskuudessa ja on keskimääräistä selvästi yleisempää 45-64 -vuotiaiden keskuudessa.

Kuvio 27. Saako e-laskuja verkkopankkiin

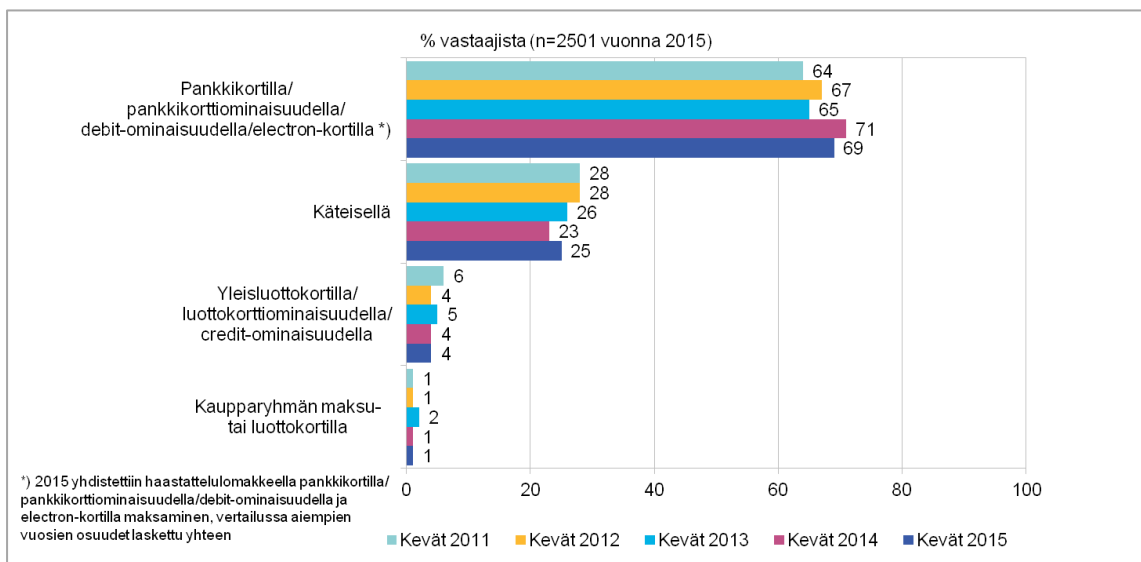
7.4 Päivittäistavaraostosten maksaminen

Tällä tutkimuskerralla tehtiin haastattelulomakkeelle muutos, jossa aiemmin erillisenä vastausvaihtoehtona ollut electron-kortilla maksaminen yhdistettiin pankkikortilla tai debit-ominaisuudella maksamisen kanssa samaan vastausvaihtoehtoon. Tämän muutoksen takia tässä yhteydessä esitetyssä grafiikassa on esitetty aiemmilta vuosilta pankkikortilla ja electron-kortilla maksaneiden yhteenlaskettu osuus, jotta tämän vuoden tuloksen vertaaminen olisi mahdollista.

Tällä hetkellä 74 prosenttia suomalaisista maksaa ostoksensa tavallisimmin jollakin maksukortilla. Maksukorteilla maksavien osuus on vähentynyt hieman viime vuodesta. Lasku on tapahtunut erityisesti pankkikortilla tai electron-kortilla maksavien osuudessa, joka on nyt kaksi prosenttiyksikköä viimekeväästä pankkikortilla tai electron-kortilla maksavien yhteenlaskettua osuutta matalampi. Yleisluottokortilla ja kaupparyhmän maksu- tai luottokortilla maksaminen on pysynyt ennallaan. Käteisellä maksavien osuus on kasvanut kahdella prosenttiyksiköllä kevään 2014 tasostaan. Tällä hetkellä käteisellä maksaa tavallisimmin 25 prosenttia suomalaisista.

Pankkikortti tai electron-kortti on nykyisin yleisin maksutapa kaikilla yli 18-vuotiailla suomalaisilla. Yli 80 prosenttia 18-44 -vuotiaista, yli 60 prosenttia 45-64 -vuotiaista ja reilut puolet yli 65-vuotiaista maksaa ostoksensa tavallisimmin juuri pankkikortilla tai electron-kortilla. Alle 18-vuotiaista nuorista pankki- tai electron-kortilla maksavia on vajaat 40 prosenttia. Käteisen käyttö taas on keskimääräistä tavallisempaa yli 65-vuotiailla sekä toisaalta alle 18-vuotiailla.

Kuvio 28. Päivittäistavaraostosten tavallisin maksutapa

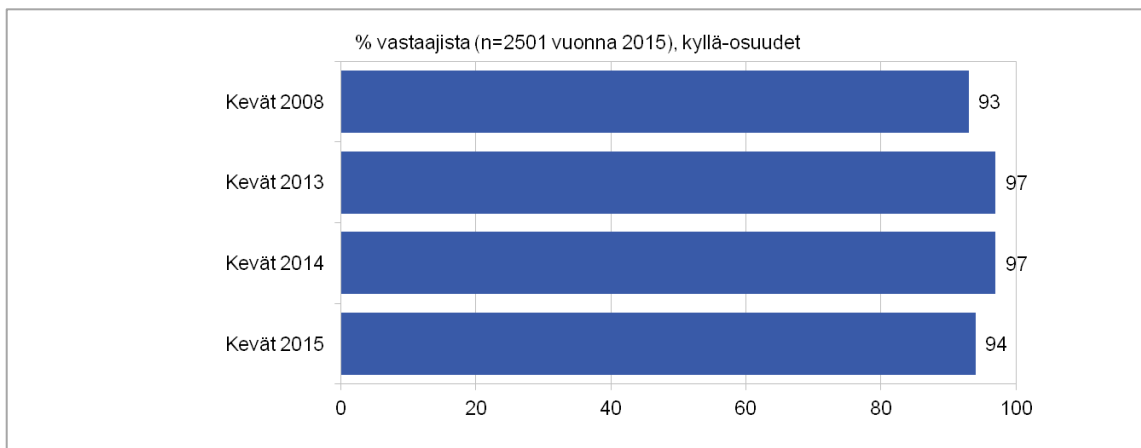
8 KÄTEISEN RAHAN NOSTAMINEN

Haastattelussa selvitettiin myös, mistä tavallisimmin nostetaan käteistä rahaa. Lisäksi kysyttiin, onko vastaajalla jokin automaattikäyttöön soveltuva pankin myöntämä maksukortti, kuten pankkikortti, debittikortti tai electron-kortti, tai pankki- tai debittikortin ja luottokortin yhdistelmä. Lisäksi selvitettiin myös sitä, onko vastaajalla pankin myöntämässä maksukortissaan lähimaksuominaisuus, ja jos on niin onko sitä käytetty.

8.1 Automaattikäyttöön soveltuva pankin myöntämä maksukortti

Tällä hetkellä 94 prosentilla kaikista 15-74 -vuotiaista suomalaisista on käytössään jokin automaattikäyttöön soveltuva pankin myöntämä maksukortti. Vähiten kortin omistajia on alle 18-vuotiaiden joukossa, joista noin kolmella neljäsosalla on automaattikäyttöön soveltuva pankin myöntämä maksukortti.

Kuvio 29a. Onko automaattikäyttöön soveltuva maksukortti

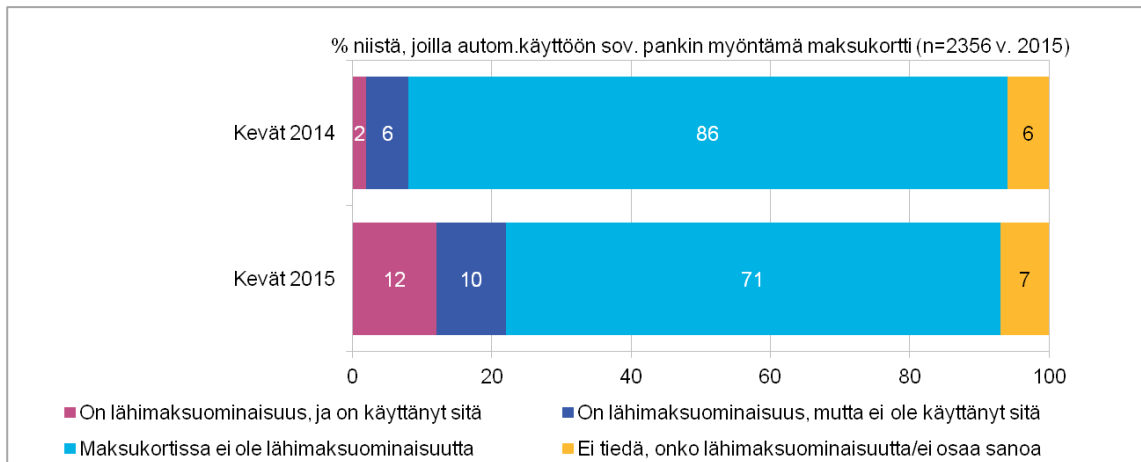

8.2 Pankin myöntämään maksukorttiin liitetty lähimaksuominaisuus

Tällä hetkellä niistä suomalaisista, joilla on jokin pankin myöntämä maksukortti, yhteensä 23 prosentilla on kortissaan lähimaksuominaisuus. Tällöin kaupan kassalla maksettaessa tunnuslukua ei aina tarvitse näppäillä maksupäätteeseen, vaan maksaminen voi tapahtua viemällä kortti parin sentin päähän maksupäätteestä. Lähimaksuominaisuuden omaavien osuus on lähes kolminkertaistunut keväästä 2014.

Yli puolet lähimaksuominaisuuden omaavista on käyttänyt tätä ominaisuutta. Lähimaksuominaisuutta käyttäneitä on keskimääräistä enemmän 18-24 -vuotiaiden nuorten keskuudessa, joista lähes kolme neljäsosaa on käyttänyt sitä.

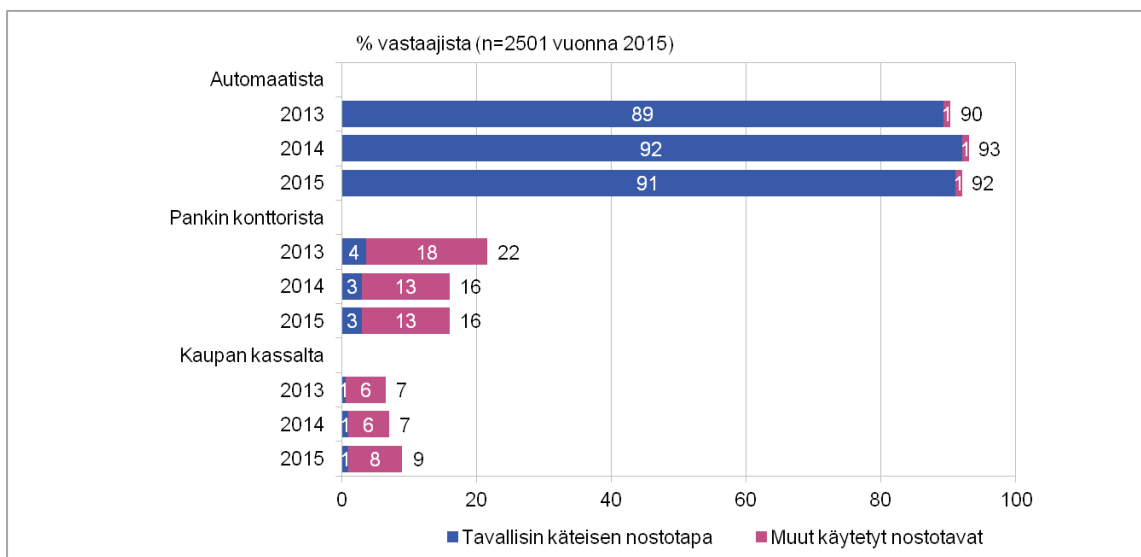
Kuvio 29b. Onko pankin myöntämään maksukorttiin liitetty lähimaksuominaisuus

8.3 Käteisen rahan nostotavat

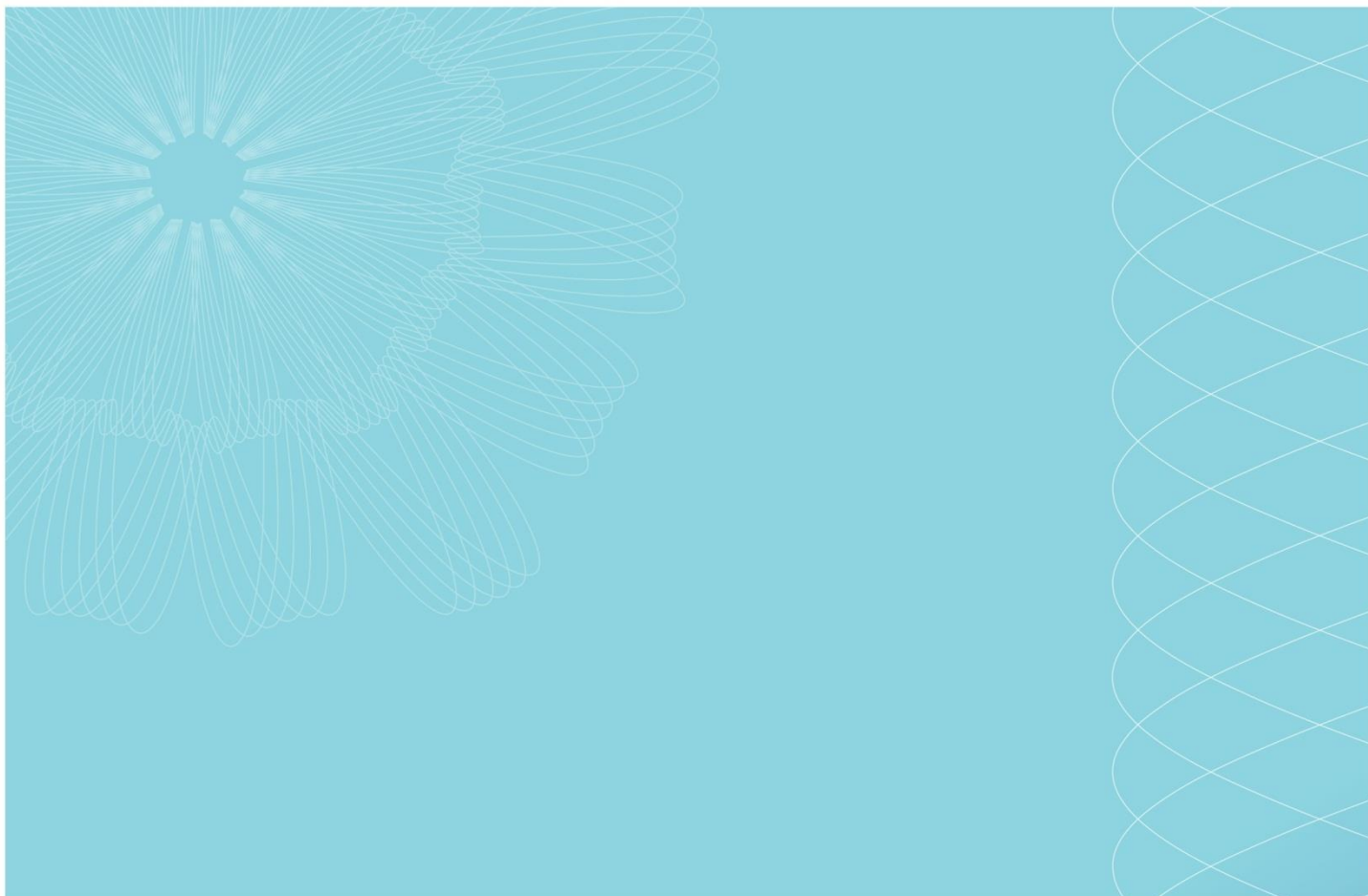
Runsas yhdeksän kymmenestä suomalaisesta nostaa käteistä rahaa tavallisimmin pankki-automaatista. Pankin konttorista käteistä tavallisimmin nostavia on kolme prosenttia ja yhteen laskettuna ainakin joskus pankin konttorista käteistä nostavia on 16 prosenttia. Sekä automaatista että pankin konttorista käteistä nostavien osuudet ovat samalla tasolla kuin keväällä 2014. Kaupan kassalta käteisen nostaminen on vieläkin hyvin harvinaista tavallisimpana käteisen nostotapana. Kaupan kassalta käteisen nostaminen on kuitenkin lisänä muiden käteisennostotapojen joukossa, ja vähintään joskus kaupan kassalta nostavien osuus on kasvanut seitsemästä prosentista yhdeksään prosenttiin. Viisi prosenttia suomalaisista sanoo, ettei nosta käteistä rahaa juuri koskaan.

Kuvio 30. Tavallisin käteisen nostotapa

Käteisen nostaminen tavallisimmin juuri pankin konttorista on keskimääräistä yleisempää yli 55-vuotiaiden keskuudessa, ja osuus on pysynyt lähestulkoon samana kuin keväällä 2014. Jos mukaan lasketaan ainakin joskus pankin konttorista nostavat, nousee osuus keskimääräistä korkeammaksi vain yli 65-vuotiaiden joukossa, 21 prosenttiin, mikä on kuitenkin selvästi vähemmän kuin 2014 keväällä ollut 27 prosenttia.

FK | Finanssialan Keskusliitto
Bulevardi 28
00120 Helsinki
www.fkl.fi

FK | Finanssialan Keskusliitto

